

HANDLINGAR

till

sammanträdet

2017-06-12--13

Del 2 sid 141-300

Landstinget Dalarna
Skatteväxling kollektivtrafik
Bengt Welin

Slutrapport
2017-05-22

000141

kommer också att påverkas av hur skolskjutsarna kommer att hanteras i vid skatteväxlingen. Resonemang om detta förs i den vidare framställningen.

Dalatrafikens budget 2017 med angivna korrigeringar	Tkr
Allmän kollektivtrafik	
Enligt DT budget	251 203
Avdrag för extrabeställning Avesa 0-taxa ¹⁾	-4 447
<i>Skatteväxling Allmän kollektivtrafik</i>	<i>246 756</i>
Skolskjutsar	
I linje trafik	57 396
Ej öppnad linjetrafik	36 503
Servicetrafik	18 250
Avdrag för verksamhetsresor inom skolan	-2 431
<i>Summa skolskjutsar</i>	<i>109 718</i>
Servicetrafik (kommunen beställer och betalar)	
Färdtjänst	51 676
Särskoleskjutsar	19 061
Omsorgsresor	41 017
Kommunresor	2 846
Korttidsresor	848
Verksamhetsresor Skolan	2 431
<i>Summa serviceresor</i>	<i>117 879</i>
<i>Extrabeställning Avesta 0-taxa¹⁾</i>	<i>4 447</i>
Totalt kommunkostnader	478 800
1) Beräkning: Bruttokostnad 24.3 mkr, täckningsgrad biljetter 18,3 % = 4 447 tkr	

En skatteväxling beslutas av regeringen efter ansökan från kommunerna och landstinget/länsregion i ett län. Vid en skatteväxling i Dalarna måste den differentiering posterna i skatteutjämningsystemet som gjorts tas bort. I skatteutjämningsystemet finns en utjämning som rör kollektivtrafiken. I systemet räknas denna utjämning för länet. Den uträknade utjämningen räknas i ett belopp per invånare. Kommunerna i ett län kunde differentiera beloppen. I Dalarna valde man kostnadsnivåerna 2009 som underlag för differentieringen. I avtalen för 2017 har effekterna av differentieringen tagits bort genom korrigerigering av ersättningsbeloppen.

000142

Skolskjutsar – innehåll och hantering tidigare och 2017

Skolskjutsarna utgör en särskild utmaning vid skatteväxling. Enligt skollagen är det kommunerna som ansvarar för att eleverna kan ta sig till och från skolan. För grundskolan omfattar ansvaret att kommunen måste garantera att det finns skolskjutsar för de som är berättigade. För gymnasiet är kommunens skyldighet att ersätta eleven för skolskjuts om avståndet till skolan är mer än 6 km. Något ansvar för att det finns skjuts finns inte för gymnasieelever.

Ambitionen är att i så hög grad som möjligt använda linjetrafiken för ungdomarnas resor. Hur kommunernas ersättning för skolskjutsar skall konstrueras behöver lösas för att rätt belopp skall kunna användas vid skatteväxlingen.

Det är kommunen som ger tillstånd till skolskjuts. Varje beslut om skolskjuts är individuellt och är beroende av avstånd, trafiksituation och elevens personliga förhållanden och behov.

Nedan diskuteras olika lösningar för finansiering av skolskjutsar.

System för ersättning från 2016

Det hittillsvarande systemet för ersättning för skolskjutsar är konstruerat och används på följande sätt.

För resor som sker i linjetrafik beräknas ersättningen efter antal skolkort som används. Antalet multipliceras med en månadskostnad av 800 kronor. För årskostnaden beräknas korten användas under 9 månader. Det framräknade beloppet faktureras inte kommunerna utan används kalkylmässigt i beräkningarna för att få underlag för fördelning mellan landstinget och kommunerna. Anledningen till att kommunerna inte betalar för skolkorten är att om det gjordes skulle intäkten avräknas vad kommunen faktureras för kollektivtrafiken. För den ekonomiska redovisningen menar man därmed att det inte finns anledning att fakturera för skolkorten.

För resor som sker i ej öppnad linjetrafik, alltså linjer som endast används för skolskjutsar, ersätts kostnaden för respektive linje.

När linjetrafik inte når en elev eller om eleven har personliga behov kan individuella resor användas. Dessa beställs genom BC av kommunen och ersätts av kommunen.

Skolskjutsar i avtalet 2017

I avtalen 2017 ingår skolskjutsarna i det belopp som fördelas mellan kommunerna efter invånarantal. I avtalsformen är det möjligt att fördela kostnaderna på detta sätt. Eftersom det är ett multilateralt avtal mellan kommunerna och landstinget har kommunerna fortfarande kvar sitt ansvar genom att ersättningen för skolskjutsar ingår i den ersättning som kommunerna betalar till Dalatrafik.

Vid en skatteväxling behöver frågan om ersättning för skolskjutsar finna en form som både uppmuntrar till gemensamma lösningar inom det samlade trafiksystemet och låter

kommunerna ha kvar sitt ansvar samtidigt som det leder till ekonomisk effektivitet och sparsamhet.

Finansieringssystemet i avtalet 2017 har inte fått fullt genomslag. Eftersom det blev relativt stora förändringar i ersättningsbeloppen för många kommuner jämför med tidigare system bestämdes att förändringarna ska slå igenom med 33 %.

Diskussion och förslag om ersättning för skolskjutsar

Ideologisk plattform

De ideologiska förutsättningarna för diskussioner om ersättningssystem för skolskjutsar bör läggas fast. Följande grundidéer kan vara vägledande.

- Skolskjutsar skall så långt som möjligt ses som kollektivtrafiken i övrig och integreras i denna.
- Kommunerna beviljar skolskjuts
- Trafikorganisationen beslutar om hur skolskjuts skall ske inom det samlade trafiksystemet
- Trafikorganisationen gör de individuella beställningar av trafik som kan vara nödvändiga
- Kommunerna ersätter trafikorganisationen genom ett hanterligt system som är i samklang med kollektivtrafiken i övrigt, företrädesvis genom att köpa och tillhandahålla skolkort som berättigar till resa
- Ersättningen för skolkorten görs på ett sätt som är förstäligt, lätt administrerat och upplevs som rättvist

Skatteutjämningsystemet

I skatteutjämningsystemet finns en faktor inom ersättningsområdena grundskola respektive gymnasieskola som tar hänsyn till kommunernas beräknade förutsättningar för kostnader för skolskjutsar, inackordering och små skolenheter. Beräkningarna görs på främst geografiska data. Det finns inga underlag i form av faktiska kostnader för kommunerna utan beräkningarna görs helt på data som är objektiva i den meningen att kommunen inte kan påverka faktorn.

Kommunerna kan inte själva besluta om ändring av faktorn i skatteutjämningsystemet. Det är möjligen vid de återkommande revideringarna som synpunkter kan lämnas på hur faktorn räknas fram.

Faktorn skolskjutsar är alltså en del i systemet och ingår tillsammans med många andra faktorer i det sammansatta utgiftsutjämningsystemet. Faktorerna i systemet är alla objektiva och kan inte påverkas av kommunerna. Det gör att när man tränger in i de olika faktorerna och jämför vad de innebär ekonomiskt med faktiska kostnadsnivåer upptäcker man att det i många fall finns stora skillnader mellan nivån och den faktiska kostnaden. Man får räkna med att skatteutjämningsystemet i sin helhet är väl balanserat och att enskilda observerade avvikelser mellan enskilda faktorer och detaljer i kostnadsnivåer är utjämnade i utjämningsystemet i stort.

Faktorn ”skolskjutsar” i skatteutjämningsystemet innebär samlat för kommunerna i Dalarna bidrag med sammantaget 43,7 mkr. Av länets kommuner får 14 bidrag medan en, Borlänge, har ett avdrag i bidragssystemet för faktorn skolskjutsar med 5,2 mkr. Anledningen till detta är att Borlänge är den enda kommunen i Dalarna som till sin geografi har stadskaraktär med en liten yta till många invånare. Det bidrag som Borlänge genom systemets konstruktion till övriga kommuner får ses som en del i det komplexa finansieringssystemet där olika faktorer slår åt olika håll för kommunerna.

I de fortsatta resonemangen och förslagen tas ingen hänsyn till skatteutjämningsystemet. Bedömningen är att om utfallet för en enskild faktor i systemet skulle påverka ersättningssystemet för trafiken skulle det bli nödvändigt att analysera ett stort anta faktorer i det nationella skatteutjämningsystemet.

Modell för kommunernas finansiering av skolskjutsar

Den sammansatta modell som till och med 2016 använts för ersättning av skolskjutsar skall ersättas av en som är förståelig och förutsägbar. En modell med dessa kvaliteter och som följer en önskvärd ideologi för kollektivtrafiken skall bygga på att kommunerna betalar skolkort för de elever som är berättigade till fri skolskjuts.

Ersättningssystemet skall vara oberoende av hur resorna utförs. Beroende på geografi kommer skolskjutsar att ske i linjetrafik, i ej öppnade skolskjutslinjer och i serviceresor individuellt beställda. När en elev beviljats skolskjuts och fått sitt skolkort är det trafikorganisationen som bestämmer hur resan skall ordnas och organiseras.

Ovanstående beskrivning innebär att kommuner skall ersätta trafikorganisationen efter antal utlämnade/beviljade skolkort. Vilket belopp som skall användas för kommunernas ersättning kan variera mellan ordinarie pris för månadskort för åldersgruppen och en beräknad självkostnad.

Ordinarie månadskortspris för ungdomar är 320 kronor. Årskostnaden för ett skolkort blir med detta pris 2 880 kronor då tiden som korten används är till 9 månader.

En beräknad självkostnad kan räknas fram genom att den beräknade kostnaden divideras med antalet utlämnade skolkort enligt statistik från Dalatrafik. Totalkostnaden enligt Dalatrafiks budget för 2017 uppgår till 109 718 tkr när avdrag gjorts för planerade verksamhetsresor i skolan. Antalet skolkort enligt statistik januari 2017 och höstterminen 2016 för Smedjebacken är 14 695. Kalkylkostnaden per skolkort är därmed 7 466 kronor för ett år och 830 kronor per månad under 9 månader. I nedanstående tabell framgår kalkylerade belopp vid ersättning av skolkort med de alternativa beloppen.

000145

Kommun	Antal skolkort statistik jan 2017 samt ht Smedjebacken	Skolskjutsar i linjetrafik, ej öppnad, service 320 kr 9 mån	Skolskjutsar linjetrafik, ej öppnad, service 830 kr 9 mån
Avesta	739	2 128	5 518
Borlänge	2 016	5 806	15 052
Falun	2 304	6 636	17 202
Gagnef	936	2 696	6 989
Hedemora	869	2 503	6 488
Leksand	995	2 866	7 429
Ludvika	1 563	4 501	11 670
Malung-Sälen	635	1 829	4 741
Mora	926	2 667	6 914
Orsa	537	1 547	4 009
Rättvik	747	2 151	5 577
Smedjebacken	677	1 950	5 055
Säter	712	2 051	5 316
Vansbro	554	1 596	4 136
Älvdalen	485	1 397	3 621
Summa kommuner	14 695	42 322	109 718

Verksamhetsresor

Skolor beställer transporter inom ramen för skolverksamheten såsom badhusresor, kulturrezor mm. Dessa verksamhetsresor skall ersättas av respektive beställare enligt taxa. I budget är de planerade verksamhetsresorna är beräknade till 2 431 tkr med Dalatrafiks statistik som grund. Utöver de planerade verksamhetsresorna förekommer resor som beställs under året. Dessa är inte inräknade i budget utan faktureras beställande kommun efter nyttjande.

Förslag till val av ersättningsnivå

Vilken ersättningsnivå är rimlig? Om idéerna som redovisas ovan om samsyn på olika resor är den lägre ordinarie ersättningsnivån att föredra. Denna ersättningsnivå ger också ett resultat som avviker mindre från de ekonomiska ersättningar som blir enligt avtalet för 2017.

Om det kommunala ansvaret skall speglas i att varje kommun skall betala beräknad självkostnad för sina elever skall den högre ersättningsnivån användas. Denna ersättningsnivå ger emellertid konsekvenser som avviker i inte ringa omfattning från avtalet 2017.

I andra län finns olika modeller. I några län förekommer att ordinarie månadskortspris används där elever reser med ordinarie linjer men ersättningen för ej öppnade linjer och servicetrafik faktureras efter självkostnaden. Det finns också system där den kalkylerade självkostnaden används för ersättning.

000146

För att i så hög grad som möjligt fullfölja inriktningen från avtal 2017 och för att inte använda en annan syn på ungdomars skolskjutsar än annan trafik förordas att ordinarie periodkortspris används för kommunernas ersättning till trafikorganisationen.

Vid användning av det högre skolkortspriset blir följderna att kommuner där en högre andel av ungdomarna har beviljats skolskjuts får en högre kostnad än vad avtalet 2017 ger. De kommuner med låg andel får en lägre kostnad. De kommuner som får högre kostnad vid ett högre skolkortspris präglas av att en stor del av kollektivtrafiken består av skolskjutsar. För vissa kommuner är det skolskjutsarna som utgör den inomkommunala kollektivtrafiken. Utredningen finner att detta är ett viktigt argument för ett skolkortspris som är lägre än den faktiska kostnaden för skolskjutsar. Prissättningen bidrar till att finansieringssystemet som helhet upplevs som rättvist.

I kommande avsnitt redovisas för jämförelse ekonomiska konsekvenser för de båda diskuterade alternativen.

Rekommendation om utveckling av regel- och ersättningssystem

Trafikorganisationen rekommenderas att tillsammans med kommunerna utarbeta gemensamma regler för avstånd och övriga förhållanden som ligger till grund för beviljande av skolkort.

Vid beviljande av skolskjuts utöver de regler som parterna kommit överens om – generösa beslut - kan en taxa som motsvarar faktiska kostnader användas. Om det redan finns linje kan en kalkylerad kostnad ligga till grund för avgift. Den bör bli ca 830 kronor för en månad. Om det är frågan om resa som beställs individuellt för en elev bör kostnaden för den specifika resan användas som riktmärke för avgift.

En särskild fråga är vilken ersättning kommuner skall betala om skolplaneringen inte tar tillräcklig hänsyn till trafikplaneringen och trafikorganisationen får merkostnader för exempelvis fler bussar. Det ligger i både kommunkollektivets och landstingets intresse att skolplaneringen i så hög grad som möjligt görs så att trafikorganisationen kan upprätthålla en effektivitet som bedöms möjlig. Parterna bör uppdras att utveckla regelverk och bedömningsgrunder för hur skolplanering och trafikplanering kan uppnå gemensam effektivitet. Det bör finnas system där en kommun ersätter trafikorganisationen för merkostnader när skolplaneringen inte görs optimalt i förhållande till såväl skolan som trafiken.

Uppföljning av regelsystem

Det är alltid kommunen som beviljar skolskjuts. Oavsett ersättningsnivåer och regelverk behövs en kontinuerlig uppföljning av hur enskilda kommuner tillämpar reglerna. Det är en uppgift för trafikorganisationen att göra dessa uppföljningar. Resultaten från uppföljningar skall ligga till grund för gemensamma diskussioner och ställningstaganden om regelverk, tillämpning, ansvarsområden, delegationer mm.

Ansvarsfördelning

Enligt skollagen är kommunerna ansvariga för skolskjutsar. Samtidigt stadgas och påpekas vikten av samverkan mellan olika parter. Kommun – kollektivtrafikmyndighet – trafikorganisation – transportföretag är några av de aktörer som ansvarar för olika delar av kollektivtrafiken och skolskjutsar.

I skriften "Skolskjutshandboken" som är utgiven av SKL (Sveriges kommuner och landsting) anges ett antal områden där ansvaret behöver definieras. I nedanstående tabell visas ett förslag till ansvarsfördelning. Denna behöver diskuteras av parterna. Lämpligen kan dessa diskussioner ske i de planeringsprocesser som pågår mellan parterna.

Moment	Kommun	RKM/trafik-organisation
Ta fram skolskjutsreglemente och regler för skolskjuts	Kommun och kommun-kollektiv Ansvar Beslutar	Deltar
Fatta beslut om skolskjuts i enskilda fall	Ansvar Beslut	Uppföljning av tillämpning
Planering av skolskjutsturer	Deltar. Underlag Förutsättningar	Huvudansvar Beslutar
Utarbeta och jämföra alternativa trafiklösningar och färdvägar	Deltar	Huvudansvar Beslutar
Välja lämpliga på- och avstigningsplatser	Deltar	Huvudansvar Beslutar
Inspektera vägar samt på- och avstigningsplatser	Deltar	Huvudansvar
Genomföra samråd och förankring	Kommun respektive län inom sina ansvarsområden	
Upphandla och följa upp verksamheten	Informeras	Huvudansvar Beslutar
Informera och undervisa om skolskjuts	Huvudansvar	Deltar
Ekonomi och redovisning.	Deltar med underlag mm	Huvudansvar

Skatteväxling

Vilken nivå som skatteväxlingen skall ske på år till syvende och sidst en fråga som löses i en överenskommelse mellan parterna som skall skatteväxla. I nedanstående tabell framgår nu tillgängligt underlag för bedömning av skatteväxlingsnivå.

Beräkningarna av skatteväxlingen görs i det kostnadsläge som budget 2017 är upprättad i. I tabellen visas skatteväxlingsnivåerna 44 respektive 34 öre. Den högre nivån kommer av skolkort till priset 320 kronor i månaden under 9 månader och den lägre nivån av skolkort till priset 830 kronor i 9 månader.

000148

Beräknad skatteväxlingsnivå 44 öre Skolkort 320 kr	Tkr	Beräknad skatteväxlingsnivå 34 öre Skolkort 830 kr	Tkr
Allmän kollektivtrafik		Allmän kollektivtrafik	
Skatteväxling allmän trafik enl tabell	246 756	Skatteväxling allmän trafik enl tabell	246 756
Skolskjutsar		Skolskjutsar	
I linjetrafik	57 396	I linjetrafik	57 396
Ej öppnad linjetrafik	36 503	Ej öppnad linjetrafik	36 503
Service trafik	18 250	Service trafik	18 250
Verksamhetsresor i skolan	-2 431	Verksamhetsresor i skolan	-2 430
<i>Summa skolskjutsar</i>	<i>109 718</i>	<i>Summa skolskjutsar</i>	<i>109 719</i>
<i>Allmän kollektivtrafik och skolskjutsar</i>	<i>356 474</i>	<i>Allmän kollektivtrafik och skolskjutsar</i>	<i>356 475</i>
Ersättning från kommunerna för skolskjutsar	-42 322	Ersättning från kommunerna för skolskjutsar	-109 718
Skatteväxlingsnivå	314 152	Skatteväxlingsnivå	246 757

De kostnader som finns vid Region Dalarnas kansli och som skall integreras i den samlade trafikorganisationen är idag finansierade genom medlemsavgiften för de ca två tjänster som utgör resurs för kollektivtrafikmyndigheten och genom avtal mellan kommunerna för enheten för färdtjänstlegitimering. Sammantaget är kostnaden för dessa resurser mellan 6 och 7 mkr. Den framtida finansieringen av dessa behandlas vid bildandet av länsregion 2019.

När väl en skatteväxling är gjord kommer landstinget att ansvara för kostnaderna. Det innebär att förändringar i kostnader och intäkter påverkar landstingets ekonomi och inte kommunerna som har sänkt sin skatt. Möjligheterna till kostnadstäckning i framtiden kommer att vara beroende av hur kostnaderna utvecklas och hur intäktsbasen, det vill säga skatteunderlaget, utvecklas. Antal resande och biljettpriser påverkar också ekonomin.

Extrabeställningar

Kommuner har möjligheter att göra extrabeställningar utöver den trafik som bestäms i trafikförsörjningsplanen årligen. Extrabeställningar kan vara fler linjer, andra linjedragningar, andra ersättningsnivåer etcetera. Idag finns i kollektivtrafiken i Dalarna en extrabeställning, nämligen den 0-taxa som tillämpas i Avestas stadstrafik.

De extrabeställningar som görs av kommun skall ersättas till fullo av beställaren.

Förväntade rationaliseringar kontra förväntad kostnadsutveckling

Det finns ett antal faktorer som pekar på att kollektivtrafiken i Dalarna skall kunna effektiviseras.

- Effekterna av det samlade trafiksystemet är ännu inte fullt ut tillvaratagna
- En utvecklad rationell trafikplanering ger effekter
- Beställningscentral i egen regim med bättre lokal kunskap kan planera enskilda resor bättre

000149

Det finns rationaliseringsmöjligheter som måste tas till vara. Frågan är vad de ekonomiska effekterna av rationaliseringarna och effektiviseringarna skall användas till. Framtiden kommer tyvärr att innebära kostnadsökningar. De avtal som är tecknade och som löper flera år framåt innehåller index som det är svårt att exakt förutse vilka ekonomiska konsekvenser de leder till. Det finns också många angelägna utvecklingar av trafiken som innebär ökade kostnader. Ett sätt att hantera de motstående krafterna med både kostnadsminskningar och kostnadsökningar är att anta att dessa tar ut varandra och inte räknas in i skatteväxlingsbeloppet.

Ekonomisk effekt av skatteväxling med 2017 års budget som underlag

Skatteväxling på nivån 44 öre

I nedanstående tabell framgår de ekonomiska effekterna av skatteväxling på nivån 44 öre, skolskjutsar ersätts med 320 kronor per månad i 9 månader, färdtjänst och riksfärdtjänst fördelas efter invånarantal samt övrig servicetrafik ersätts efter nyttjande. Verksamhetsresor inom skolan beräknas till 2 431 tkr enligt statistik från Dalatrafik.

Kommun	Invånare 2016-11- 01	Ekonomisk effekt vid skatteväxling 44 öre								Budget 2017 vid fullt genomslag	Differens - rött = minskad ekonomisk belastning
		Effekt av skatteväxling: skatteintäkt, inkomstutj, justerad kostn utj	Allmän kollek- tivtrafik	Skol- skjutsar Skolkort 320 kr 9 mån	Färdtjänst	Service- resor: särskola, omsorg, kommun, korttid	Extra- beställnin- gar	Verksam- hetsresor skolor	Samlad ekonomisk effekt		
Avesta	23 046	-20 609		2 128	4 200	5 464	4 447	79	36 927	38 071	-1 144
Borlänge	51 481	-46 093		5 806	9 382	9 755		275	71 312	72 811	-1 499
Falun	57 544	-86 700		6 636	10 487	11 385		747	115 956	117 467	-1 511
Gagnef	10 142	-8 981		2 696	1 848	3 514		170	17 208	15 961	1 248
Hedemora	15 388	-16 167		2 503	2 804	5 768		52	27 294	26 971	323
Leksand	15 447	-13 830		2 866	2 815	3 718		70	23 298	22 625	673
Ludvika	26 781	-29 258		4 501	4 881	5 838		441	44 920	44 242	678
Malung-Sälen	10 024	-10 034		1 829	1 827	1 850		118	15 657	15 254	403
Mora	20 241	-22 641		2 667	3 689	5 067		157	34 222	34 442	-221
Orsa	6 831	-6 295		1 547	1 245	927		45	10 059	9 480	579
Rättvik	10 830	-18 021		2 151	1 974	3 417		68	25 631	25 020	611
Smedjebacken	10 867	-8 864		1 950	1 981	1 078		127	14 000	13 600	400
Säter	11 081	-10 391		2 051	2 020	2 408		0	16 870	16 398	472
Vansbro	6 801	-11 261		1 596	1 239	1 770		82	15 948	15 321	627
Älvdalen	7 039	-7 053		1 397	1 283	1 813		0	11 546	11 157	390
Summa kommuner	283 543	-316 200		42 322	51 676	63 772	4 447	2 431	480 847	478 813	2 034
Landstinget		316 045	564 454			97 800			346 219	348 124	-1 905
Totalt Dalarna		-155	564 464			161 572			827 066	826 937	129

Differensen på totalen med ca 2 mkr beror på att skatteväxlingen är gjord på ett totalbelopp som ger en skatteväxlingsnivå på 43,72 öre som avrundas uppåt till 44 öre

Differenserna mot budget 2017 vid fullt genomslag beror på att i budget 2017 har enligt avtal skolskjutsar fördelat tillsammans med allmän kollektivtrafik på invånare. I förslaget nu betalar kommunerna för skolskjutsar med ordinarie periodkortspris under 9 månader. Detta gör att kommuner med hög andel skolskjutsar får en högre kostnad än budget 2017, medan de med låg andel skolskjutsar får en lägre kostnad.

000150

Skatteväxling på nivån 34 öre

Om skolskjutsar betalas genom skolkort för 830 kronor per månad i 9 månader blir skattväxlingsnivån 34 öre. Med samma antaganden i övrigt som ovanstående tabell visas nedan de samlade ekonomiska effekterna av detta.

Kommun	Invånare 2016-11- 01	Ekonomisk effekt vid skattväxling 34 öre								Budget 2017 vid fullt genomslag	Differens - rött = minskad ekonomisk belastning
		Effekt av skatteväxling: skatteintäkt, inkomstutj, justerad kostn utj	Allmän kollektivtrafik	Skolskjutsar 830 kr 9 mån	Färdtjänst	Service- res or: särskola, omsorg, kommun, korttid	Extra- beställnin- gar	Beräknad Verksam- hetsresor skolor	Samlad ekonomisk effekt		
Avesta	23 046	-14 759		5 518	4 200	5 464	4 447	79	34 466	38 071	-3 605
Borlänge	51 481	-33 065		15 052	9 382	9 755		275	67 529	72 811	-5 282
Falun	57 544	-72 114		17 202	10 487	11 385		747	111 937	117 467	-5 530
Gagnef	10 142	-6 408		6 989	1 848	3 514		170	18 929	15 961	2 968
Hedemora	15 388	-12 264		6 488	2 804	5 768		52	27 376	26 971	406
Leksand	15 447	-9 916		7 429	2 815	3 718		70	23 948	22 625	1 323
Ludvika	26 781	-22 489		11 670	4 881	5 838		441	45 319	44 242	1 078
Malung-Sälen	10 024	-7 494		4 741	1 827	1 850		118	16 029	15 254	775
Mora	20 241	-17 522		6 914	3 689	5 067		157	33 349	34 442	-1 093
Orsa	6 831	-4 567		4 009	1 245	927		45	10 793	9 480	1 313
Rättvik	10 830	-15 271		5 577	1 974	3 417		68	26 308	25 020	1 287
Smedjebacken	10 867	-6 113		5 055	1 981	1 078		127	14 355	13 600	755
Säter	11 081	-7 586		5 316	2 020	2 408		0	17 330	16 398	932
Vansbro	6 801	-9 541		4 136	1 239	1 770		82	16 768	15 321	1 447
Älvdalen	7 039	-5 273		3 621	1 283	1 813		0	11 989	11 150	839
Summa kommuner	283 543	-244 382		109 718	51 676	63 772	4 447	2 431	476 426	478 813	-2 387
Landstinget		244 307	497 082			97 800			350 575	348 124	2 451
Totalt Dalarna		-75	497 082			161 572			827 001	826 937	64

Differensen på totalen på dryg 2 mkr beror på att skatteväxlingen är beräknad på ett totalbelopp som ger skatteväxling på 34,33 öre, vilket avrundas nedåt till 34 öre.

Vid en skatteväxling på 34 öre får kostnaderna för skolskjutsar större effekt. Skillnaderna mellan avtalet 2017 och effekterna av skatteväxlingen blir större på det sättet att kommuner som får ökade kostnader får större ökning och de kommuner som får lägre kostnader får ändå lägre ekonomisk effekt.

I bilaga 7 visas hur de ekonomiska effekter slår på kommunerna jämfört med avtal 2017 vid de två skatteväxlingsnivåerna.

SKL nträkningar av skatteväxling

Utredningen har anlitat Sveriges kommuner och landsting, SKL, Måns Norberg, för beräkningar av effekterna av skatteväxling. Beräkningarna som SKL gjort redovisas i bilagorna 3 och 4. När det slutliga förslaget om skatteväxlingsnivå föreligger kommer SKL att göra en ny beräkning och då också redovisa hur beräkningarna är gjorda i en dokumentation.

000151

Skatteväxlingsnivå – ett politiskt beslut

Ovan finns ett antal beräkningar och resonemang om effekter vid olika nivåer för skatteväxling. De beräkningar som gjorts utgår från budget, antaganden och kalkylerade kostnader. Även när kalkyler är välgrundade råder det alltid en viss osäkerhet. En av de osäkra faktorerna är de resor som kommunerna själva kommer att betala efter beställning. Ändrade beställningar påverkar direkt kommunens kostnader.

Budgeten 2017 avser nuvarande kollektivtrafik. Nivån på trafiken i olika delar av länet fastställs i ett långsiktigt trafikförsörjningsprogram och årliga trafikförsörjningsplaner. Det nu gällande trafikförsörjningsprogrammet sträcker sig till och med 2019 och är i behov av revidering. Eftersom det snart går ut finns också behov av att starta arbetet med ett nytt program. Under utredningen har från kommunernas trafikplanerare framförts att ett nytt trafikförsörjningsprogram borde finnas för att nivån på skatteväxlingen skall kunna definieras i förhållande till en verksamhetsnivå. En sådan ordning bedöms emellertid innebära en tidsutdräkt som inte är möjlig enligt tidplaner både för skatteväxling och länsregionbildning. Av detta följer att skatteväxlingen görs på nuvarande trafiknivå och ett nytt program får tas fram i den nya organisationen i samverkan med kommunerna.

Andra osäkerheter inför framtiden är kostnadsutvecklingen. Avtalskonstruktioner, ränteutveckling, indexuppräknings kan innebära omfattande kostnadsökningar.

Ett tredje område som påverkar framtidens kostnadsutveckling är förändringar som beslutas i trafikorganisationen såsom effektiviseringar och ambitionsförändringar.

Skatteväxling sker med samma skattesats för samtliga kommuner. Det är ofrånkomligt att diskussioner uppkommer om rättvisa. Under utredningens gång har skolkortspriser och hur mycket av kostnaderna för skolskjutsar som skall ingå i skatteväxlingen diskuterats. Andra diskussioner har rört vilken omfattning kollektivtrafiken har i olika kommuner. I några kommuner består trafiken inom kommunen i stort sett av skolskjutsar medan det i andra kommuner finns ett omfattande linjenät.

Det kommer aldrig att åstadkomma ett underlag eller ett system som kan bevisas vara objektivt rättvist. Politikens viktiga uppgift i sådana situationer är att göra en avvägning av olika synpunkter och fastställa en finansieringsmodell som i sig innebär ett solidariskt åtagande att skapa förutsättningar för en bra kollektivtrafik i hela Dalarna.

Utredningens förslag utgår från att kommunerna ersätter landstinget med 320 kronor per månad under 9 månader för skolkort. Med en kalkyl för intäkter som grund kan de ekonomiska effekterna av olika skatteväxlingsnivåer beräknas. I nedanstående tabell framgår ekonomiska effekter av skatteväxling på nivåerna 44, 43, 42, 41 respektive 40 öre. Beräkningarna är gjorda med budget 2017 enligt avtalet som grund. Skattekonsekvenserna är beräknade av SKL.

Kommun	Betala för trafik vid skolkort 320	Ekonomisk effekt skatteväxling					Budget 2017 enligt avtal	Diffrens vid olika skatteväxlingar jämf med avtal 2017 Minus/rött innebär positiv effekt				
		44 öre	43 öre	42 öre	41 öre	40 öre		44 öre	43 öre	42 öre	41 öre	40 öre
Avesta	16 318	20 609	20 010	19 434	18 858	18 259	38 071	-1 144	-1 743	-2 319	-2 895	-3 494
Borlänge	25 218	46 093	44 805	43 517	42 178	40 891	72 811	-1 499	-2 788	-4 075	-5 414	-6 702
Falun	29 256	86 700	85 206	83 770	82 277	80 842	117 467	-1 511	-3 006	-4 441	-5 934	-7 370
Gagnef	8 228	8 981	8 727	8 474	8 221	7 957	15 961	1 248	994	741	488	225
Hedemora	11 127	16 167	15 770	15 389	14 992	14 611	26 971	323	-74	-455	-851	-1 232
Leksand	9 468	13 830	13 445	13 044	12 659	12 258	22 625	673	288	-113	-498	-899
Ludvika	15 662	29 258	28 578	27 925	27 245	26 566	44 242	678	-2	-655	-1 334	-2 014
Malung-Sälen	5 623	10 034	9 780	9 526	9 272	9 018	15 254	403	149	-105	-360	-614
Mora	11 580	22 641	22 145	21 629	21 113	20 597	34 442	-221	-717	-1 233	-1 749	-2 265
Orsa	3 764	6 295	6 122	5 950	5 777	5 604	9 480	379	406	233	60	-113
Rättvik	7 610	18 021	17 744	17 467	17 200	16 923	25 020	611	334	56	-210	-487
Smedjebacken	5 136	8 864	8 594	8 314	8 044	7 764	13 600	400	131	-150	-420	-700
Säter	6 479	10 391	10 105	9 830	9 544	9 269	16 398	472	185	-90	-376	-651
Vansbro	4 687	11 261	11 091	10 921	10 744	10 574	15 321	627	457	287	110	-60
Älvdalen	4 492	7 053	6 874	6 694	6 522	6 342	11 150	396	216	37	-136	-315
Summa kommuner	164 648	316 200	308 995	301 884	294 647	287 476	478 813	2 034	-5 171	-12 282	-19 518	-26 690

SKATTEVÄXLING INKLUSIVE FÄRDTJÄNST

I samband med den politiska behandlingen av utredningen har frågan om att inkludera färdtjänsten i växlingen. I beräkningar ovan är färdtjänstens kostnader fördelade efter invånarantal. Den samlade ekonomiska effekten mellan när färdtjänsten är fördelad efter invånare respektive ingår i skatteväxlingen skiljer sig i ringa omfattning eftersom fördelning efter invånare överensstämmer relativt väl med effekten av skatteväxling.

När färdtjänst ingår i skatteväxlingen blir skatteväxlingen på totalt 365 828 tkr när budget 2017 används som underlag. Hänvisningen till tabell i nedanstående tabell finns på sid 8 i rapporten.

Öre Skolkort 320 kr	Tkr
Allmän kollektivtrafik	
Skatteväxling allmän trafik enl tabell	246 756
Skolskjutsar	
I linjetrafik	57 396
Ej öppnad linjetrafik	36 503
Servicetrafik	18 250
Verksahetsresor i skolan	-2 431
Summa skolskjutsar	109 718
Allmän kollektivtrafik och skolskjutsar	356 474
Färdtjänst	51 676
Ersättning från kommunerna för skolskjutsar	-42 322
Skatteväxlingsnivå	365 828

Den samlade ekonomiska effekten av en skatteväxling på 51 öre framgår av nedanstående tabell.

Kommun	Invånare 2016-11-01	Ekonomisk effekt vid skatteväxling 51 öre								Budget 2017 vid fullt genomslag	Differens - rött = minskad ekonomisk belastning
		Effekt av skatteväxling: skatteintäkt, inkomstutj, justerad kostn- mj	Allmän kollektivtrafik	Skol- skjutsar Skolkort 320 kr 9 mån	Färdtjänst	Service- resor: särskola, omsorg, kommun, korttid	Extra- beställnin- gar	Verksam- hetsresor skolor	Samlad ekonomisk effekt		
Avesta	23 046	-24 685		2 128		5 464	4 447	79	36 802	38 071	-1 268
Borlänge	51 481	-55 259		5 806		9 755		275	71 095	72 811	-1 717
Falun	57 544	-96 863		6 636		11 385		747	115 631	117 467	-1 836
Gagnef	10 142	-10 783		2 696		3 514		170	17 163	15 961	1 202
Hedemora	15 388	-18 895		2 503		5 768		52	27 218	26 971	247
Leksand	15 447	-16 573		2 866		3 718		70	23 226	22 625	601
Ludvika	26 781	-34 014		4 501		5 838		441	44 795	44 242	554
Malung-Sälen	10 024	-11 812		1 829		1 850		118	15 608	15 254	354
Mora	20 241	-26 233		2 667		5 067		157	34 124	34 442	-319
Orsa	6 831	-7 505		1 547		927		45	10 024	9 480	544
Rättvik	10 830	-19 939		2 151		3 417		68	25 576	25 020	555
Smedjebacken	10 867	-10 795		1 950		1 078		127	13 950	13 600	350
Säter	11 081	-12 360		2 051		2 408		0	16 819	16 398	421
Vansbro	6 801	-12 471		1 596		1 770		82	15 918	15 321	597
Årvdalen	7 039	-8 303		1 397		1 813		0	11 512	11 150	362
Summa kommuner	283 543	-366 490		42 322		63 772	4 447	2 431	479 462	478 813	648
Landstinget		366 460	564 464		51 676	97 800			347 480	348 124	-644
Totalt Dalarna		-30	564 464		51 676	161 572			826 942	826 937	5

I de politiska bedömningarna och diskussionerna om skatteväxling finns bedömningar om hur aviserade rationaliseringar i trafiken skall påverka skatteväxlingsnivån. I nedanstående tabell framgår effekten av skatteväxling vid nivåerna 51, 50, 49, 48 respektive 47 öre. Jämförelse görs med budget 2017 vid full effekt.

Kommun	Kommunal betalning för trafik skolkort 320 kronor	Ekonomisk effekt skatteväxling allmän trafik, skolskjutsar, färdtjänst					Budget 2017 enligt avtal genomslag 100 %	Diffrens vid olika skatteväxlingar jämf med avtal 2017 Minus/rött innebär positiv effekt				
		51 öre	50 öre	49 öre	48 öre	47 öre		51 öre	50 öre	49 öre	48 öre	47 öre
Avesta	12 118	24 685	24 109	23 510	22 935	22 359	38 078	-1 275	-1 851	-2 450	-3 026	-3 601
Borlänge	15 836	55 259	53 920	52 632	51 345	50 006	72 826	-1 732	-3 071	-4 358	-5 645	-6 984
Falun	18 768	96 863	95 427	93 992	92 499	91 063	117 484	-1 853	-3 288	-4 724	-6 217	-7 653
Gagnef	6 379	10 783	10 530	10 277	10 014	9 760	15 964	1 199	946	693	429	176
Hedemora	8 322	18 895	18 499	18 118	17 721	17 340	26 975	243	-154	-535	-931	-1 312
Leksand	6 653	16 573	16 188	15 787	15 402	15 001	22 630	596	211	-190	-575	-976
Ludvika	10 781	34 014	33 335	32 655	31 976	31 296	44 250	546	-134	-813	-1 493	-2 173
Malung-Sälen	3 796	11 812	11 558	11 304	11 050	10 796	15 257	351	97	-157	-411	-665
Mora	7 891	26 233	25 737	25 221	24 705	24 189	34 448	-324	-820	-1 336	-1 852	-2 368
Orsa	2 519	7 505	7 333	7 160	6 987	6 814	9 482	542	369	196	23	-150
Rättvik	5 636	19 939	19 662	19 396	19 119	18 842	25 024	552	275	9	-268	-546
Smedjebacken	3 156	10 795	10 514	10 244	9 964	9 694	13 603	347	67	-203	-483	-753
Säter	4 459	12 360	12 074	11 799	11 513	11 227	16 402	418	132	-143	-429	-715
Vansbro	3 447	12 471	12 295	12 125	11 955	11 778	15 323	595	419	249	79	-98
Årvdalen	3 210	8 303	8 123	7 944	7 764	7 592	11 152	360	181	1	-178	-351
Summa kommuner	112 972	366 490	359 303	352 163	344 946	337 757	478 897	565	-6 623	-13 762	-20 979	-28 169

REFORMER, UTVÄRDERINGAR OCH UTVECKLING

Denna utredning utgår från nuvarande förhållanden. Om större reformer eller förändringar skall göras måste dessa och effekterna av dem utredas i särskild ordning. Finansiering av stora förändringar kan komma att påverka kostnadsfördelningen som skatteväxlingen innebär. Utredningar om förändringar måste därför involvera samtliga berörda parter.

000154

En fråga som behöver utvärderas är skolkortens giltighet på fritid. Idag kan elever som beviljats skolskjuts använda sina skolkort för resor inom länet under fritid. Av naturliga skäl upplevs detta av elever utan skolkort som orättvist. Detta behöver utvärderas och ställning tas till vilka förändringar som behöver göras för att systemet skall upplevas som rättvist.

Färdtjänsten ingår inte i denna utredning. I en snar framtid bör det vara lämpligt att också göra en skatteväxling för färdtjänsten eftersom den ingår som en självklar del i kollektivtrafiken.

ORGANISATION

I och med att landstinget genom skatteväxling övertar hela ansvaret för den regionala kollektivtrafiken blir landstinget därmed också huvudman för trafiken och regional kollektivtrafikmyndighet.

Vid Region Dalarna finns idag också en enhet för färdtjänstlegitimering som finansieras av kommunerna enligt avtal. Enheten bör överföras till landstinget i samband med organisationsförändringarna. Finansiering av enheterna bör dock göras i samband med bildandet av länsregion Dalarna 2019. Nuvarande avtal om färdtjänst bör ses över och ersättas med ett som gäller i den nya organisationen.

Inom utredningen för länsregion behandlas den framtida organisationen. I denna utredning prioriteras frågan om organisation för kollektivtrafiken på grund av att den planeras införas till 2018 medan övriga organisationsförändringar till länsregionen införs 2019.

Under utredningen om skatteväxling framkommer inte sällan frågor och diskussioner om kommunernas roller och inflytande i en ny organisation. För att ge kommunerna ett bredare underlag inför deras ställningstaganden kan några principiella organisatoriska områden och lösningar anges.

- Landstinget är huvudman för trafikverksamhet och för regional kollektivtrafikmyndighet
- Politisk ledning för kollektivtrafiken definieras
- Politisk ledning utövas i särskilt organ
- Kommunernas insyn och inflytande garanteras
- Formell politisk ledning kan kompletteras med samverkansorgan mellan landstinget och kommunerna
- Trafikförvaltning i landstinget definieras
- Associationsform för den exekutiva organisationen fastställs

Ett förslag till kunskapsunderlag om bildande av regionkommun i Dalarna föreligger i en version 2017-03-29. I underlaget finns ett avsnitt som behandlar "kommunalt inflytande och regionens samverkan med kommunerna". Här framkommer att möjligheter till kommunal samverkan är en av de viktiga frågorna vid regionbildning. I underlaget finns också ett avsnitt om kollektivtrafiken där det framgår att när organisation för kollektivtrafiken skapas inom landstinget 2018 skall denna vara sådan att den kan föras in i organisationen för region vid dess bildande 2019.

000155

De organisatoriska lösningarna kommer inte vara färdigutredda när beslut om skatteväxling skall fattas. Det är viktigt att de pågående organisationsutredningarna som berör detta område kommuniceras med kommunerna så att de känner en stark tillit till framtida lösningar.

PLANERINGSPROCESSER

Trafikplanering är både komplext och komplicerat. Investeringar i trafik har lång planeringshorisont liksom samhällsförändringar i form av nya eller förändrade bebyggelseområden. Ett antal planer med olika planeringshorisont och detaljeringsnivå kan utskiljas.

- I det långa perspektivet mer än 10 år behövs underlag för stora infrastruktursatsningar såsom järnvägar
- I lagen om kollektivtrafik regleras att myndigheten regelbundet skall upprätta ett trafikförsörjningsprogram där mål och inriktning på medellång sikt läggs fast. Dalarnas nuvarande trafikförsörjningsprogram gäller för perioden 2015 – 2019.
- Årligen upprättas en trafikförsörjningsplan som lägger fast trafiken för det kommande året.

Avgörande för utvecklingen av kollektivtrafiken är hur planeringsprocesserna kan utvecklas och hur samverkan mellan aktörerna i processerna utvecklas och manifesteras. Under 2016 utvecklades en modell för planeringsprocessen. Modellen har börjat användas och bedöms ha stor utvecklingspotential.

Grundförutsättningen för en bra planeringsprocess är hur samverkan byggs upp och hur tillit skapas. Det är myndigheten och trafikorganisationen som har ansvaret för att driva processerna och upprätta planer. Myndigheten/trafikorganisationen ansvarar därmed för att alla aktörer kommer till tals och hänsyn tas till de olika förutsättningar som finns lokalt. Samtidigt ansvarar man också för att det samlade trafiksystemet är så rationellt som det över huvud taget är möjligt. Rationalitet är garantin för satsade resurser används effektivt och trafikutbudet är optimalt.

Viktiga aktörer i planeringsprocessen är kommunernas, landstingets och respektive trafikorganisationens olika handläggare i form av trafikplanerare, samhällsplanerare och andra befattningshavare. Det är dessa tjänstemän som har det löpande ansvaret för att den enskilda kommunens behov och förutsättningar finns med när trafiken planeras och genomförs.

En viktig del av kollektivtrafiken är skolskjutsverksamheten. Denna ska så långt det är möjligt integreras i linjetrafiken. Skolplaneringen måste, för att en samlad effektivitet skall uppnås, göras i nära samverkan med trafikplanerare i kommunen och inom trafikorganisationen. Inom kommunerna behöver frågan om hur skolplanering och trafikplanering kan ytterligare integreras med varandra diskuteras kontinuerligt. Här kan vara aktuellt att överväga var slutliga beslut i dessa frågor skall fattas.

Kollektivtrafiken är i de enskilda kommunerna en mycket viktig del av infrastrukturen. De politiska organ som ansvarar för infrastrukturfrågor skall vara väl insatta och involveras i planeringsprocesserna. Det är lämpligt att planeringsprocessen fastställs i samband med att den nya organisationen inrättas.

000156

BEFINTLIGA AVTAL

Inom verksamheten finns ett antal avtal med entreprenörer och mellan aktörer. Dessa avtal skall inventeras och nödvändiga åtgärder vidtas, såsom uppsägning, omförhandling, nyteckning etcetera.

De borgensförbindelser som kommunerna gjort måste inventeras och ställning tas till hur dessa skall hanteras.

LANDSTINGETS/REGIONENS OCH KOMMUNERNAS ÅTAGANDEN

Ny ansvarsfördelning

Genom det ändrade huvudmannaskapet och skatteväxlingen kommer ansvars- och uppgiftsfördelning mellan landstinget och kommunerna att förändras. Det kan finnas anledning att i antingen form av ett skriftligt uttalande eller i en ömsesidig överenskommelse eller avtal dokumentera hur ansvar och åtaganden fördelas mellan aktörerna. Nedan följer exempel på innehåll och formuleringar. I exemplen används landstinget som begrepp för både landstinget och länsregionen i vardande.

- Landstinget är regional kollektivtrafikmyndighet
- Landstinget ansvarar för kollektivtrafiken i länet innefattande
 - Allmän kollektivtrafik på hjul och räls
 - Sjukresor
 - Färdtjänst enligt avtal med kommunerna
 - Skolskjutsar på kommunernas uppdrag
 - Övriga persontransporter som beställs av kommunerna
- Landstinget organiserar trafikverksamheten i Dalarna innefattande
 - Är driftorgan
 - Planerar trafik på lång och kort sikt
 - Övertar av ägande och deläggande av bolag som idag ägs av Region Dalarna
- Kollektivtrafikens finansiering
 - Landstinget står för en grundfinansiering efter att skatteväxling skett
 - Kommunerna finansierar färdtjänsten genom den invånarbaserade avgift som fastställts i avtal mellan kommunerna
 - Kommunerna ersätter landstinget för skolskjutstrafiken genom att köpa skolkort för de elever som kommunen beslutat är berättigade till skolskjuts och för de gymnasieelever som är berättigade till ersättning för resa till skola
 - Kommunerna betalar efter självkostnad den trafik de själva beställer utöver skolskjutsar och färdtjänst
- Skolkortspriset
 - Huvudregeln är att priset på skolkort är detsamma som priset på periodkort för ungdomar, för närvarande 320 kronor i månaden

000157

- Inför eventuella förändringar av skolkortspriset skall landstinget i en utredning visa på behov av förändring och göra jämförelser med andra län
- Ändring av skolkortspris skall ske i samråd mellan landstinget och kommunerna
- Ansvar var för skolskjutsar
 - Kommunerna beviljar elever skolskjuts
 - Landstinget ansvarar för att elever som beviljats skolskjuts erbjuds möjlighet att resa till skolan enligt reglementen
 - Kommunerna ansvarar för att trafikplanering och skolplanering görs så att rationalitet och effektivitet uppnås för både trafik och skola
 - Landstinget och kommunerna är ansvariga för att vid intressekonflikter det görs rationella kompromisser
- Trafikplanering
 - För att garantera kvalitet och trafikplaneringen på lång och kort sikt skall landstinget fortsätta att utveckla planerings- och samverkansprocesser som garanterar kommunernas aktiva deltagande i processerna
 - I de fall en kommun vill göra extrabeställning av trafik eller annat skall detta göras så att största möjliga samlade effektivitet åstadkoms. Landstinget beslutar om utförandet av extrabeställning. Beställaren ersätter landstinget för kostnaderna för beställningen.
- Organisation
 - Landstinget organiserar trafikverksamheten i sin organisation
 - Landstinget skapar tillsammans med kommunerna samverkansorgan vars syfte är transparens i trafikorganisationen, insyn och deltagande i planeringsprocesserna samt ytterst utveckling av kollektivtrafiken i Dalarna

FÖRSLAG TILL BESLUT

För att genomföra förändringar som föreslås i föreliggande utredning behöver ett antal beslut fattas av landstinget och av respektive fullmäktige i länets kommuner. Direktionen för Region Dalarna föreslås rekommendera fullmäktige i Dalarna fatta följande alternativa beslut.

Landstinget och kommunerna om skatteväxling (när skatteväxling omfattar allmän kollektivtrafik och skolskjutsar)

”Xxxx kommun begär tillsammans med landstinget och övriga kommuner i Dalarnas län hos regeringen att den länsvisa skattesatsen för landstinget respektive kommunerna enligt 2 och 3 §§ förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning, från och med den 1 januari 2018, höjs med 0,44 procentenheter för landstinget och sänks med 0,44 procentenheter för kommunerna.”

Landstinget och kommunerna om skatteväxling (när skatteväxling omfattar allmän kollektivtrafik, skolskjutsar och färdtjänst)

”Xxxx kommun begär tillsammans med landstinget och övriga kommuner i Dalarnas län hos regeringen att den länsvisa skattesatsen för landstinget respektive kommunerna enligt 2 och 3 §§ förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning, från och med den 1 januari

Landstinget Dalarna
Skatteväxling kollektivtrafik
Bengt Welin

Slutrapport
2017-05-22

000158

2018, höjs med 0,51 procentenheter för landstinget och sänks med 0,51 procentenheter för kommunerna.”

Landstinget om övertagande av ansvaret för kollektivtrafik

”Landstinget Dalarna övertar ensam ansvaret för kollektivtrafiken i Dalarna och blir därmed regional kollektivtrafikmyndighet i Dalarnas län enligt 2 kap 1a § Lag (2010:1065) om kollektivtrafik.”

”Landstinget Dalarna upptar förhandlingar med Region Dalarna angående övertagande av ägandet av AB Dalatrafik.”

”Landstinget Dalarna upptar förhandlingar med Region Dalarna angående övertagandet av ägandet i Tåg i Bergslagen.”

”Landstinget Dalarna upptar förhandlingar med Region Dalarna angående övertagandet av ägandet i Transitio AB.”

”Landstinget Dalarna genomför förändringar i politisk organisation och förvaltningsorganisation med anledning av övertagandet av ansvaret för kollektivtrafiken. Kommunerna ges möjlighet att följa utredningen om organisationsförändringar i landstingsorganisationen.”

”Landstinget inventerar tillsammans med övriga parter avtal inom verksamhetsområdet och vidtar nödvändiga åtgärder för varje enskilt avtal.”

”Landstinget kommer att använda ordinarie periodkortspris för ungdomar för ersättning för skolskjutsar.”

Kommunernas yttrande över rekommendation om överflyttning av kollektivtrafikansvaret till landstinget.

”Kommunerna ges möjlighet att avlämna yttrande över huvudmannaskapsförändringen av kollektivtrafiken. Yttrandet lämnas i särskilt beslut samtidigt med beslut om skatteväxling.”

Direktionen för Region Dalarnas eget beslut om överlämnande kollektivtrafikansvaret

”Under förutsättning att landstinget och samtliga kommuner beslutar om skatteväxling för kollektivtrafiken kommer Direktionen för Region Dalarna överföra ansvaret för kollektivtrafiken till landstinget ensamt och därmed även uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet 2018-01-01.”

”Region Dalarna upptar förhandlingar med landstinget Dalarna angående ägandet av AB Dalatrafik.”

”Region Dalarna upptar förhandlingar med landstinget Dalarna angående ägandet i Tåg i Bergslagen.”

Landstinget Dalarna
Skatteväxling kollektivtrafik
Bengt Welin

Slutrapport
2017-05-22

000159

”Region Dalarna upptar förhandlingar med landstinget Dalarna angående ägandet i Transito AB.”

000160

**POLITISK BEHANDLING AV UTREDNINGEN OCH BESLUT I REGION
DALARNAS DIREKTION**

Kollektivtrafikerådet är politiskt beredningsorgan för utredningen. Vid sitt sammanträde 2017-03-30 beslutade rådet föreslå direktionen för Region Dalarna att rekommendera skatteväxling på en nivå där priset för skolkort uppgår till 320 kronor i månaden under 9 månader. Rådet föreslår inte exakt vilken nivå som växlingen skall ske på. Ej heller vid direktionens möte 2017-04-26 finns förslag, varför frågan skall behandlas vid ett extra sammanträde med Region Dalarnas direktion 2015-05-17.

Inför direktionens extra sammanträde har beräkningar gjorts för effekter om också färdtjänsten ingår i skatteväxlingen.

Direktionen för Region Dalarna beslutade vid sitt extra sammanträde 2017-05-17 att rekommendera kommunerna och landstinget att göra en skatteväxling för den allmänna kollektivtrafiken och färdtjänsten med 47 öre. Skolkortstrafik ingår inte i skatteväxlingen, utan den skall debiteras kommuner motsvarande värdet av normalt skolkort/ungdomskort (f n 320 kr/mån under 9 månader).

Direktionen beslutade också rekommendera tecknandet av ett avtal mellan kommunerna och landstinget. I avtalet regleras bland annat att kommunerna ersätter landstinget under tiden som planerade rationaliseringar genomförs. Ersättningarna är beräknade så att de motsvarar skillnaden mellan skatteväxling av 49 öre och 47 öre. Ersättningarna utgår under 2018 och 2019.

Beslutet redovisas i sin helhet i bilaga 7

Inför direktionens möte har de förslag till gemensam överenskommelse mellan kommunerna och landstinget utvecklats till avtalstext. Till avtalet har också fogats en överenskommelse om övergångsbestämmelser. Dessa innebär att under de första två åren – 2018 och 2019 - skall ersättning lämnas från kommunerna till landstinget. Ersättningens storlek sätts till skillnaden i ekonomisk effekt av växling på nivåerna 47 öre och 49 öre.

Avtalet redovisas i bilaga 8

000161

BILAGOR

Bilaga 1	Dalatrafikens budget 2017
Bilaga 2	Specifikation av servicetrafik i budget 2017
Bilaga 3	SKL Sammanställning effekter vid skatteväxling 44 öre
Bilaga 4	SKL Sammanställning effekter vid skatteväxling 34 öre
Bilaga 5	Jämförelse mellan olika skatteväxlingsnivåer och effekter i förhållande till budget 2017 enligt avtal med fullt genomslag
Bilaga 6	Effekter skatteväxling 47 öre. SKL beräkning
Bilaga 7	Beslut i direktionen Region Dalarna 2017-05-17
Bilaga 8	Avtal mellan kommuner och landsting angående ansvar, samråd mm
Bilaga 9	SKL Skatteväxlingsberäkning med dokumentation

Budget 3 driftbidrag 2017 Ver.161208

Belopp i tkr	Tätorts- trafik	Lands- bygds- trafik	Mellan- komm- unal trafik	Omför- delning kostnad skol- resor	Tåg- trafik	Tekn. syste m o admin	Total netto- kostnad	Andel i procent	Kost- nads- utjämn.	Netto- kostnad efter KU	Andel i procent	Ej öppnad linje- trafik	Omför- delning kostnad skol- resor	Service- trafik (s o m kräver tills tånd)	Total linje- trafik
Avesta	9 246	14 502	1 164	-2 455			22 458	4,5%	-1 660	20 798	4,15%	2 662	2 455	9 774	35 689
Borlänge	26 589	14 269	29 510	-7 524			62 844	12,5%	-5 891	56 953	11,36%	6 821	7 524	18 127	89 425
Falun	20 007	39 494	22 638	-9 098			73 040	14,6%	-6 846	66 194	13,20%	4 649	9 098	25 306	105 247
Gagnef	0	6 545	3 276	-3 687			6 134	1,2%	-575	5 559	1,11%	818	3 687	6 246	16 311
Hedemora	226	13 454	2 212	-3 729			12 163	2,4%	-1 140	11 023	2,20%	2 546	3 729	9 726	27 025
Leksand	0	12 944	1 906	-4 346			10 504	2,1%	-985	9 519	1,90%	913	4 346	7 714	22 492
Ludvika	3 449	21 877	1 557	-6 122			20 761	4,1%	-1 946	18 815	3,75%	5 251	6 122	15 493	45 681
Malung-Sälen	0	13 081	846	-2 715			11 212	2,2%	-1 051	10 161	2,03%	115	2 715	6 236	19 228
Mora	7 599	10 655	1 952	-3 788			16 417	3,3%	-1 539	14 878	2,97%	875	3 788	8 602	28 143
Orsa	0	4 535	1 451	-2 061			3 926	0,8%	-368	3 558	0,71%	444	2 061	2 090	8 153
Rättvik	0	11 968	1 596	-3 038			10 526	2,1%	-987	9 539	1,90%	503	3 038	7 176	20 256
Smedjebacken	0	3 932	5 161	-193			8 899	1,8%	-834	8 065	1,61%	6 531	193	3 519	18 309
Säter	0	8 755	2 899	-3 244			8 410	1,7%	-788	7 622	1,52%	2 071	3 244	5 116	18 053
Vansbro	0	5 538	3 337	-2 984			5 891	1,2%	-552	5 339	1,06%	2 082	2 984	4 596	15 000
Älvdalen	0	5 920	0	-2 413			3 508	0,7%	-329	3 179	0,63%	222	2 413	3 976	9 789
Delsumma	67 116	187 468	79 505	-57 396	0	0	276 693	55,2%	-25 490	251 203	50,1%	36 503	57 396	133 699	478 801
Landstinget		85 795			60 240	78 788	224 823	44,8%	25 490	250 313	49,91%			86 800	337 113
Totalsumma	67 116	273 263	79 505	-57 396	60 240	78 788	501 516	100,0%	0	501 516	100,0%	36 503	57 396	220 499	815 914

Landstinget sjukresor 2017

Belopp i tkr	Resor via BC*	Linjetrafik Dalatrafik	Tåg/buss/tax i övr**	Resor med privatbil	TOTALT
Landstinget	86 800	5 500	2 000	3 500	97 800

* Ingår i driftbidragets servicetrafik

** Cäller resor utanför Dalarna

000163

Bilaga 2

Kostnad för Servicetrafik (som kräver tillstånd) Budget 2017

Belopp i tkr							
Restyp:	Färdtjänst	Skolresor	Särskole- resor	Omsorg- resor	Kommun resor	Korttids resor	Total
Avesta	3 001	1 310	1 532	3 742	14	176	9 774
Borlänge	6 467	1 904	3 203	6 394	68	91	18 127
Falun	11 265	2 656	3 777	7 485	123	0	25 306
Gagnef	2 451	282	1 542	1 434	538	0	6 246
Hedemora	2 765	1 194	1 778	3 961	26	4	9 726
Leksand	2 803	1 194	1 120	2 488	15	94	7 714
Ludvika	5 786	3 869	1 920	3 600	153	165	15 493
Malung-Sälen	2 352	2 034	669	1 153	23	4	6 236
Mora	1 984	1 551	771	4 260	36	0	8 602
Orsa	730	434	204	713	9	1	2 090
Rättvik	3 260	499	557	1 084	1 553	223	7 176
Smedjebacken	2 409	32	74	880	33	91	3 519
Säter	1 946	762	497	1 902	9	0	5 116
Vansbro	2 739	87	340	1 197	233	0	4 596
Älvdalen	1 720	443	1 077	724	12	0	3 976
Summa	51 676	18 250	19 061	41 017	2 846	848	133 699

Landstinget sjukresor 2017

Belopp i tkr	Resor via BC*	Linjetrafik Dalatrafik	Tåg/buss/taxi övr**	Resor med privatbil	TOTALT
Landstinget	86 800	5 500	2 000	3 500	97 800

* Ingår i driftbidragets servicetrafik

** Gäller resor utanför Dalarna

Landstinget Dalarna
Skatteväxling kollektivtrafik
Bengt Welin

Slutrapport
2017-05-22

000164

Bilaga 3

SKL Sammanställning effekter vid skatteväxling 44 öre

0,437241236298947= 44 öre							
314 166							
44 öre	Skatteintäkter	Inkomstutjämnning	Summa	Kostnadsutjämnning	Summa	Kostnader	Summa
Vansbro	-5 385	-2 197	-7 582	-3679	-11 261	10 634	-627
Malung-Sälen	-8 530	-2 646	-11 177	1143	-10 034	9 631	-403
Gagnef	-8 910	-2 404	-11 313	2333	-8 981	7 733	-1 248
Leksand	-14 232	-2 997	-17 228	3398	-13 830	13 157	-673
Rättvik	-9 336	-2 740	-12 076	-5946	-18 021	17 410	-611
Orsa	-5 503	-2 118	-7 621	1325	-6 295	5 717	-579
Älvdalen	-5 730	-2 119	-7 849	795	-7 053	6 658	-396
Smedjebacken	-9 951	-2 163	-12 113	3249	-8 864	8 464	-400
Mora	-18 249	-4 311	-22 561	-81	-22 641	22 862	221
Falun	-55 569	-8 632	-64 200	-22500	-86 700	88 211	1 511
Borlänge	-45 321	-12 098	-57 419	11326	-46 093	47 593	1 499
Säter	-10 148	-2 205	-12 353	1961	-10 391	9 920	-472
Hedemora	-13 381	-3 785	-17 167	1000	-16 167	15 844	-323
Avesta	-20 263	-5 439	-25 702	5093	-20 609	21 753	1 144
Ludvika	-24 009	-5 838	-29 847	589	-29 258	28 580	-678
Summa kommuner	-254 516	-61 691	-316 207	8	-316 200	314 166	-2 034
Landsting	254 516	61 529	316 045	0	316 045	-314 166	1 879
KR/INV.							
Vansbro	-792	-323	-1 115	-541	-1 656	1 564	-92
Malung-Sälen	-851	-264	-1 115	114	-1 001	961	-40
Gagnef	-878	-237	-1 115	230	-885	762	-123
Leksand	-921	-194	-1 115	220	-895	852	-44
Rättvik	-862	-253	-1 115	-549	-1 664	1 608	-56
Orsa	-806	-310	-1 116	194	-922	837	-85
Älvdalen	-814	-301	-1 115	113	-1 002	946	-56
Smedjebacken	-916	-199	-1 115	299	-816	779	-37
Mora	-902	-213	-1 115	-4	-1 119	1 129	11
Falun	-966	-150	-1 116	-391	-1 507	1 533	26
Borlänge	-880	-235	-1 115	220	-895	924	29
Säter	-916	-199	-1 115	177	-938	895	-43
Hedemora	-870	-246	-1 116	65	-1 051	1 030	-21
Avesta	-879	-236	-1 115	221	-894	944	50
Ludvika	-896	-218	-1 114	22	-1 092	1 067	-25
Summa kommuner	-898	-218	-1 115	0	-1 115	1 108	-7
Landsting	898	217	1 115	0	1 115	-1 108	7

000165 Bilaga 4

SKL Sammanställning effekter vid skatteväxling 34 öre

0,3433557299= 34 öre							
	246 769						
34 öre	Skatteintäkter	Inkomstutjämnning	Summa	Kostnadsutjämnning	Summa	Kostnader	Summa
Vansbro	-4 161	-1 700	-5 861	-3679	-9 541	8 094	-1 447
Malung-Sälen	-6 592	-2 045	-8 636	1143	-7 494	6 719	-775
Gagnef	-6 885	-1 856	-8 741	2333	-6 408	3 440	-2 968
Leksand	-10 997	-2 317	-13 314	3398	-9 916	8 593	-1 323
Rättvik	-7 214	-2 112	-9 326	-5946	-15 271	13 984	-1 287
Orsa	-4 252	-1 639	-5 892	1325	-4 567	3 254	-1 313
Älvdalen	-4 428	-1 640	-6 068	795	-5 273	4 433	-839
Smedjebacken	-7 689	-1 674	-9 363	3249	-6 113	5 359	-755
Mora	-14 102	-3 340	-17 441	-81	-17 522	18 615	1 093
Falun	-42 940	-6 675	-49 615	-22500	-72 114	77 645	5 530
Borlänge	-35 021	-9 370	-44 390	11326	-33 065	38 347	5 282
Säter	-7 841	-1 706	-9 548	1961	-7 586	6 654	-932
Hedemora	-10 340	-2 924	-13 264	1000	-12 264	11 858	-406
Avesta	-15 658	-4 194	-19 852	5093	-14 759	18 364	3 605
Ludvika	-18 552	-4 526	-23 078	589	-22 489	21 411	-1 078
Summa kommuner	-196 672	-47 718	-244 390	8	-244 382	246 769	2 387
Landsting	196 672	47 635	244 307	0	244 307	-246 769	-2 462
KR/INV.							
Vansbro	-612	-250	-862	-541	-1 403	1 190	-213
Malung-Sälen	-658	-204	-862	114	-748	670	-77
Gagnef	-679	-183	-862	230	-632	339	-293
Leksand	-712	-150	-862	220	-642	556	-86
Rättvik	-666	-195	-861	-549	-1 410	1 291	-119
Orsa	-623	-240	-863	194	-669	476	-192
Älvdalen	-629	-233	-862	113	-749	630	-119
Smedjebacken	-708	-154	-862	299	-563	493	-69
Mora	-697	-165	-862	-4	-866	920	54
Falun	-746	-116	-862	-391	-1 253	1 349	96
Borlänge	-680	-182	-862	220	-642	745	103
Säter	-708	-154	-862	177	-685	601	-84
Hedemora	-672	-190	-862	65	-797	771	-26
Avesta	-679	-182	-861	221	-640	797	156
Ludvika	-693	-169	-862	22	-840	799	-40
Summa kommuner	-694	-168	-862	0	-862	870	8
Landsting	694	168	862	0	862	-870	-9

000166

Bilaga 5

Jämförelse mellan olika skatteväxlingsnivåer och effekter i förhållande till budget 2017 enligt avtal med 100 % genomslag. Röda siffror innebär minskad ekonomisk belastning.

Kommun	Budget 2017 utan övergångsbestämmelser	Samlad ekonomisk effekt vid växling 44 öre	Samlad ekonomisk effekt vid växling 34 öre	Differens mellan budget enligt avtal 2017 och växling 44 öre	Differens mellan budget enligt avtal 2017 och växling 34 öre
Avesta	38 071	36 927	34 466	-1 144	-3 605
Borlänge	72 811	71 312	67 529	-1 499	-5 282
Falun	117 467	115 956	111 937	-1 511	-5 530
Gagnef	15 961	17 208	18 929	1 248	2 968
Hedemora	26 971	27 294	27 376	323	406
Leksand	22 625	23 298	23 948	673	1 323
Ludvika	44 242	44 920	45 319	678	1 078
Malung-Sälen	15 254	15 657	16 029	403	775
Mora	34 442	34 222	33 349	-221	-1 093
Orsa	9 480	10 059	10 793	579	1 313
Rättvik	25 020	25 631	26 308	611	1 287
Smedjebacken	13 600	14 000	14 355	400	755
Säter	16 398	16 870	17 330	472	932
Vansbro	15 321	15 948	16 768	627	1 447
Älvdalen	11 150	11 546	11 989	396	839
Summa kommuner	478 813	480 847	476 426	2 034	-2 387

Bilaga 6

Effekter vid skatteväxling 47 öre enligt SKL beräkning. Överst tabell totalt tkr. Under tabell kr per invånare.

47 ÖRE	Skatte- intäkt	Inkomst- utjämning	Justerad kost.utj	Summa
Dalarna	271 870	65 782	0	337 652
Summa kommun	-271 870	-65 890	0	-337 760
Vansbro	-5 752	-2 346	-3 679	-11 778
Malung-Sälen	-9 112	-2 827	1 143	-10 796
Gagnef	-9 517	-2 566	2 323	-9 760
Leksand	-15 202	-3 198	3 399	-15 001
Rättvik	-9 972	-2 924	-5 945	-18 842
Orsa	-5 878	-2 261	1 325	-6 814
Älvdalen	-6 121	-2 267	796	-7 592
Smedjebacken	-10 629	-2 315	3 249	-9 694
Mora	-19 493	-4 615	-81	-24 189
Falun	-59 358	-9 207	-22 499	-91 063
Borlänge	-48 411	-12 922	11 327	-50 006
Säter	-10 839	-2 349	1 962	-11 227
Hedemora	-14 294	-4 047	1 001	-17 340
Avesta	-21 645	-5 808	5 094	-22 359
Ludvika	-25 646	-6 240	590	-31 296
Dalarna	959	232	0	1 191
Summa kommun	-959	-232	0	-1 191
Vansbro	-846	-345	-541	-1 732
Malung-Sälen	-909	-282	114	-1 077
Gagnef	-938	-253	229	-962
Leksand	-984	-207	220	-971
Rättvik	-921	-270	-549	-1 740
Orsa	-861	-331	194	-998
Älvdalen	-870	-322	113	-1 079
Smedjebacken	-978	-213	299	-892
Mora	-963	-228	-4	-1 195
Falun	-1 032	-160	-391	-1 582
Borlänge	-940	-251	220	-971
Säter	-978	-212	177	-1 013
Hedemora	-929	-263	65	-1 127
Avesta	-939	-252	221	-970
Ludvika	-958	-233	22	-1 169

000167

Beslut 2017-05-17 Direktion Region Dalarna

000168

”Direktionen beslutar att rekommendera var och en av Dalarnas kommuner och Landstinget Dalarna besluta följande:

1. XX kommun/Landstinget Dalarna begär tillsammans med landstinget och övriga kommuner i Dalarnas län hos regeringen att den länsvisa skattesatsen för landstinget respektive kommunerna enligt 2 och 3 §§ förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning, från och med den 1 januari 2018, höjs med 0,47 procentenheter för landstinget och sänks med 0,47 procentenheter för kommunerna.
2. Godkänna att skatteväxlingen skall omfatta allmän kollektivtrafik och färdtjänst. Skatteväxlingen omfattar inte skolkortstrafik, utan den skall debiteras kommuner motsvarande värdet av normalt skolkort/ungdomskort (f.n. 320 kr/mån och 9 månader per år).
3. Godkänna avtalet som beskriver ansvar och befogenheter. Övergångsregler skall tillämpas mellan kommunsektorn och landstinget i enlighet med redovisad tabell i avtalet.
4. Besluten ovan gäller under förutsättning att kommunfullmäktige i samtliga länets kommuner och landstingsfullmäktige fattar motsvarande beslut

Direktionen beslutade även att:

5. Förbereda förändrat ägande av AB Dalatrafik, Tåg i Bergslagen AB och AB Transitio.
6. Överföra ansvaret för kollektivtrafik samt uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet till Landstinget Dalarna 2018-01-01.
7. Uppdra till regionchefen att a) utforma missiv till kommunerna och landstinget, b) föra in tabell om övergångsregler i föreslaget avtal, c) göra en juridisk granskning av dokumentet innan utskick.”

000169

Bilaga 8

AVTAL MELLAN LANDSTINGET DALARNA OCH DALARNAS KOMMUNER OM ANSVAR, SAMRÅD OCH EKONOMISKA EFFEKTER AV SKATTEVÄXLINGEN AV KOLLEKTIVTRAFIKEN

Genom det ändrade huvudmannaskapet och skatteväxlingen kommer ansvars- och uppgiftsfördelning mellan landstinget och kommunerna att förändras. Nedanstående sats uttrycker landstingets och kommunernas gemensamma vilja och intentioner inför huvudmannaskapsförändring och skatteväxling. **Parterna är överens om följande:**

- **Landstinget är regional kollektivtrafikmyndighet**
- **Landstinget ansvarar för kollektivtrafiken i länet innefattande**
 - Allmän kollektivtrafik på hjul och räls.
 - Sjukresor.
 - Färdtjänst.
 - Skolskjutsar på kommunernas uppdrag.
 - Övriga persontransporter som beställs av kommunerna.
 - Planerar trafik på lång och kort sikt.
 - Övertar ägande och deläggande av kollektivtrafikbolag som idag ägs av Region Dalarna.
- **Kollektivtrafikens finansiering**
 - Landstinget står för en grundfinansiering efter att skatteväxling skett.
 - Kommunerna betalar skolskjutsar genom köp av kort. För skolskjutsar är benämningen skolkort.
 - Kommunerna betalar efter självkostnad den trafik de själva beställer
 - Landstinget Dalarna förbinder sig att det skatteväxlade anslaget till kollektivtrafiken samt ev. andra ersättningar från avtal med anknytning till kollektivtrafik, ska användas för kollektivtrafikens bedrivande och utveckling.
 - En uppföljning av extern resurs av avtalens och skatteväxlingens ekonomiska utfall för parterna skall göras under år 2019 av kollektivtrafikmyndigheten.
- **Skolkortspriset**
 - Huvudregeln är att priset på skolkort är detsamma som priset på periodkort för ungdomar, för närvarande 320 kronor i månaden.
 - Inför eventuella förändringar av skolkortspriset skall landstinget i en utredning visa på behov av förändring och göra jämförelser med andra län.
 - Ändring av skolkortspris skall ske i samråd mellan landstinget och kommunerna.
- **Ansvar för skolskjutsar**
 - Kommunerna ansvarar för och beviljar elever skolskjuts enligt gällande kommunala reglemente
 - Landstinget ansvarar för att elever som beviljats skolskjuts erbjuds möjlighet att resa till skolan enligt reglementen. Reglementen och beslut är kommunernas ansvar.

- Kommunerna ansvarar för att trafik- och skolplanering genomförs på ett sådant sätt att rationalitet och effektivitet uppnås för både trafik och skola.
- **Trafikplanering**
 - För att garantera kvalitet och möjligheter att påverka trafikplaneringen på både kort och lång sikt skall landstinget utveckla planerings- och samverkansprocesser som säkerställer kommunernas möjligheter till aktiv deltagande och påverkansmöjligheter i processerna.
 - Kommun får efter medgivande av kollektivtrafikmyndigheten göra s.k. tillköp¹ av trafik men ska då själv betala kostnaden för den tillkommande trafiken och andra ev. kostnader som följer av tillköpet. Tillköp får inte påverka kollektivtrafiksystemet negativt.
 - Hasigt uppdykande händelser, t.ex. flyktingmottagande, väderfenomen, ekonomisk kris etc, som påkallar behov av ytterligare trafik ska hanteras av det gemensamma systemet för trafik och ekonomi och inte automatiskt leda till tillköp.
- **Organisation**
 - Landstinget planerar för och inrättar trafikverksamheten i sin organisation.
 - Landstinget ansvarar för att det skall finnas organ för såväl politisk samverkan som för förvaltningssamverkan med kommunerna.
 - Om väsentliga förändringar sker i lagsiftningen för kollektivtrafik kan detta avtal omförhandlas. Fråga om omförhandling skall först resas i ovan nämnda organ för samverkan som efter inhämtande av parternas synpunkter rekommenderar om omförhandling skall ske eller inte ske.
- **Övergångsregler/införandesteg**
 - Parterna är överens om att tillämpa övergångsregler eller införandesteg under två år för att parera ekonomiska effekter av skatteväxlingen som bedöms ogynnsamma, se tabell på nästa sida.

¹ Tillköp kan bl.a. omfatta extra turer på befintlig linje, ny linje, mer trafik i ett geografiskt område men även sådant som avgiftsfri trafik eller särskilda satsningar på viss resenärsgrupp. Tillköp kan ses som en "extra kvalitet". Tillköp kan gälla kortare eller längre tid.

Kommun	Övergångs- ersättning 2018 motsvarar 49 öre skatteväxling	Övergångs- ersättning 2019 motsvarar 49 öre skatteväxling	Ekonomisk effekt jmf avtal 2017 skatteväxling 47 öre	Ekonomisk effekt efter övergångs- ersättningar	
				2018	2019
Avesta	1 152	1 152	-3 601	-2 450	-2 450
Borlänge	2 626	2 626	-6 984	-4 358	-4 358
Falun	2 929	2 929	-7 653	-4 724	-4 724
Gagnef	517	517	176	693	693
Hedemora	778	778	-1 312	-535	-535
Leksand	786	786	-976	-190	-190
Ludvika	1 359	1 359	-2 173	-813	-813
Malung-Sälén	508	508	-665	-157	-157
Mora	1 032	1 032	-2 368	-1 336	-1 336
Orsa	346	346	-150	196	196
Rättvik	554	554	-546	9	9
Smedjebacken	550	550	-753	-203	-203
Säter	572	572	-715	-143	-143
Vansbro	347	347	-98	249	249
Älvdalen	352	352	-351	1	1
Summa kommuner	14 407	14 407	-28 169	-13 762	-13 762

Avtalets ikraftträdande och godkännande

Avtalet gäller under förutsättning att det godkänns genom beslut av samtliga 15 kommuner och Landstinget Dalarna.

Tvist

Eventuella tvistigheter ska lösas genom lösningsinriktade och gemensamma ansträngningar. Tvist rörande tolkning och/eller tillämpning av avtalet ska slutligen avgöras av svensk allmän domstol med tillämpning av svensk lag.

Detta avtal träder i kraft 2018-01-01 förutsatt att avtalet har godkänts av kommunfullmäktige i Avesta, Borlänge, Falun, Gagnefs, Hedemora, Leksands, Ludvika, Malung-Sälén, Mora, Orsa, Rättviks, Smedjebackens, Sätters, Vansbro och Älvdalens kommuner och fullmäktige i Landstinget Dalarna. Detta avtal har upprättats i 16 likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt. Avtalet har godkänts av samtliga kommuner, Landstinget Dalarna samt även Region Dalarna enligt redovisning nedan.

000172

Bilaga 9
6 sidor

SKL Skatteväxlingsberäkningar

Ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken i Dalarna

En dokumentation av skatteväxlingsberäkningen

Måns Norberg
2017-05-22

000173

SKL:s roll i arbetet med att ta fram underlag inför ett beslut om en skatteväxling för kollektivtrafiken i Dalarna har endast varit att räkna på utfallet av förändrade förutsättningar på skatter och utjämningsystem utifrån föreslagna skatteväxlingsbelopp. SKL har som organisation inte tagit ställning till övriga beräkningsförutsättningarna eller de beslutsunderlag som presenteras för landstinget och länets kommuner.

Utjämningsystemet

I Sverige har det sedan länge funnits en bred politisk uppslutning kring tanken att medborgarna bör ha tillgång till likvärdiga välfärdstjänster oavsett var i landet de bor. Men förutsättningarna att leva upp till denna målsättning är olika och i vissa fall mycket olika mellan kommunerna. För det första finns skillnader i beskattningsbara inkomster, vilket påverkar skatteintäkterna. För det andra finns skillnader i åldersstruktur, social och geografisk struktur, vilket påverkar behoven och kostnaderna.

Det nuvarande systemet för kommunalekonomisk utjämnning kan delas upp i fem olika delar: *inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift*, varav strukturbidraget numera ligger utanför det egentliga utjämningsystemet. Endast de två första påverkas vid en skatteväxling.

Statligt bidrag utjämnar för skillnader i skatteinkomster

För att utjämna för skillnader i skatteinkomster får de allra flesta kommuner och landsting ett statligt inkomstutjämningsbidrag. Bidraget beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten per invånare och ett skatteutjämningsunderlag som motsvarar 115 procent av medelskatekraften i riket. Om den beskattningsbara inkomsten överstiger 115 procent av medelskatekraften uppstår istället en inkomstutjämningsavgift.

För bidragsberättigade kommuner beräknas bidragen genom att multiplicera skillnaden mellan den egna och den garanterade skatekraften med 95 procent av medelskattesatsen i riket år 2003. För avgiftsskyldiga kommuner beräknas avgiften på motsvarande sätt utifrån 85 procent av medelskattesatsen.

Vid beräkningen av bidraget eller avgiften tas också hänsyn till att uppgiftsfördelningen mellan kommuner och landsting i respektive län eftersom den varierar mellan länen. Huvudmannaskapsförändringarna under 1990-talet har främst handlat om att kommunerna har övertagit ansvaret från landstingen för flera verksamheter, t.ex. äldrevården. Förändringar i motsatt riktning, t.ex. beträffande kollektivtrafiken, har också förekommit. Detta har reglerats ekonomiskt med skatteväxlingar som inneburit att kommunerna har sänkt och landstinget höjt skatten på ett sätt som gjort huvudmannaskapsförändringen neutral för skattebetalarna i länet.

Kostnadsutjämnningen är mellankommunal

Kostnadsutjämnningen utjämnar för skillnader i åldersstruktur, etnicitet samt socioekonomiska och geografiska förhållanden. Den byggs enligt dagens system upp av tio delmodeller för kommunerna och fyra för landstingen varav de flesta avser verksamheter som till exempel barnomsorg, äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Kollektivtrafiken hanteras i en gemensam utjämningsmodell för kommuner och landsting.

För varje verksamhet som omfattas av utjämnningen beräknas en standardkostnad för varje kommun/landsting. Summan av kommunens/landstingets standardkostnader blir

kommunens/landstingets strukturkostnad. Om strukturkostnaden är högre än genomsnittet för riket får kommunen/landstinget ett bidrag motsvarande skillnaden mot riksgenomsnittet. Om strukturkostnaden är lägre än genomsnittet för riket anses kommunen/landstinget ha en gynnsam struktur och betalar därmed en avgift på motsvarande sätt. Kostnadsutjämnningen är således till sin konstruktion helt mellankommunal.

Utjämningsmodellen för kollektivtrafik

Modellen för kollektivtrafik i kostnadsutjämnningen omfattar den allmänna kollektivtrafiken. Utjämnning för den särskilda kollektivtrafiken, som skolskjutsar och sjukresor görs i andra delmodeller i kostnadsutjämnningen, vilka inte påverkas vid en skatteväxling.

Standardkostnaden för kollektivtrafiken beräknas länsvis med hjälp av variablerna gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur. Därefter fördelas 50 procent till kommunerna och 50 procent till landstingen. För Stockholms län gäller dock att 60 procent av den beräknade kollektivtrafikkostnaden tillfaller landstinget.

Inom respektive län ska fördelningen mellan kommunerna ske efter kommunernas andel av de totala kollektivtrafikkostnaderna i länet 2009. Kommunerna i länet kan i konsensus ansöka om en förändrad fördelning. Tanken är att fördelningen mellan kommunerna ska spegla fördelningen kommunernas faktiska nettokostnader. Över tid är det dock varit mer regel än undantag att fördelningen i kollektivtrafikmodellen avviker från de faktiska kostnaderna. Om avvikelser mellan fördelningen av de faktiska kostnaderna och fördelningen av standardkostnaden är stor kommer det också att uppstå stora kommunvisa skillnader av det ekonomiska utfallet vid en skatteväxling för ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken.

Tabell 1 • Standardkostnadens procentuella fördelning i kollektivtrafikmodellen

	Fördelning standardkostnad
Vansbro	3,9%
Malung-Sälen	3,1%
Gagnef	2,6%
Leksand	4,1%
Rättvik	6,3%
Orsa	1,9%
Älvdalen	2,2%
Smedjebacken	2,5%
Mora	7,2%
Falun	29,5%
Borlänge	13,5%
Säter	3,1%
Hedemora	5,0%
Avesta	6,0%
Ludvika	9,1%

Skatteväxling

Den skatteväxling som behövs för att kompensera landstinget ekonomiskt för övertagen verksamhet ska baseras på överförd kostnad, den uppräknade medelskattkraften i länet samt de ekonomiska effekter som förändringar i den länsvisa skattesatsen för med sig.

Beräkningen görs således utifrån att landstinget ska få täckning för de kostnader som ska tas över. Beräkningen görs på 2017 års skatter och utjämning. Om övertagandet planeras ske efter 2017 kan en diskrepans uppstå, om kostnadernas utveckling skiljer sig markant från skatteunderlagsutvecklingen efter 2017. Alternativet hade varit att göra beräkningen utifrån en prognos på skatter och utjämning för aktuellt år, men givetvis byggs det då in andra osäkerheter i beräkningen.

Beräkningen bygger på att landstingets egen skattesats samt den länsvisa skattesatsen som styr inkomstutjämningen, höjs synkront för att de nya skatteintäkterna och inkomstutjämningsbidraget ska täcka landstingets tillkommande kostnader för kollektivtrafiken. Kommunernas dito sänks i motsvarande grad. Detta gör skatteväxlingen neutral för "genomsnittsinvånaren" i länet. Eftersom kommunerna gemensamt har samma skattebas som landstinget, samt samma garantinivå i utjämningsystemet, kommer landstingets ökade intäkter att motsvaras av minskade intäkter för kommunerna. Formellt är det regeringen som beslutar om ändrade länsvisa skattesatser.

Då kommunerna efter skatteväxlingen inte längre har något ansvar för den allmänna kollektivtrafiken kommer också kommunernas fördelning i kostnadsutjämnings delmodell för kollektivtrafik att utjämnas, dvs. kommunerna "delar" lika på den standardkostnad som räknas fram för länet. Orsaken till att det fortfarande finns en kommunal kostnadsutjämning för kollektivtrafik, trots att flertalet kommuner inte har något ansvar för verksamheten, är att det fortfarande finns län där kommuner har helt eller delat ansvar.

I tabell 2 nedan redovisas det ekonomiska utfallet för landstinget, kommunkollektivet samt de enskilda kommunerna om huvudmannaskapet för att kollektivtrafik i länet överförs till landstinget.

000176

Tabell 2 • Utfall av förändrade skatter och utjämning om landstinget blir ensam huvudman för kollektivtrafiken, tusentals kronor

	Skatteintäkt	Inkomst- utjämning	Kostnads- utjämning	Summa
Dalarna	271 870	65 782	0	337 652
Summa kommun	-271 870	-65 890	0	-337 760
Vansbro	-5 752	-2 346	-3 679	-11 778
Malung-Sälen	-9 112	-2 827	1 143	-10 796
Gagnef	-9 517	-2 566	2 323	-9 760
Leksand	-15 202	-3 198	3 399	-15 001
Rättvik	-9 972	-2 924	-5 945	-18 842
Orsa	-5 878	-2 261	1 325	-6 814
Älvdalen	-6 121	-2 267	796	-7 592
Smedjebacken	-10 629	-2 315	3 249	-9 694
Mora	-19 493	-4 615	-81	-24 189
Falun	-59 358	-9 207	-22 499	-91 063
Borlänge	-48 411	-12 922	11 327	-50 006
Säter	-10 839	-2 349	1 962	-11 227
Hedemora	-14 294	-4 047	1 001	-17 340
Avesta	-21 645	-5 808	5 094	-22 359
Ludvika	-25 646	-6 240	590	-31 296

Skatteväxlingen innebär att kostnader motsvarande 338 miljoner kronor förs över till landstinget. Detta innebär en justering av skattesatsen, och den länsvisa skattesatsen, på 47 öre. Skattesatsen måste avrundas till hela ören. Skillnader mellan kommunkollektiv och landstingets utfall beror på avrundningar i beräkningar av inkomstutjämningsbidraget.

Utfallet per kommun vad gäller förändrade skatteintäkter skiljer sig åt beroende på skattekraft i kommunen. Dessa skillnader utjämnas dock via inkomstutjämningsbidraget, och summa förändrade skatteintäkter och förändrad inkomstutjämningsbidrag per kommun blir i princip densamma i alla kommuner, räknat i kronor per invånare. De kommunvisa skillnaderna uppstår i och med att kommunerna har olika fördelning av standardkostnaden i kostnadsutjämningsmodell för kollektivtrafik, vilket utjämnas i samband med en skatteväxling. Om denna fördelning skiljer sig från de kostnader som kommunerna växlar bort, uppstår kommunvisa skillnader i utfallet av skatteväxlingen. De kommunvisa skillnaderna syns tydligare i tabell 3, där resultat från tabell 2 visas i kronor/invånare.

Landstinget Dalarna
Skatteväxling kollektivtrafik
Bengt Welin

Slutrapport
2017-05-22

000177

Tabell 3 • Utfall av förändrade skatter och utjämning om landstinget blir ensam huvudman för kollektivtrafiken, kronor per invånare

	Skatte- intäkt	Inkomst- utjämning	Summa skatt & utjämning	Kostnads- utjämning	Summa
Dalarna	959	232	1 191	0	1 191
Summa kommun	-959	-232	-1 191	0	-1 191
Vansbro	-846	-345	-1 191	-541	-1 732
Malung-Sälen	-909	-282	-1 191	114	-1 077
Gagnef	-938	-253	-1 191	229	-962
Leksand	-984	-207	-1 191	220	-971
Rättvik	-921	-270	-1 191	-549	-1 740
Orsa	-861	-331	-1 192	194	-998
Älvdalen	-870	-322	-1 192	113	-1 079
Smedjebacken	-978	-213	-1 191	299	-892
Mora	-963	-228	-1 191	-4	-1 195
Falun	-1 032	-160	-1 192	-391	-1 582
Borlänge	-940	-251	-1 191	220	-971
Säter	-978	-212	-1 190	177	-1 013
Hedemora	-929	-263	-1 192	65	-1 127
Avesta	-939	-252	-1 191	221	-970
Ludvika	-958	-233	-1 191	22	-1 169

OBS! Protokollet ännu inte justerat.

000178

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 51 Kollektivtrafiken i Dalarna – Skatteväxling och huvudmannaskapsförändring 2018

Diarienummer LD17/00211

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Landstinget Dalarna begär tillsammans med kommunerna i Dalarnas län hos regeringen att den länsvisa skattesatsen för landstinget respektive kommunerna enligt 2 och 3 §§ förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning, från och med den 1 januari 2018, höjs med 0,47 procentenheter för landstinget och sänks med 0,47 procentenheter för kommunerna.
2. Skatteväxlingen omfattar allmän kollektivtrafik och färdtjänst.
3. Ansvar för kollektivtrafik samt uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet övertas av Landstinget Dalarna fr.o.m. 2018-01-01.
4. Avtal som beskriver ansvar och befogenheter, enligt bilaga b), godkänns. Övergångsregler gällande skatteväxlingsnivån skall tillämpas mellan kommunsektorn och landstinget 2018 och 2019 enligt redovisad tabell i avtalet.
5. Övertagande av ägande av AB Dalatrafik, Tåg i Bergslagen AB och AB Transitio ska förberedas.
6. Besluts punkterna ovan gäller under förutsättning att samtliga kommunfullmäktige i Dalarna fattar likalydande beslut.

Sammanfattning av ärendet

Efter beslut i Region Dalarnas direktion 17 maj 2017 om skatteväxling gällande allmän regional kollektivtrafik och färdtjänst ska likalydande beslut fattas i landstingsfullmäktige och samtliga kommunfullmäktige i Dalarna. En gemensam ansökan om skatteväxling hos regeringen ska lämnas senast den 30 september i år för att skatteväxling skall kunna ske 2018.

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

I och med skatteväxlingen övertar landstinget ansvaret för regional kollektivtrafik samt uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet fr.o.m. 2018-01-01.

Ett avtal som beskriver ansvar och befogenheter har tagits fram mellan parterna och ingår i detta beslutsunderlag. Övergångsregler gällande nivån på skatteväxlingen skall tillämpas mellan kommunsektorn och landstinget under två år.

Ett ändrat ägande av kollektivtrafikbolagen som Region Dalarna äger idag behöver också göras eftersom den regionala kollektivtrafikmyndigheten måste äga de bolag som myndigheten avropar transporttjänster av.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 51 A**
- b) Förslag till beslut från Region Dalarna samt Avtal mellan landstinget Dalarna och Dalarnas kommuner. **Bilaga § 51 B**
- c) Protokollsutdrag Region Dalarna 2017-05-17 § 134. **Bilaga § 51 C**
- d) Kompletterande information från Region Dalarna:
 - Information ang slutrapporten av Bengt Welin.
 - Slutrapporten Kollektivtrafiken i Dalarna – Skatteväxling och huvudmannaskapsförändring – Slutrapport med referat beslut i Region Dalarnas direktion (av Bengt Welin)
 - SKLs PM: Ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken i Dalarna – En dokumentation av skatteväxlingsberäkningen. **Bilaga § 51 D**

Ekonomidirektör Peter Hansson föredrar ärendet.

Bilaga § 51 E

000180

Förändrat huvudmannaskap och skatteväxling kollektivtrafik

2017-05-30

Kollektivtrafik

- Målbilden är att överföra ansvaret för kollektivtrafiken och uppdraget som regional kollektivtrafik från RD till landstinget 2018-01-01.
- Föreslå skatteväxlingsnivå för överföring av kommunkollektivets andel av det samlade kostnadsansvaret enligt avtal/budget 2017.
- Samtliga kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige måste besluta att godkänna skatteväxling(nivå) innan sommaren, för att besluten skall hinna vinna laga kraft, innan gemensam ansökan av skickas till regeringen senast 30 sept.

Kollektivtrafik, forts

Beslut i direktiön Region Dalarna 17 maj:

- Skatteväxling motsvarande 47 öre föreslås. (Bruttovärde 2017 motsvarar 51 öre)
- Skatteväxling omfattar allmän kollektivtrafik och färdtjänsten (regleras idag via avtal med kommunkollektivet).
- För skolskjutsar föreslås kommuner betala 320 kr/mån och för 9 månader/år (motsvarande periodkortpris för ungdomar) för de skolkort som beviljas, vilket avräknats från skatteväxlingsnivå.
- Kommuner skall även fortsättningsvis att finansiera annan trafik som de beställer (ex särskolesresor, verksamhetsresor).

Kollektivtrafik, forts

- Avtal kring ansvar och roller ingår i beslut.
- Skatteväxlingsnivå baseras på verkställighet av rationaliseringsmöjligheter under 2018-2020.
- Övergångsregler motsvarande 49 öre gäller 2018-2019, kommunkollektivet ersätter LD motsvarande 2 öre via avtal.
- LD övertar ägande av AB Dalatrafik, Tåg i Bergslagen och Transitio.
- Ny kollektivtrafiknämnd, –förvaltning från 2018.
- Förändringsprocess igångsatt inom LD i samverkan med RD, Dalatrafik.

Dalatrafix bedömning av rationaliseringar

- Ändring av stråktrafik – bland annat samordning med mellankommunal trafik – 8 mkr
- Beställningscentral – egen regim effektiviserar trafikplaneringen – 20 mkr
- Rationaliseringar genom samordning av olika trafikslag – 6-8 mkr i 3 områden – totalt 18 – 24 mkr
- Skolplanering och trafikplanering – samordning av skoltider och terminstider med trafikplanering – 10 mkr
- Sammanlagd besparingspotential – 56 – 62 mkr

Organisation

- I och med skatteväxling får landstinget huvudansvaret för kollektivtrafiken och blir regional kollektivtrafikmyndighet
- Samlad organisation för att tillvarata de gemensamma resurserna
- Enheter och personal inom Region Dalarna tillförs den nya organisationen även om de formella finansieringsbesluten dröjer till 2019
- Organisationsförändringar inom trafiken föreslås genomföras till 2018
- Konsekvenserna av detta behandlas i det organisationsarbete som pågår avseende skapandet av länsregion 2019
- Trafikfrågorna får förtur i utredningen om länsregion
- Tydlig politisk ledning för kollektivtrafiken
- Garantera kommunernas politiska insyn och inflytande
- Garantera den kommunala förvaltningens insyn och inflytande

000181

Avtal mellan kommunerna och landstinget

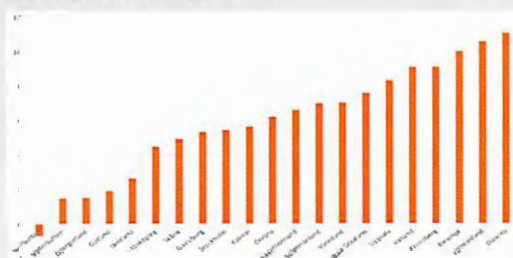
- Landstinget är regional kollektivtrafikmyndighet
- Landstinget ansvarar för kollektivtrafiken i länet
- Kollektivtrafikens finansiering
- Skolkortspriset
- Ansvar för skolskjutsar
- Trafikplanering
- Organisation
- Övergångsregler/införandesteg

Nettokostnader kollektivtrafik

Nettokostnaderna ökar betydligt mer än annan verksamhet i kommuner och landsting (Index 2006=100)

RKM-kostnadernas utveckling per län 2011-2015 (Ökning per år %)

000182

2017-05-15 Landstingsstyrelsens arbetsutskott
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12--13 Landstingsfullmäktige

Ansvarsfrihet för kommunalförbundet Svensk Luftambulans

Ordförandens förslag

1. Bevilja förbundsdirektionen ansvarsfrihet för år 2016.

Sammanfattning

Kommunalförbundet Svensk Luftambulans ansvarar för och driver ambulanshelikopterverksamheten och annan därtill anknuten verksamhet åt medlemmarna. Idag ingår Landstinget Dalarna, Landstinget Värmland, Uppsala läns landsting och Västra Götalandsregionen i förbundet. Årsredovisningen omfattar kommunalförbundets verksamhet för år 2016.

Revisorerna tillstyrker att kommunalförbundets förbundsdirektion beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsperioden.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Följebrev
- c) Årsredovisning
- d) Revisionsberättelse

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Ändamålet med kommunalförbundet är att ansvara för och driva ambulanshelikopterverksamheten och annan därtill anknuten verksamhet åt medlemmarna. Idag ingår Landstinget Dalarna, Landstinget Värmland, Uppsala läns landsting och Västra Götalandsregionen i förbundet. Årsredovisningen omfattar kommunalförbundets verksamhet för år 2016

Av revisionsrapporten framgår att all granskning har utförts enligt kommunallagen och god revisionsbedömning i kommunal verksamhet.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Uppställda verksamhetsmål har enligt årsredovisningen till större delen uppfyllts, några är påbörjade men ej slutförda. Räkenskaperna är, så vitt revisorerna kan bedöma, rättvisande och upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och i enlighet med god revisionsbedömning.

000183

Revisorerna tillstyrker att kommunalförbundets förbundsdirektion beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsperioden.

Juridik

Av revisionsrapporten framgår att all granskning har utförts enligt kommunallagen och god revisionsred i kommunal verksamhet.

Samverkan med fackliga organisationer

Detta ärende är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Någon uppföljning krävs inte av detta beslut.

Svensk Luftambulans

000184

GBt

2017-03-16

SLA

~~Bertil Kimmén~~
~~Johan Ötjes~~
~~Annika Tännström~~
~~Jim Aleberg~~
Crister Carlsson

Hej

Här kommer Årsredovisningen på cirkulation för underskrift. Jag vore tacksam om ni kunde hantera den skyndsamt eftersom jag ska skicka ut den till medlemmarna så snart jag fått alla paskrifter.

Observera att Annika ska skriva under på två ställen.

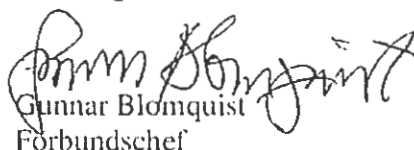
Vore bra om Bertil, när du och Johan skrivit kunde skicka den vidare till VGR:

Västra Götalandsregionen
Annika Tännström
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

När Annika och Jim skrivit under kan ni skicka den vidare till Dalarna för Cristers underskrift:

Landstinget Dalarna
Birthe Nordengård
Box 712
791 29 Falun

Hälsningar

Gunnar Blomquist
Förbundschef

Gunnar Blomquist
Svensk Luftambulans, c/o Landstinget i Värmland
651 82 Karlstad
Mobil: 070-529 41 19

000185

Årsredovisning 2016

Svensk Luftambulans

Svensk Luftambulans är ett kommunalförbund med säte i Karlstad, organisationsnummer 222000-3061. Medlemmar i förbundet är Landstinget i Värmland, Landstinget Dalarna, Västra Götalandsregionen och Region Uppsala Län. Ändamålet med kommunalförbundet är att ansvara för och driva ambulanshelikopter verksamhet och annan därtill anknuten verksamhet åt medlemmarna samt verka för etablering av en nationell samordning av ambulanshelikopter verksamheten.

Innehåll

1	Inledning.....	2
2	Kommunalförbundet	3
3	Förvaltningsberättelse	4
3.1	Utveckling av verksamheten.....	4
3.1.1	Anslutning av Landstinget i Uppsala Län till Svensk Luftambulans	4
3.1.2	Ägande av helikoptrar	4
3.1.3	Upphandling av nya helikoptrar	4
3.1.4	Ekonomisk utveckling.....	5
3.1.5	Personal	5
3.2	Utförd verksamhet under året	6
3.2.1	Flygtid och genomförda uppdrag	6
3.2.2	Värmland	6
3.2.3	Västra Götaland	7
3.2.4	Dalarna	8
3.2.5	Uppsala.....	8
3.2.6	Med – SLA	9
4	Måluppfyllelse.....	10
5	Internkontroll.....	12
5.1	Internkontrollplan	12
5.2	Uppföljning av kontrollåtgärder	12
6	Finansiell analys	13
6.1	Årsresultat 2016.....	13
6.2	Finansiell ställning.....	14
7	Finansiella rapporter.....	16
7.1	Resultaträkning	17
7.2	Balansräkning	18
7.3	Noter	19
7.3.1	Not 1, Verksamhetens intäkter	19
7.3.2	Not 2, Verksamhetens kostnader	19
7.3.3	Not 3, Medlemsbidrag.....	20
7.3.4	Not 4, Materiella anläggningstillgångar	20
7.3.5	Not 5, Fordringar	21
7.3.6	Not 6, Avsättningar	21
7.3.7	Not 7, Kortfristiga skulder.....	22
7.4	Kassaflödesanalys.....	23

1 Inledning

Bygget av en nationell ambulanshelikopterverksamhet går vidare

När Landstinget Dalarna och Landstinget i Värmland beslutade att starta ett kommunalförbund för att bedriva en gemensam ambulanshelikopterverksamhet, var målsättningen att detta samtidigt skulle vara första steget i en fortsatt utveckling mot en nationell samordning.

Under våren 2015 blev Västra Götalandsregionen medlem i kommunalförbundet och från den 1 juli samma år togs driften av Sävebasen över av Svensk Luftambulans. Även Region Uppsala Län är medlem i förbundet sedan februari 2016. Deras operativa verksamhet drivs dock för närvarande av en privat entreprenör. Övertagandet av den verksamheten kommer att ske när nuvarande avtal löper ut, preliminärt 2019.

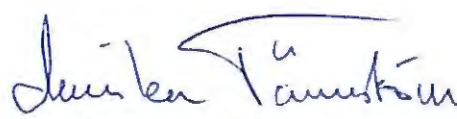
Utöver verksamheterna i Värmland och i Västra Götaland har även basen i Mora startats upp. Den operativa verksamheten där startade i april 2016.

Under november – december 2015 togs helikoptrarna i Värmland och Dalarna i bruk och under april månad 2016 levererades den reservhelikopter som nu servar de tre baserna.

För att möjliggöra övertagandet av Uppsalas operativa verksamhet samt för att ersätta Västra Götalands nuvarande helikopter har en upphandling av nya helikoptrar påbörjats. Upphandlingen avser en något större helikopter än de tre H 145 som förbundet opererar sedan slutet av 2015. De nya helikoptrarna kommer att vara bättre anpassade för såväl primär- som sekundärtransporter. De kommer att kunna ta med personal under utbildning, medföljande anhöriga och utrustning som krävs vid specialtransporter.

Gunnar Barke
Ordförande direktionen

Annika Tännström
Vice ordförande, direktionen

2 Kommunalförbundet

Kommunalförbundet Ambulanshelikopter Värmland-Dalarna bildades i maj 2014. I samband med Västra Götalands anslutning till förbundet våren 2015 ändrades namnet till Svensk Luftambulans.

Kommunalförbundet leds av en direktion bestående av två ordinarie ledamöter och två ersättare från varje medlem.

Ledamöter under verksamhetsåret har varit Fredrik Larsson och Ulric Andersson från Värmland, Ingalill Persson/Gunnar Barke och Grister Carlsson från Dalarna, Annika Tännström och Jim Aleberg från Västra Götaland samt Bertil Kinnunen och Johan Örjes från Uppsala. Gunnar Barke ersatte Ingalill Persson som ordinarie ledamot under hösten.

Ersättare har varit Jane Larsson och Monica Gundahl från Värmland, Gunnar Barke/Elin Norén och Birgitta Sacrédeus från Dalarna, Nicklas Attefjord och Annette Ternstedt från Västra Götaland samt Erik Hemmingsson och Anna-Karin Klomp från Uppsala

Ingalill Persson slutade som ledamot i september månad. Hon ersattes av Gunnar Barke. Hans plats som ersättare övertogs av Elin Norén.

Direktionen har haft sju sammanträden under verksamhetsåret. I februari var mötet förlagt till Västra Götalands bas på Säve och i augusti hölls mötet på Dalarnas bas i Mora. Övriga möten har genomförts som videosammanträden.

3 Förvaltningsberättelse

000189

3.1 Utveckling av verksamheten

Verksamheterna i Värmland och Västra Götaland har varit i drift under hela året. Basen i Mora öppnades under april månad och har sedan dess haft full verksamhet. Tillgängligheten ökades kraftigt i april då reservhelikoptern levererades. Den har använts som ersättare för samtliga tre ordinarie helikoptrar när dessa varit inne för underhåll samt vid utbildning.

3.1.1 Anslutning av Landstinget i Uppsala Län till Svensk Luftambulans

Landstingsfullmäktige i Uppsala Län blev medlem i kommunalförbundet i februari 2016. Verksamheten där sköts av en extern entreprenör. Den operativa verksamheten kommer att överföras till Svensk Luftambulans, när en större helikopter finns på plats.

3.1.2 Ägande av helikoptrar

I december 2014 träffades ett avtal med Airbus Helicopters om upphandling av två helikoptrar. En till Landstinget i Värmland och en till Landstinget Dalarna. Båda helikoptrarna har levererats under november/december 2015.

I samband med att Västra Götalandsregionen blev medlem i kommunalförbundet beställdes en gemensam reservhelikopter. Reservhelikoptern levererades i april och servar idag samtliga verksamheter. Den ägs av Svensk Luftambulans.

I samband med att direktionen beslutade om upphandling av nya helikoptrar för Västra Götaland och Uppsala beslutades också att fastställa principen om att Svensk Luftambulans skall äga de helikoptrar verksamheten opererar. Direktionen har ansökt hos medlemmarna om att få denna förändring av förbundsordningen godkänd samt att medlemmarna ska vara beredda att gå i borgen för planerad upphandling. Förändringen kommer att vara godkänd av samtliga medlemmar under februari 2017.

Som en konsekvens av denna förändring kommer Svensk Luftambulans upphandla och äga framtida helikoptrar. Landstinget i Värmlands och Landstinget Dalarnas helikoptrar planeras överföras till Svensk Luftambulans från 2018.

3.1.3 Upphandling av nya helikoptrar

En grundtanke inom Svensk Luftambulans är att bedriva en effektiv verksamhet bl.a. genom att minimera antalet helikoptertyper. Bedömningen är att det behövs två typer av helikoptrar för att klara både primär- och sekundäruppdrag. Idag bedrivs verksamheten med två H 145, i Värmland och Dalarna samt en större modell, S 76 C+, i Västra Götaland.

Västra Götalands helikopter kommer att behöva ersättas inom de närmaste åren och en helikopter av den större modellen behöver upphandlas för att klara verksamheten åt Region Uppsala. Planering för upphandling av en större modell har därför påbörjats under året och planeras genomföras under våren 2017.

3.1.4 Ekonomisk utveckling

Utvecklingen av kommunalförbundets verksamhet har pågått sedan starten 2014. Under 2015 övertogs verksamheten i Västra Götaland och i mars 2016 påbörjades den operativa driften i Dalarna. Under året har även Uppsala blivit medlemmar i förbundet. Den operativa verksamheten där sköts fortfarande av en privat entreprenör och har inte påverkat förbundets omsättning. Den anslutningsavgift de betalat under året påverkar däremot årsresultatet.

Under våren 2016 har en reservhelikopter levererats till kommunalförbundet. Kapital- och försäkringskostnader för den har tillkommit. De ökade driftkostnaderna täcks till viss del av minskade driftkostnader för ordinarie helikopter, när reservhelikoptern används.

3.1.5 Personal

Antalet anställda har ökat något under året. Dels har antalet pilotjänster ökat efter verksamhetsstarten i Mora och dels har de administrativa resurserna utökats något. En viss utökning av antalet tekniker har också skett inte minst beroende på nya regler från Transportstyrelsen. Utöver nedan redovisat antal anställda köps administrativa tjänster av Landstinget i Värmland, i första hand för personal- och ekonomiadministration.

Antal anställda 2016-12-31

Piloter	23
HCM (Hems crew member)	11
Flygtekniker	10
Övriga	6
Totalt	50

I gruppen piloter ingår ett antal personer med kombinerade tjänster av chefsuppdrag och flygtjänst. Fyra HCM är kvinnor samt två av övriga anställda. Resterande anställda är män.

Nämnas kan också att ett byte av förbundschef skett från 1 februari 2017.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har varit låg under året, i genomsnitt 2,0 %. Merparten av sjukfrånvaron, cirka 90 %, är långtidsfrånvaro över 60 dagar. Sjukfrånvaron i övrigt redovisas ej med hänvisning till undantagsregeln i Lagen om Kommunal Redovisning, som säger att uppgiften ej ska lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till enskild individ. Med grupp avses både ålderskategori och könsfördelning.

3.2 Utförd verksamhet under året

000191

3.2.1 Flygtid och genomförda uppdrag

Verksamheterna har varit i full drift vid samtliga baser förutom Mora. Där startades den upp under april månad.

Flygtid för uppdrag baseras på den tekniska flygtiden från det att helikoptern lättar till att den landar. Flygtid övrigt beräknas på samma sätt som ovan men avser träning, skolning och teknisk flygning.

Med primäruppdrag avses uppdrag till skadeplats eller annan prehospital miljö medan sekundäruppdrag avser transporter mellan två sjukvårdsinrättningar.

Med samtidighetskonflikter avses då uppdrag tidsmässigt står i konflikt med varandra och där läkaren prioriterar.

Avvisande och avbrytande av uppdrag görs på grund av medicinska skäl, tekniska skäl eller väderbegränsningar.

Ett uppdrag räknas som fullföljt om personalen haft patientkontakt, oavsett om patienten åker med helikoptern eller ej.

Svensk Luftambulans Uppdrag 2016

Definition	Värmland	Dalarna	Västra Götaland	Uppsala	Summa
Flygtid uppdrag	510	428	824	1095	2857
Flygtid övrigt	156	205	210	26	597
Antal primäruppdrag	587	502	681	145	1915
Antal sekundäruppdrag	67	17	148	637	869
Samtidighetskonflikter	-	-	277	18	295
Avvisade uppdrag	621		1609	130	2360
Avbrutna uppdrag	609		477	83	1169
Fullföljda uppdrag	632	519	829	782	2762

3.2.2 Värmland

Produktion

Helikoptern har under året genomfört totalt 632 uppdrag. Utöver detta har akutbilen haft 180 primäruppdrag och läkaren har åkt med ambulans vid 16 tillfällen för sekundärtransporter. Läkarna också svarat för telefonrådgivning till ambulanspersonal.

Början på året ägnades till stor del åt inflygning i den nya helikoptertypen, som levererades i november 2015, samt upplärning på ny medicinsk utrustning och inredning.

Lokaler

Lokalsituationen för den operativa basen i Karlstad är inte tillfredsställande. Den operativa personalen störs av att dela lokaler med huvudkontor, skola och delvis övrig personal från Karlstad Airport. Planering för viss tillfällig ombyggnation, för att särskilja operativ del från övrig verksamhet, har påbörjats och kommer att slutföras inom kort. Arbete med att ta fram underlag för en permanent operativ bas har varit prioriterat under året. Beslut om detta fattas förhoppningsvis under våren 2017.

Utbildning

Under våren hade all medicinsk personal två heldagars medicinska scenarioövningar. Statister var sjuksköterskor och läkare under utbildning. Dessa dagar var mycket uppskattade av all personal. Vidare har det genomförts tre timmars scenario- samt MM- (morbidity and mortality) möten varje månad.

I maj deltog även en stor del av personalen i Med-SLA:s utbildning i Göteborg.

Under hösten har samtliga anställda i operativ tjänst även utbildats i Night Vision samt Helionix step 2.

Personal

En ny HCM och en läkare har anställts under året.

Landstinget har beslutat att minska antalet läkare med placering på helikoptern från dagens tolv till nio. Detta innebär att läkarna kommer att arbeta 50% på helikoptern i stället för dagens 30%. Detta ger en bättre kontinuitet för arbetet på helikoptern men ökar sårbarheten vid sjukdom och annan frånvaro något.

3.2.3 Västra Götaland

Helikoptern har under året genomfört totalt 829 uppdrag. Verksamhetsåret har innehållit både avsevärda förbättringar och utmaningar. Bland annat togs Svensk Luftambulans nya reservhelikopter i bruk under april. Helikoptern delas med Värmland och Dalarna och har inneburit minskat antal stilleståndsperioder. Uppstarten av reservhelikoptern har också medfört utbildningsinsatser för personalen.

För första gången på många år har det varit fullbemannat på pilotsidan. Det innebär bättre planeringsförutsättningar och minskat behov av inköp av piloter utifrån samt mindre övertidsuttag för ordinarie personal.

Som första prehospitala enhet i Sverige har verkställandet av blod/plasmakonceptet, i organiserad form, på olycksplats genomförts. Nio patienter har erhållit blod och 23 patienter har fått plasma prehospitalt under året.

En process kring stängning av flygledning och instrumentflygningsmöjligheter på Säve flygplats har pågått under året med planerad förändring från 1 januari 2017. Detta kommer bland annat att innebära försämrade möjligheter för verksamheten att flyga vid dåligt väder samt förlängda starttider.

Stora tekniska och ekonomiska utmaningar har funnits med huvudhelikoptern, i form av korrosionsproblematik samt multipla tekniska problem med kraftigt ökade underhållskostnader som resultat.

Färdigställande av kravspecifikation för upphandling av nya medeltunga helikoptrar till Västra Götaland och Uppsala har pågått under året och upphandlingen förväntas gå ut i mars 2017.

3.2.4 Dalarna

Helikoptern har under perioden april - december genomfört totalt 519 uppdrag. Under januari till april genomfördes flygutbildning och inflygning av mörkerlandningsplatser i Dalarna, liksom basbygge med förrådsbeställningar och införskaffande av övrig medicinsk utrustning.

De nya lokalerna blev försenade vilket medförde en uppbyggnad av en tillfällig bas i ett baracksystem. Hangaren var dock färdig och kunde tagas i bruk som planerat.

Den operativa verksamheten startade upp den 11 april, vilket var direkt efter skidsäsongen i Dalarna. Det hade varit en stor utmaning att starta upp verksamheten mitt under pågående skidsäsong.

Den 24 augusti invigdes basen med bubbel och snittar, i sällskap av många personer från landstinget och politiker från Dalarna och övriga medlemmar i Svensk Luftambulans.

Hösten och vintern har, förutom operativa larm, bestått av teamträning och inredning av basen. Viktiga utbildningar som har gjorts under året är räddningsutbildning (HUET) och Night Vision-utbildning.

På lasaretten i Mora och Falun har bygget av helikopterplattor pågått och beräknas vara klart i slutet på februari 2017.

3.2.5 Uppsala

Produktion

För Luftburen Intensivvård har produktionen varit hög, totalt utfördes 782 uppdrag vilket var det högsta antalet uppdrag sedan 2011. Det område som ökar mest är transporter av för tidigt födda barn som ökade med över 25%. Man kan se en drastisk minskning av uppdrag från Dalarna och Värmland, där uppdragen för IVA transporter minskar med över 50%. Trots detta är uppdragsfrekvensen fortfarande hög och orsaken till det är att nya landsting utnyttjar tjänsten. Helikoptern och tjänsten från Scandinavian Air Ambulance har fungerat mycket bra med extremt få driftstörningar och en välmående pilotorganisation.

Organisation

En ny sjuksköterska och två nya läkare har rekryterats under året och sjuksköterskan är inskolad och har gått i tjänst. Läkarna förväntas vara i tjänst tidigt 2017. För övrigt är arbetsgruppen välmående och stabil.

Den administrativa tiden har varit oförändrad med mycket fokus på arbetet, tillsammans med Västra Götalandsregionen, för att utforma underlag till kommande upphandling av helikoptrar.

En rekrytering till Med-SLA har också avslutats i samverkan med övriga medlemmar inom Svensk Luftambulans. Den medicinskt ledningsansvarige för Luftburen Intensivvård i Uppsala, fick rollen som utbildningschef.

Medicinsk utveckling

Utrustningen för IVA-transporter av barn har uppgraderats och har nu ventilatorer och utrustning till dessa som är anpassad för att ventileras små barn med mycket små andetagsvolymer. Även nya infusionspumpar har upphandlats. De kommer att införas under 2017, när flyggodkända hållare har utvecklats av AMT Solutions till våra bårar.

Utöver detta har även en portabel ultraljudsapparat införskaffats och införandet av prehospitalt blod har påbörjats, vilket beräknas vara klart under 2017.

3.2.6 Med – SLA

Under året har Västra Götaland för tredje gången i ordningen stått värd för med Svensk Luftambulans medicinska utbildningsmöte. Detta möte avlöpte i Göteborg i maj med deltagare från alla fyra baser.

Marius Rhen från London Air Ambulance var huvudföreläsare. Utöver detta gavs workshops i kirurgisk luftväg, thoracostomi samt akut ultraljud och barn HLR.

Under hösten har rekrytering till de tre funktionerna utbildningschef, utvecklingschef samt forskningschef i Svensk Luftambulans slutförts.

Målsättningarna, för 2017, är att komma ut med den första publikationen i Svensk Luftambulans namn, att arbeta med att ta fram förslag till gemensamt medicinskt registreringssystem samt att samordna utbildningen mellan baserna.

Ett gemensamt utbildningsmöte planeras under hösten i kombination med ett större internationellt prehospitalt möte.

4 Måluppfyllelse

000195

I verksamhetsplanen har direktionen fastställt följande mål för 2016:

- Verka för att minst ett landsting/region till blir medlemmar i förbundet
- Att ha minst ett mötestillfälle där personal från alla baser får träffas och utbyta kunskaper och erfarenheter i form av stort APT eller CRM utbildning.
- Säkerställa långsiktig lösning för verkstadshangar Part 145.
- Samtliga piloter får typutbildning för H145.
- Driftsätta den gemensamma reservhelikoptern, H145
- Överflytta ekonomi- och personaladministration till Landstinget i Värmland
- Samtliga baser flyger NVIS (Night vision).
- Påbörja utvecklingen av en gemensam verksamhetsdatabas.
- Utveckla utlarmningsfunktionen tillsammans med medlemmarna.
- Ta fram studieupplägg för en första prehospital studie med Svensk Luftambulans som huvudman.

Första målet är uppfyllt i och med anslutningen av Landstinget i Uppsala Län.

Inget gemensamt mötestillfälle har gått att genomföra på grund av att arbetstid för piloter framförallt har behövts prioriteras till den operativa verksamheten. Mötet planeras istället in under våren 2017.

Arbetet med att säkerställa en långsiktig lösning för verkstadshangar, Part 145, har påbörjats tillsammans med Karlstad Airport och Landstinget i Värmlands fastighetsförvaltning. Anpassningar av en befintlig hangar på Karlstad Airport har påbörjats och den beräknas kunna tas i drift vecka 11, 2017.

Huvuddelen av piloterna har fått typutbildningen för H 145. För tre nyanställda piloter är utbildningen inplanerad under första halvåret 2017.

Driftsättningen av reservhelikoptern är klar liksom överflyttningen av ekonomi- och personaladministrationen till Landstinget i Värmland.

Införande av NVIS (Night vision) har slutförts på alla baser.

Genomförandet av de tre sista målen har också påbörjats. Utvecklingen av Med-SLA har fördröjts något på grund av personbyte på läkartjänsten. Tjänsten har delats upp på tre olika befattningshavare med inriktning på utveckling, utbildning och forskning. Rekryteringen till befattningarna har slutförts.

Direktionen har fastställt finansiella mål för 2016 enligt följande:

- SLA ska inte ackumulera vinst utan ska ha en budgetprocess och ekonomimodell som utgår från självkostnad.
- Ett eget kapital kan generas genom anslutningsavgifter från nya medlemmar eller överskott i verksamheten. Det egna kapitalet ska vara en buffert för att kunna möta eventuella oförutsedda kostnader samt hantera likviditetsförändringar.

000196

- **Storleken på det egna kapitalet för förbundet begränsas till ett belopp motsvarande högst 10 % av balansomslutningen för föregående verksamhetsår. Om förbundets egna kapital överstiger begränsningen efter bokslutet skall den överskjutande del återbetalas till förbundets medlemmar.**

Svensk Luftambulans ska inte bedriva finansiell verksamhet eller kapitalplacering. Eget kapital hanteras på bankkonto.

Det egna kapitalet kommer efter verksamhetsårets slut att uppgå till 9 309 tkr. Det egna kapitalet överstigen inte 10 % av balansomslutningen för verksamhetsår 2016.

5 Internkontroll

000197

5.1 Internkontrollplan

Direktionen fastställde en internkontrollplan för 2016 vid sitt sammanträde 2016-04-19. Planen innehöll fyra kontrollområden;

- Efterlevnad av gällande flyglagstiftning
- Upphandling av medelstor helikopter
- Strategi för ägande av helikoptrar
- Kostnadskontroll

Inom dessa områden har ett antal kontrollåtgärder tagits fram.

Efterlevnad av gällande flyglagstiftning

- Redovisa i direktionen samtliga resultat från Transportstyrelsens verksamhetskontroller.
- Redovisa förändringar i regelverket kring flygverksamheten som påverkar drift eller ekonomin.

Upphandling av medelstor helikopter

- Redovisa för direktionen den 26/5 2016 genomförandeplan för upphandlingen.
- Påbörja upphandlingen av helikoptern senast under hösten 2016.

Strategi för ägande av helikoptrarna

- I samband med upphandling av nya helikoptrar är det viktigt att det klargjorts en strategi för ägandet. Förslag till strategi och genomförandeplanering ska vara presenterat i direktionen under hösten 2016.

Kostnadskontroll

- Samtliga större avvikelser från budgeten ska snarast möjligt redovisas i direktionen.
- Förslag till budget för 2017 ska redovisas för direktionen senast den 26/5.
- Förslag till treårsplan för perioden 2017 - 2019 ska redovisas för direktionen senast den 27/9.

5.2 Uppföljning av kontrollåtgärder

Samtliga kontrollåtgärder har redovisats i direktionen. Vissa tidsplaner har förskjutits något. Den planerade upphandlingen av två nya helikoptrar kommer att läggas ut under våren 2017.

Direktionen fattade beslut om strategi för ägande av helikoptrarna vid sammanträdet 2016-09-26. Samtliga medlemmar kommer att ha godkänt ändringen av förbundsordningen under februari 2017.

Fastställande av budget och verksamhetsplan för 2017 försenades och beslut togs i direktionen 2016-10-17. På grund av förändrade förutsättningar fastställdes ingen treårsplan för 2017 - 2019. Första treårsplanen kommer att fastställas för perioden 2018 - 2020.

6 Finansiell analys

000198

6.1 Årsresultat 2016

Den finansiella rapporten redovisar utfall för perioden januari – december 2016. Vid jämförelser med 2015 är det viktigt att notera att verksamheten i Dalarna startade i april 2016 och inte var i drift 2015. En annan faktor som skiljer sig mellan åren är att en reservhelikopter införskaffades under 2016 med driftstart i april.

Svensk Luftambulans (SLA) År 2016	UTFALL 2016	UTFALL 2015	jmf 2016-2015	Helårsbudget 2016	Avvikelse utfall 2016-budget 2016
3 Verksamhetens intäkter	1 259	6 796	- 5 537	-	1 259
4 Kostn för personal, förtroende valda	- 58 337	- 36 006	- 22 331	- 63 188	4 851
5 Kostnader köpt verksamhet, material, bidrag	- 1 900	- 48	- 1 852	- 432	- 1 468
6 och 7 Övriga verksamhetskostnader	- 36 433	- 14 463	- 21 970	- 34 155	- 2 278
79 Avskrivningar	- 3 439	- 300	- 3 139	- 4 284	845
8 Medlemsbidrag	102 058	51 038	51 020	102 058	-
8 Finansiella intäkter och kostnader	- 410	- 95	- 315	-	410
	2 799	6 922	- 4 123	0	2 799

För perioden januari till december år 2016 uppgick resultatet till 2 799 tkr.

Verksamhetens intäkter

Under verksamhetens intäkter redovisas anslutningsavgiften från Region Uppsala med 1062 tkr, vilken inte var budgeterad.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader uppgick till 96 669 tkr, vilket är 1 105 tkr lägre än budgeterat.

Kostnadslag 4

Kostnaden för personal och förtroendevalda, visa ett överskott på drygt 4 850 tkr mot budget. Budgettekniskt ligger i denna post även de 1 696 tkr, som avser köp av administrativa tjänster från Landstinget i Värmland. Dessa kostnader redovisas under kostnadslag 7. Värdet av köpen för de administrativa tjänsterna var under året 1 757 tkr. Vakanser och sjukdom har lett till höga övertidskostnader bland ordinarie personal, men även gett behov av tjänsteköp av piloter och tekniker, som kostnadsmässigt bokförts under kostnadslag 5, till ett värde av 1 707 tkr.

Den slutligt beräknade pensionskostnaden för året blev 2 760 tkr lägre än budgeterat. Detta beror i första hand på en förändrad konstruktion av piloternas 60-årspension, som innebär att vi inte har behövt använda tidigare avsatt medel.

Övriga personalkostnader som utbildningskostnader och resor/traktamenten lämnade ett överskott om cirka 1 000 tkr respektive 680 tkr.

Kostnadslag 5

Under kostnader för köpt verksamhet, material och bidrag redovisas ett underskott på 1 468 tkr. De beror på tjänsteköp av piloter och tekniker enligt ovan.

Kostnadsslag 6 och 7

Kostnader för helikopterdrift överskrider budget med ca 1 600 tkr. Kostnader för flygbränsle visar ett överskott om 1 457 tkr medan kostnaden för förbrukningsvaror och serviceavtal överskrider budget med ca 3 000 tkr. Det sistnämnda underskottet beror på restfakturor från 2015 för Västra Götalands helikopter, ökade kostnader för underhållsförsäkringen PBH (Pay by hour) på grund av fler flygtimmar samt valutaförändringar.

Arbetet med att skapa system för ekonomisk lagerredovisning av dyrare verktyg och reservdelar/utbytesdelar har kommit igång och under hösten har tidigare bokförda kostnader för detta på 1 750 tkr bokats som tillgångar i balansräkningen. I kostnaden återfinns även en post på 415 tkr för serviceavtal som härrör från 2015.

Inom dessa kostnadsslag återfinns också kostnader för extrautrustning till helikoptrama motsvarande 680 tkr, som enligt beslut i direktionen ej skall belasta årets budget utan avräknas det egna kapitalet.

Övriga verksamhetskostnader visar en kostnad som överskrider budget med 1 333 tkr. Med hänsyn taget till vad som skrivs ovan angående överskott inom personalkostnader är avvikelserna gentemot budget inom kostnadsslaget ca 424 tkr lägre än budget. Försäkringskostnaderna för året lämnar överskott medans övriga främmande tjänster såsom konsultkostnader överskrider budgeten. Även här finns kostnader på 260 tkr, som enligt beslut i direktionen, ska avräknas det egna kapitalet.

Avskrivningar

Periodens avskrivningar uppgår till 3 438 tkr och är 845 tkr lägre än budget. Detta beror framför allt på att reservhelikoptern inte togs i bruk förrän under senare delen av mars.

Finansiella intäkter och kostnader

De finansiella kostnaderna/intäkterna uppgår till 410 tkr och till utgörs till största del av valutadifferenser mellan preliminärbokning i leverantörsreskontra och verklig kurs vid utbetalningstillfälle.

6.2 Finansiell ställning

Investeringar

Svensk Luftambulans har under året investerat för totalt 42 281 tkr, där slutbetalning av reservhelikoptern (JXC) ingår. Dyrare verktyg samt utbytesdelar/reservdelar har inköpts för 1 752 tkr, kommunikationsutrustning till JXC 376 tkr, Night vision goggles till Dalarna och VGR 657 tkr, helikoptervagn till JCX 92 tkr samt arbetsställningar till Värmland och Dalarna för 196 tkr.

Likvida medel

Förbundet hade den 31 december 2016 på konto i Nordea Bank AB (publ.) 24 965 tkr. Ett kortfristigt lån finns upptaget i bank på 70 300 tkr.

Balansavstämning

000200

Efter bedömning uppgår årets balanskravsresultat till 2 799 tkr.

Årets resultat	2 799
Avgår realisationsvinst anläggningstillgångar	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	2 799
Årets balanskravsresultat	2 799

7 Finansiella rapporter

000201

Bokslutsperiod

De finansiella rapporterna redovisar utfall för perioden 1 januari – 31 december 2016.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Förbundet redovisar enligt lagen om kommunal redovisning (1997:614) och följer god redovisningssed samt anvisningar lämnade av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Intäkterna redovisas till verkligt värde av vad förbundet fått eller kommer att få.

Det innebär att förbundet redovisar intäkter till nominellt värde (fakturabelopp).

Fordringar har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och det belopp varmed de beräknas bli reglerade. Övriga tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärde om annat ej anges.

Leverantörs- och kundfakturor med väsentliga kostnads- och intäktsposter periodiseras.

Löner och semester periodiseras över tid. Outtagen semester inklusive sociala avgifter skuldbokförs.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Fordon	7 år
Inventarier och maskiner	5 - 10 år
Helikopter	20 år
Reservdelar/utbytesdelar	20 år

7.1 Resultaträkning

000202

Resultaträkning Tkr	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	1	1 259	-	1 259	6 796
Verksamhetens kostnader	2	- 98 689	- 97 775	1 105	- 50 517
Avskrivningar		- 3 439	- 4 284	845	- 300
Verksamhetens nettokostnader		- 98 849	-102 058	3 209	-44 021
Medlemsbidrag	3	102 058	102 058	-	51 038
Finansiella kostnader		- 410	-	- 410	- 95
Resultat före extraordinära poster		2 799	-	2 799	6 922
Periodens/Årets resultat		2 799	-	2 799	6 922

7.2 Balansräkning

000203

Balansräkning Tkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>	4		
Maskiner och inventarier		2 917	1 784
Utbytes/reservdelar		863	
Övriga materiella anläggningstillgångar		68 805	31 958
Summa anläggningstillgångar		72 585	33 742
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Fordringar	5	34 032	9 627
Kassa och Bank		24 965	39 578
SUMMA TILLGÅNGAR		131 582	82 947

Balansräkning Tkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Balanserat resultat		6 510	- 412
Periodens/årets resultat		2 799	6 922
Summa eget kapital		9 309	6 510
<i>Avsättningar</i>	6		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		3 005	661
Löneskatt pensioner		1 633	189
<i>Skulder</i>	7		
Kortfristiga skulder		117 635	75 587
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		131 582	82 947

7.3 Noter

7.3.1 Not 1, Verksamhetens intäkter

000204

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Anslutningsavgift nya medlemmar	1 063	4 896
Vidarefakturerade kostnader	197	1 861
Övrigt		39
	1 259	6 796

7.3.2 Not 2, Verksamhetens kostnader

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Personalkostnader	56 665	36 006
Utbildningskostnader	1 456	
Rekryteringskostnader	216	
Inhyrd personal tekniker/piloter	1 707	-
Kontors och förbrukningsmaterial	364	633
Arbetskläder och utrustning	325	359
Flygbränsle	6 886	2 327
Reparation och reservdelar helikopter	964	3 601
Vidarefakturerering av reservdelar erlligt avtal	-	615
Serviceavtal helikopter	16 598	
Övriga transportmedel	456	488
Resekostnader	1 179	1 235
Försäkringspremier	2 727	1 232
Redovisnings- och revisionsarvoden	2 050	524
Konsultarvoden	1 475	2 645
AOC, Transportstyrelsen	473	456
Övrigt	3 129	395
	96 669	50 517

000205

7.3.3 Not 3, Medlemsbidrag

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Landstinget i Värmland	33 781	23 235
Landstinget i Dalarna	30 690	11 774
Västra Götalandsregionen	37 588	16 029
	102 058	51 038

7.3.4 Not 4, Materielle anläggningstillgångar

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Ingående anskaffningsvärden	34 106	1 444
Inköp	42 281	32 662
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	76 387	34 106
Ingående avskrivningar	- 363	- 63
Periodens avskrivningar	- 3 439	- 300
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 3 802	- 363
Utgående redovisat värde	72 585	33 743

7.3.5 Not 5, Fordringar

000206

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Kundfordringar	27 253	4 915
Varav medlemsbidrag kvartal 1 2017	27 192	4 896
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 968	2 691
Övriga kortfristiga fordringar	3 811	2 021
	34 032	9 627

7.3.6 Not 6, Avsättningar

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Avsatt pensioner	3 005	661
Avsatt löneskatt	1 633	189
<i>Avsatt löneskatt, avser 2014</i> <i>121,5</i>		
<i>Avsatt löneskatt, avser 2015</i> <i>646,2</i>		
<i>Avsatt löneskatt, avser 2016</i> <i>865,5</i>		
	4 638	850

000207

7.3.7 Not 7, Kortfristiga skulder

	2016-01-01- 2016-12-31	2015-01-01- 2015-12-31
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	70 300	31 300
Leverantörsskulder	5 894	3 520
Upplupna personalkostnader	10 778	8 889
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28 959	29 450
<i>varav medlemsbidrag</i>	27 192	25 515
Övriga kortfristiga skulder	1 704	2 430
	<hr/>	<hr/>
	117 635	75 587

7.4 Kassaflödesanalys

000208

Kassaflödesanalys (tkr)

Kassaflöde från den löpande verksamheten

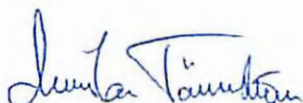
	2016	2015
Resultat efter finansnetto	2 799	6 922
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet:		
Av- och nedskrivningar	3 439	300
Förändringar i avsättningar	3 788	4 439
<i>Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapitalet</i>	10 025	11 661
Ökning (-) /minskning (+) av fordringar	- 24 405	- 2 525
Ökning (+) /minskning (-) av kortfristiga skulder	42 048	58 371
Kassaflöde från den löpande verksamheten	27 668	67 507
Kassaflöde från investeringsverksamhet		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	- 42 281	- 32 662
<i>Kassaflöde från investeringsverksamhet</i>	- 42 281	- 32 662
Periodens kassaflöde	- 14 613	34 845
Likvida medel vid årets ingång	39 578	4 733
Likvida medel vid årets utgång	24 965	39 578
	- 14 613	34 845

000209

Denna årsrapport är fastställd av kommunalförbundets direktion den 16 mars 2017

Gunnar Barke

Annika Tännström

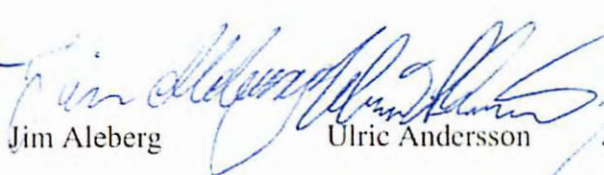
Fredrik Larsson

Bertil Kinnunen

Crister Carlsson

Jim Aleberg

Ulric Andersson

Johan Örjes

000210

Kommunalförbundet Svensk Luftambulans 2017-03-21
Revisorena
Org nr. 222000-3061

Dnr SLA Rev/17002

LANDSTINGET DALARNA	
INK.	2017-04-18
DNR.	LD17/01631
SKR.	1 KOD 04

Till förbundsmedlemmarnas fullmäktige

Revisionsberättelse för Kommunalförbundet Svensk Luftambulans

Vi har granskat kommunalförbundets verksamhet för år 2016. I granskningsarbetet har vi biträtts av sakkunniga biträden.

All granskning har utförts enligt kommunallagen och god revisionsсед i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Förbundets resultat för år 2016 uppgår till 2 799 000 kronor. Uppställda finansiella mål har enligt årsredovisningen uppfyllts. Av förbundets verksamhetsmål är större delen av målen uppfyllda under 2016, några av målen är påbörjade men inte slutförda.

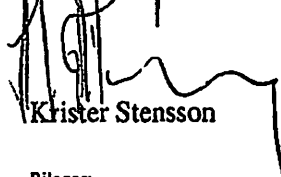
Räkenskaperna är, så vitt vi kan bedöma, rättvisande och upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och i enlighet med god revisionsсед.

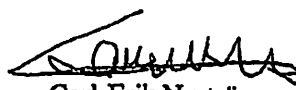
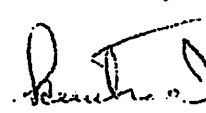
Vårt ställningstagande

Vi tillstyrker att kommunalförbundets förbundsledning beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Vi tillstyrker också att förbundets årsredovisning godkänns.

Av förbundsmedlemmarna utsedda revisorer

Osten Höghman

Krister Stensson

Carl-Erik Nyström

Knut Rexed

Bilagor:

1. Revisorerernas redogörelse
2. Granskning av årsredovisning 2016
3. Grundläggande granskning 2016

Kommunalförbundet Svensk Luftambulans 2017-03-21
Revisorer
Org nr. 222000-3061

Dnr SLA Rev/17002

000211

Revisorernas redogörelse för 2016

Granskning av Kommunalförbundet Svensk Luftambulans verksamhet har skett genom uppföljning och genomgång av protokoll från förbundsledningens sammanträden, genom informationsmöte med representant för förbundet samt genom en grundläggande granskning. Granskningsarbetet har skett mot den fastställda förbundsordningen.

Förutom ovanstående har granskning skett av kommunalförbundets årsredovisning.

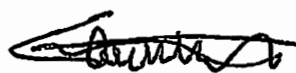
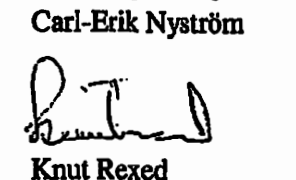
Vi har under året anlitat sakkunnigt stöd från revisionskontoren i landstinget i Värmland, Dalarnas läns landsting och Västra Götalandsregionen. PWC i Karlstad har på vårt uppdrag granskat årsredovisningen samt genomfört den grundläggande granskningen.

De iakttagelser som gjorts under granskningsarbetet har tillställts förbundets direktion.

Av förbundsmedlemmarna utsedda revisorer

Östen Högman

Krister Stensson

Carl-Erik Nyström

Knut Rexed

OBS! Protokollet ännu inte justerat.

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 52 Ansvarsfrihet för kommunalförbundet Svensk Luftambulans

Diarienummer LD17/01246

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Förbundsdirektionen beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

Förslag till beslut:

Landstingsstyrelsens beslut

1. Ärendet överlämnas till fullmäktige för ställningstagande.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Svensk Luftambulans ansvarar för och driver ambulanshelikopterverksamheten och annan därtill anknuten verksamhet åt medlemmarna. Idag ingår Landstinget Dalarna, Landstinget Värmland, Uppsala läns landsting och Västra Götalandsregionen i förbundet. Årsredovisningen omfattar kommunalförbundets verksamhet för år 2016.

Revisorerna tillstyrker att kommunalförbundets förbundsdirektion beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsperioden.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 52 A**
- b) Följebrev. **Bilaga § 52 B**
- c) Årsredovisning. **Bilaga § 52 C**
- d) Revisionsberättelse. **Bilaga § 52 D**

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

Yrkanden och proposition

Ulf Berg (M) yrkar att landstingsstyrelsen ska föreslå fullmäktige att bevilja förbundsdirektionen ansvarsfrihet för år 2016.

Ordförande Maja Gilbert Westholm (V) föreslår att Ulf Bergs yrkande ställs mot ordförandens förslag, vilket landstingsstyrelsen godkänner.

Ordföranden ställer proposition på ordförandens förslag mot Ulf Bergs yrkande och finner att landstingsstyrelsen beslutar bifalla yrkandet. Landstingsstyrelsen beslutar att föreslå fullmäktige att bevilja förbundsdirektionen ansvarsfrihet för 2016.

Protokollsanteckning

Ordförande Gunnar Barke (S), ledamöterna Christer Carlsson (M) och Elin Norén (S) samt ersättaren Birgitta Sacrédeus (KD) är jäviga och deltar inte när ärendet behandlas. Vice ordförande Maja Gilbert Westholm (V) går in som ordförande.

000214

2017-05-15 Landstingsstyrelsens arbetsutskott
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12—13 Landstingsfullmäktige

Utlåning till Svenskt Ambulansflyg och förändrad förbundsordning

Ordförandens förslag

1. Ny förbundsordning Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, enligt bilaga b), godkänns.
2. Högst 17 400 000 kronor i 2015 års prisnivå, vilket motsvarar högst 20 171 369 kronor i 2020 års prisnivå, lånas ut till Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) för finansiering av investering i ambulansflygplan. Slutgiltigt belopp fastställs när investeringen är fullgjord.
3. En förutsättning för utlåningen är att övriga landsting/regioner fattar motsvarande beslut.

Sammanfattning

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) har som uppgift att på medlemmarnas uppdrag bedriva ambulansflyg inom Sverige. Medlemmar är alla landsting i Sverige. Verksamheten i KSA ska bedrivas genom att KSA upphandlar och köper sex stycken flygplan.

Investeringen i flygplanen föreslås finansieras genom lån från medlemmarna efter andelstalet i KSA enligt nedan. Kapitalkostnaden, det vill säga ränta och avskrivning, är en del av priset per flygtimme.

Ingen ytterligare extern upplåning sker för Landstinget Dalarnas del utan beloppet tas från likvida medel.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Ny förbundsordning KSA
- c) Bilaga Maximalt lånebelopp ambulansflygplan
- d) Bilaga Villkor utlåning
- e) Förslag kreditiv
- f) Förslag revers

000215

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) har som uppgift att på medlemmarnas uppdrag bedriva ambulansflyg inom Sverige. Medlemmar är alla landsting i Sverige.

I KSA:s förbundsordning 15 §, anges att kommunalförbundet får uppta lån upp till ett belopp om 600 miljoner kronor i 2015 års prisnivå utan ytterligare godkännande av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Lånebeloppet uppräknas med 3 procent årligen.

Verksamheten i KSA ska bedrivas genom att KSA upphandlar och köper sex stycken flygplan. Flygplanen ställs till en operatörs förfogande som i sin tur ansvarar för flygverksamheten inklusive skötsel av planen. Medlemmarna bemannar flygplanen med sjuksköterskor och läkare.

Inom KSA pågår upphandling av flygplanen. Enligt tidplanen ska tilldelningsbeslut fattas i maj/juni 2017. Därefter tecknas så snart som möjligt avtal med en leverantör.

Investeringen i flygplanen föreslås finansieras genom lån från medlemmarna efter andelstalet i KSA enligt bilaga c) "Maximalt lånebelopp ambulansflygplan". Landsting och regioner förutsätts i enlighet med egna beslutsordningar fatta beslut om den föreslagna finansieringen. Lånebeloppet avser 2015 års prisnivå som uppräknas med 3 procent årligen.

Kapitalkostnaden, det vill säga ränta och avskrivning, är en del av priset per flygtimme. Fördelen med denna modell är att kapitalkostnaden fördelas efter nyttjande av KSA:s tjänster. Detta ger en modell som också hanterar förändringar av medlemmarnas nyttjande av ambulansflyget över tid.

Eventuell vinst eller förlust i samband med avyttring av flygplan belastar KSA:s resultat och ingår därmed i underlaget för fördelning av kostnader per flygtimme.

Detta ärende är berett i landstingens ekonomidirektörgrupp.

Enligt landstingsstyrelsens delegeringsbestämmelser p. 1.2.6 har ekonomidirektören mandat att teckna landstingets firma vid undertecknande av låneförbindelse i enlighet med landstingsfullmäktiges eller landstingsstyrelsens beslut.

Ekonomi och finansiering

Ingen ytterligare extern upplåning sker för Landstinget Dalarnas del utan beloppet tas från likvida medel.

000216

Se bilaga d) "Villkor utlåning" för vidare information.

Samverkan med fackliga organisationer

Detta ärende är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Uppföljning sker inom ramen för ekonomidirektörens ordinarie information till landstingsstyrelsen.

000217

SVENSKT AMBULANSFLYG //+

Förbundsordning Revision 01

KOMMUNALFÖRBUNDET
SVENSKT AMBULANSFLYG
ORG.NR 222000-3152

DATUM 2017-04-06
DNR KSA 9-2017

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte	3
2 § Medlemmar.....	3
3 § Ändamål, uppgifter	3
4 § Organisation	3
5 § Förbundsfullmäktige	3
6 § Beslut i fullmäktige.....	4
7 § Arvodesbestämmelser.....	4
8 § Styrelse.....	4
9 § Revisorer	5
10 § Initiativrätt	5
11 § Kungörelser och tillkännagivanden	5
12 § Andelskapital	5
13 § Andel i tillgångar och skulder	5
14 § Kostnadstäckning	6
15 § Lån, borgen mm	6
16 § Styrning och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet.....	6
17 § Budget – årsredovisning.....	6
18 § Förbundskansli	7
19 § Uppsägning och utträde	7
20 § Likvidation och upplösning	7
21 § Tvister	8
22 § Bildande av förbundet.....	8
23 § Ändringar av förbundsordningen	8
BILAGA 1	9
1 § Fördelningsmodell	9
2 § Prismodell fördelning av kostnader under uppbyggnad av verksamheten	9
3 § Prismodell fördelning av kostnader under verksamhetsdrift	9

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg. Förbundet har sitt säte i Umeå.

2 § Medlemmar

Medlemmar i kommunalförbundet är landsting och regioner i Sverige enligt nedan.

Stockholms läns landsting, Region Uppsala, Landstinget Sörmland, Region Östergötland, Region Jönköping, Region Kronoberg, Landstinget i Kalmar län, Region Gotland, Landstinget Blekinge, Region Halland, Västra Götalandsregionen, Landstinget i Värmland, Region Örebro, Landstinget Västmanland, Landstinget Dalarna, Landstinget Gävleborg, Landstinget Västernorrland, Region Jämtland Härjedalen, Västerbottens läns landsting, Norrbottens läns landsting, Region Skåne.

3 § Ändamål, uppgifter

Förbundets ändamål är att för medlemmarna tillhandahålla ambulansflyg. Förbundets syfte är att effektivisera ambulansflyg för att öka patientnyttan och patientsäkerheten genom samordning av gemensamma resurser. Det ankommer därvid förbundet att bland annat:

- upphandla och samordna flygambulanstjänst,
- upphandla, äga och finansiera egna ambulansflygplan,
- samordna beställningar och genomförande av flygambulanstjänst genom tillhandahållande av beställnings- och -koordineringscentral,
- samordna och effektivisera inköp och drift av medicinteknisk utrustning,
- tillhandahålla sjukvårdspersonal,
- i övrigt följa därmed sammanhängande frågor för den luftburna ambulanssjukvården i Sverige samt följa utvecklingen avseende ambulanshelikopterverksamheten i Sverige.

4 § Organisation

Förbundet är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse, nedan kallat fullmäktige respektive styrelsen.

För styrelsen gäller det reglemente som beslutas av fullmäktige.

5 § Förbundsfullmäktige

Fullmäktige skall bestå av medlemmar i enlighet med §2. Varje medlem väljer en ordinarie ledamot och en ersättare som representant i fullmäktige. Ordinarie fullmäktige sammankallas minst två gånger per år.

Fullmäktige skall besluta i följande ärenden:

000220

- o mål och riktlinjer för verksamheten,
- o förbundets årliga budget,
- o val av ledamöter och ersättare i styrelsen,
- o val av revisorer och revisorssuppleanter,
- o årsredovisning och ansvarsfrihet,

Ledamöter och ersättare väljs för en mandatperiod om fyra år räknat från och med den 1 april efter ett valår. När val av ledamöter och ersättare sker första gången ska det avse tiden från den 1 januari 2016 till den 1 april 2019.

Fullmäktige skall vid sitt första sammanträde under mandatperioden bland sina ledamöter utse en ordförande och två vice ordförande för resten av mandatperioden.

Vid förfall av en ledamot i fullmäktige ska denne alltid ersättas av en förtroendevald från den medlem som valt ledamoten.

Fullmäktige avgör om andra än ledamöter ska ha yttranderätt vid fullmäktiges sammanträden enligt kommunallagen kap 5 § 21.

6 § Beslut i fullmäktige

Beslut i fullmäktige fattas med enkel majoritet.

Beslut om kommunalförbundets budget fattas med kvalificerad majoritet som är 2/3 av antalet angivna röster.

7 § Arvodesbestämmelser

Arvoden till och andra ekonomiska förmåner till ledamöter och ersättare i fullmäktige och styrelsen samt till revisorerna och revisorssuppleanter ska bestämmas enligt det ersättningsregler som gäller för förtroendevalda i det landsting där kommunalförbundet har sitt säte.

8 § Styrelse

Fullmäktige utser för samma mandattid som för fullmäktige en styrelse. Styrelsen ska bestå av minst sju ledamöter och sju ersättare. Varje sjukvårdsregion ska vara representerad i styrelsen med minst en ledamot och en ersättare. Lagen om proportionellt valsätt ska inte tillämpas vid val till styrelsen.

Styrelsen är ställföreträdare för fullmäktige i de ärenden där fullmäktige inte ska besluta enligt ovan.

Styrelsen utser firmatecknare och beslutsattestanter för kommunalförbundet. Styrelsen utser en förbundschef som har att leda verksamheten inom kommunalförbundet enligt styrelsens anvisningar.

Styrelsen utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Närvaro- och yttranderätt för utomstående vid styrelsens sammanträden avgörs av styrelsen enligt kommunallagen kap 6 § 19.

9 § Revisorer

Kommunalförbundet ska ha två revisorer och två revisorssuppleanter för granskning av förbundets verksamhet. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i fullmäktige.

Revisorerna ska avge revisionsberättelse till fullmäktige som beslutar om ansvarsfrihet för styrelsen. Denna ska också lämnas till varje förbundsmedlems fullmäktige senast före april månads utgång.

10 § Initiativrätt

Ärenden i fullmäktige får väckas av:

- ledamot i fullmäktige,
- styrelsen, samt
- Förbundsmedlem genom framställan av landstingsfullmäktige eller landstingsstyrelsen

11 § Kungörelser och tillkännagivanden

Kommunalförbundets kungörelser, protokoll och andra tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets officiella anslagstavla, samt på kommunalförbundets webbplats. Västerbottens läns landsting officiella anslagstavla är officiell anslagstavla för förbundet.

Tid och plats för budgetsammanträde ska kungöras på samtliga medlemmars officiella anslagstavlur samt på kommunalförbundets web-sida.

12 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter en (1) svensk krona per landstingsinvånare som andelskapital vid kommunalförbundets bildande. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i kommunalförbundet.

13 § Andel i tillgångar och skulder

Förbundsmedlemmarna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder i förhållande förbundsmedlemmens andel av andelskapitalet.

Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundet upplösning.

14 § Kostnadstäckning

000222

Kommunalförbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter.

Kommunalförbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Om årets kostnader inte täckas enligt andra stycket ska finansieringen av underskottet fördelas mellan förbundets medlemmar procentuellt i relation till värdet av nyttjade tjänster under året.

15 § Lån, borgen mm

Förbundet får uppta lån upp till ett belopp om sexhundramiljoner kronor (600 000 000 kronor) enligt 2015 års prisnivå.

Kommunalförbundet får inte uppta lån utöver 600 000 000 SEK, teckna borgen, garantier eller andra ansvarsförbindelser utan godkännande av samtliga förbundsmedlemmars fullmäktige.

Kommunalförbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag, förvärva fast egendom eller motsvarande utan godkännande av samtliga förbundsmedlemmars fullmäktige.

Beloppet enligt första och andra stycket ska räknas upp med 3% årligen.

16 § Styrning och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet

Medlemmarna i kommunalförbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Förbundet ska löpande tillstålla förbundsmedlemmarna rapport om verksamhetens ekonomi och utveckling. Styrelsen ska, efter samråd med medlemmarna, fastställa en tidplan för förbundets arbete med budget, uppföljning av ekonomi och verksamhet, delårsrapporter och bokslut.

Styrelsen ska därutöver avlämna de rapporter över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Styrelsen svarar också, på eget initiativ, för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar. Innan beslut tas om avtal av större dignitet eller större investeringar ska samråd ske med samtliga förbundsmedlemmar.

Om förbundsmedlemmarna inte är överens om avtal av större dignitet eller större investeringar ska beslut om dessa fattas med enkel majoritet i fullmäktige.

17 § Budget – årsredovisning

Fullmäktige ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för såväl verksamheten och ekonomin under budgetåret som ekonomin under den kommande treårsperioden.

Förbundet ska samråda med förbundsmedlemmarna om budgetförslaget enligt plan för budgetarbete och senast en månad före fullmäktiges sammanträde. Budgeten ska fastställas senast den 30 november före verksamhetsåret.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten enligt vad som stadgas i kommunallagen. Tid och plats för budgetsammanträdet ska kungöras på kommunalförbundets officiella anslagstavla och samtliga medlemmars officiella anslagstavor.

Fullmäktige ska varje år upprätta bokslut/årsredovisning per den 31 december.

Prisberäkningsmodell för debitering av medlemmarna för utförda tjänster sker enligt bilaga 1. Faktiska kostnader som ska fördelas enligt prisberäkningsmodellen fastställs årligen i budgeten.

Fastställd budget ska publiceras på kommunalförbundets web-sida.

18 § Förbundskansli

Förbundet ska ha ett kansli med uppgift att under förbundsstyrelsen sköta förbundets administration och förbundets löpande verksamhet.

19 § Uppsägning och utträde

Kommunalförbundet är bildat på obestämd tid. En förbundsmedlem har rätt att utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga förbundsmedlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i förbundets samlade tillgångar och skulder som gäller det år då medlemmen utträder ut förbundet, om inte annat avtalats mellan förbundsmedlemmarna.

De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet.

20 § Likvidation och upplösning

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden i 19 § är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Likvidationen verkställs av styrelsen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets behållna tillgångar i anledning av likvidationen ska den i 11 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna tillämpas.

När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till pengar genom försäljning eller på annat lämpligt sätt. Verksamheten får tillfälligt fortsätta om det behövs för en ändamålsenlig avveckling.

När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska styrelsen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Till slutredovisningen ska fogas styrelsens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör förbundets arkiv.

När förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga förbundsmedlemmar, är förbundet upplöst.

21 § Tvister

Tvist mellan förbundet och en eller flera medlemmar ska, om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse, avgöras genom skiljeförfarande enligt lag (1999:116) om skiljeförfarande.

22 § Bildande av förbundet

Förbundet är bildat när medlemmarnas fullmäktige har antagit förbundsordningen. Förbundet ansvarar för verksamheten enligt förbundsordningen från den 1 januari 2016.

23 § Ändringar av förbundsordningen

Ändringar eller tillägg till förbundsordningen ska antas av fullmäktige och fastställas av medlemmarna landstingsfullmäktige.

BILAGA 1

000225

1 § Fördelningsmodell

Kommunalförbundets medlemmar är överens om att solidariskt finansiera den gemensamma kostnaden av koordineringscentral, ordinarie sjuksköterskebemanning i flygplanen, anskaffning och underhåll av medicinsk teknik, hyra för hangarer och bas-faciliteter samt administration.

Kostnaderna enligt fastställd budget ska fördelas mellan medlemmarna utifrån yta (55%) och invånarantal (45%). Föregående års invånarantal enligt SCB skall användas som underlag för invånarantal.

2 § Prismodell fördelning av kostnader under uppbyggnad av verksamheten

Kostnaden enligt § 1 debiteras som en avgift vid årets början till medlemmarna.

3 § Prismodell fördelning av kostnader under verksamhetsdrift

Kostnaden enligt § 1 utgår som en särskild avgift per påbörjat uppdrag. Avgiften är maximerad till 10 000 SEK per flygtimme. Överskjutande del av avgiften ska fördelas lika mellan övriga parter. Kostnaden debiteras som en preliminär avgift vid årets början till medlemmarna utifrån fjolårets volym flygtimmar per medlem och avräknas efter årets slut utifrån faktiskt antal flygtimmar.

För första driftåret, då ingen fjolårs volym i flygtimmar finns att tillgå, används den av förbundet estimerade volymen i flygtimmar för att bestämma preliminära avgiften. Detta gäller endast från och med den månad då flygverksamheten startar. Kostnader för perioden som föregår flygverksamhetens start ska fördelas enligt §2 ovan.

Kostnaden för flygtjänsten (kostnad för operativ och teknisk drift, och kapital kostnad för flygplanen) är en kostnad som fördelas utifrån antalet faktiska uppdrag och flygtimmar faktureras ifrån förbundet till beställande part. Avräkning sker efter årets slut utifrån faktiskt kostnad för flygtjänsten.

Eventuella extra avgifter som tillkommer för att genomföra ett specifikt beställt uppdrag, så som öppning av flygplats och avisning av flygplan (mm.), faktureras ifrån förbundet till beställande part. Detta gäller även om uppdraget av någon anledning inte genomförs.

Kostnader för särskilda vårdteam (neonatal, ECMO och IVA) faktureras ifrån den part som tillhandahåller teamet till beställande part.

Maximalt lånebelopp ambulansflygplan

Bilaga till Utlåning till Svenskt Ambulansflyg och förändrad förbundsordning
LD 17/00418

Andelstal i Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg		Maximalt lånebelopp
Stockholm läns landsting	22,6 %	135 600 000
Region Gotland	0,6 %	3 600 000
Region Östergötland	4,5 %	27 000 000
Region Jönköping	3,5 %	21 000 000
Region Kronoberg	1,9 %	11 400 000
Landstinget i Kalmar län	2,4 %	14 400 000
Landstinget i Uppsala	3,6 %	21 600 000
Landstinget Sörmland	2,9 %	17 400 000
Region Örebro	2,9 %	17 400 000
Landstinget i Västmanland	2,7 %	16 200 000
Landstinget Dalarna	2,9 %	17 400 000
Landstinget Gävleborg	2,9 %	17 400 000
Landstinget Västernorrland	2,5 %	15 000 000
Region Jämtland Härjedalen	1,3 %	7 800 000
Västerbottens läns landsting	2,7 %	16 200 000
Norrbottnens läns landsting	2,6 %	15 600 000
Region Skåne	13,2 %	79 200 000
Landstinget Blekinge	1,6 %	9 600 000
Region Halland	3,2 %	19 200 000
Västra Götalandsregionen	16,7 %	100 200 000
Landstinget i Värmland	2,8 %	16 800 000
Summa	100,0 %	600 000 000

Lånebeloppet avser 2015-års prisnivå som uppräknas med 3 procent årligen.

Bilaga "Villkor utlåning"

Ärende: Utlåning till Svenskt ambulansflyg och förändring i förbundsordning
LD 17/00418

Betalningsplan

Vid avtalstecknandet ska en del av avtalssumman för alla sex flygplanen erläggas. Därefter sker betalning allt eftersom flygplanen byggs och levereras. Leveranserna förväntas vara slutförda inom högst 36 månader efter avtalstecknande.

Lån

Kortfristig finansiering-Kreditiv

Kreditivränta utgår under den tid flygplanen succesivt levereras, cirka 36 månader. Ränta utgår under denna tid med stibor 90 dagar plus en marginal på 0,5 procent. Kreditivräntan skall dock lägst vara noll procent.

Ränta erläggs kalenderårsvis i efterskott, första gången 30 december 2017.

Långfristig finansiering-Lån med femårig bindningstid

Det totala lånebeloppet fastställs och lån för respektive landsting/region läggs upp när samtliga flygplan är levererade och godkända.

Lånens samlade värde ska motsvara den totala investeringen i flygplanen. Lånen ska löpa under flygplanens ekonomiska livslängd vilken bedöms till 20 år efter godkänd leverans av samtliga flygplan. En viss skillnad uppkommer då flygplanen bedöms levereras succesivt under en period om cirka två år. Skillnaden i löptid mellan den ekonomiska livslängden och lånens löptid till följd av detta bedöms vara liten och utan ekonomiskbetydelse.

Lånen löper med ränta. Räntan binds i fem år och beräknas som femårig swap ränta plus en marginal på 0,5 procent. Räntan skall dock lägst vara noll procent. För följande femårsperioder fastställs räntan till fem årig swapränta plus en för varje femårsperiod ny omförhandlad marginal. Om dagen för räntesättning infaller på en helg skall räntesättning ske på nästkommande bankdag.

Räntan erläggs kalenderårsvis i efterskott.

Avlyft av lån

KSA meddelar medlemmarna den beräknande totala lånesumman när upphandlingen är klar. Då meddelas också en plan för vilka belopp ägarna ska låna ut till KSA och vid vilka tidpunkter.

Amortering

Amortering av lånen sker i samma takt och med ett belopp som motsvarar flygplanens genomsnittliga årliga avskrivningar under 20 år. Om något eller några flygplan avyttras innan lånen är slutamorterade ska motsvarande belopp som dess återstående avskrivning uppgår till återbetalas som en extra amortering till medlemmarna.

000228

Lånen amorteras kalenderårsvis i efterskott samtidigt som räntebetalning sker, första gången den 30 december det år som slutleverans av samtliga flygplan skett, det vill säga enligt plan tidigast 2020.

Dokumentation

KSA upprättar reverser där alla villkor för lånen från respektive landsting/region finns beskrivna dels i samband med första avlyft på lånen (kortfristig finansiering) dels i samband med att det totala lånebeloppet fastställs (långfristig finansiering).

Underlag för beräknad räntekostnad samt amortering per landsting/region tas fram av KSA och tillställs respektive långgivare senast den 30 november respektive år.

KREDITIV

Till xxxxxxxx läns landsting (org.nr xxxxxx-xxxx) adress:,
eller order betalar Kommunalförbundet (org.nr 222000-3152) adress:
ursprungligt kapitalbelopp, ränta och amorteringar
enligt villkor i denna revers:

Slutligt

Kapitalbelopp: xxxxxxxxx kr

Startdag 201x-xx-xx

Likviddag: I enlighet med betalningsplan

Slutförfallodag: Kreditiv avslutas när totala lånesumman för flygplanen är fastställd och lånerevers upprättad.

Räntesats:

Ränta Stibor 90 dagar plus en marginal på 0,5 procent. Kreditivräntan skall dock lägst vara noll procent. Stibor fixing sätts första bankdagen i respektive kvartal.

Räntedagsbas är 30/360.

Betalning av ränta:

Räntan ska betalas 30 december årligen.

Vid försenad räntebetalning utgår dröjsmålsränta enligt Räntelagen (1975:635)

Betalningsanvisning:

Innehavaren av detta avtal ska senast 30 november innan räntebetalning ska ske, anvisa med vilket belopp och till vilket bankkonto betalningen ska ske.

Konto

xxxxxxxxxxx läns landstings konto: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Kommunalförbundets konto:

Tvist med anledning av denna revers avgörs av Umeå Tingsrätt

Lånevillkoren bekräftas:	
.....
Firmatecknare /Namnteckning	Firmatecknare/Namnteckning
.....
Namnförtydligande	Namnförtydligande

Bifogas: Behörighetshandling som utvisar behörighet och befogenhet att underteckna denna revers.

000230

REVERS

Till xxxxxxxxx läns landsting (org.nr xxxxxx-xxxx), adress:
eller order betalar Kommunalförbundet (org.nr 222000-3152) adress:
ursprungligt kapitalbelopp, ränta och amorteringar
enligt villkor i denna revers:

Ursprungligt
Kapitalbelopp: xxxxxxxx kr
Startdag 201x-xx-xx
Likviddag: 201x-xx-xx
Slutdag: 203x-12-30
Slutförfallodag: 203x-12-30

Räntesats:

Räntan för första 5-års perioden fastställs till 5 årig swapränta plus en marginal på 0,5 procent. Swapräntan fastställs initialt per 201x-xx-xx. För följande 5-årsperioder fastställs räntan till 5-årig swapränta plus en för varje ny 5-årsperiod omförhandlad marginal. Räntan skall dock vara lägst noll procent.

Om dagen för räntesättning infaller på en helgdag skall räntesättning ske på nästkommande bankdag.

Räntedagsbas är 30/360.

Betalning av ränta:

Betalning av ränta betalas den 30 december årligen i enlighet med Modified Following Business Day Convention.

Vid försenad räntebetalning utgår dröjsmålsränta enligt Räntelagen (1975:635)

Amortering:

Amortering av lånet sker i samma takt och med ett belopp som motsvarar flygplanens genomsnittliga årliga avskrivningar under 20 år. Detaljer avseende amorteringen framgår av bilaga till denna revers. Om något eller några flygplan avyttras innan lånen är slutamorterade ska motsvarande belopp som dess återstående avskrivning uppgår till återbetalas som en extra amortering till medlemmarna.

Lånen amorteras första gången 30 december 20XX samtidigt som räntebetalning sker.

Betalningsanvisning:

Innehavaren av denna revers ska senast 30 november innan räntebetalning ska ske anvisa med vilket belopp och till vilket bankkonto betalningen ska ske.

Referens nummer:xxxx

Konto 000231

XXXXXXXXXX landstings konto: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Kommunalförbundets konto: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Twist med anledning av denna revers avgörs av Umeås Tingsrätt

Lånevillkoren bekräftas:

.....
Firmatecknare /Namnteckning

.....
Firmatecknare/Namnteckning

.....
Namnförtydligande

.....
Namnförtydligande

Bifogas:

-Behörighetshandling som utvisar behörighet och befogenhet att underteckna denna revers.

-Amorteringsplan

OBS! Protokollet ännu inte justerat.

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 53 Utlåning till Svenskt Ambulansflyg och förändrad förbundsordning

Diarienummer LD17/00418

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Ny förbundsordning Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, enligt bilaga b), godkänns.
2. Högst 17 400 000 kronor i 2015 års prisnivå, vilket motsvarar högst 20 171 369 kronor i 2020 års prisnivå, lånas ut till Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) för finansiering av investering i ambulansflygplan. Slutgiltigt belopp fastställs när investeringen är fullgjord.
3. En förutsättning för utlåningen är att övriga landsting/regioner fattar motsvarande beslut.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) har som uppgift att på medlemmarnas uppdrag bedriva ambulansflyg inom Sverige. Medlemmar är alla landsting i Sverige. Verksamheten i KSA ska bedrivas genom att KSA upphandlar och köper sex stycken flygplan.

Investeringen i flygplanen föreslås finansieras genom lån från medlemmarna efter andelstalet i KSA enligt nedan. Kapitalkostnaden, det vill säga ränta och avskrivning, är en del av priset per flygtimme. Ingen ytterligare extern upplåning sker för Landstinget Dalarnas del utan beloppet tas från likvida medel.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 53 A**
- b) Ny förbundsordning KSA. **Bilaga § 5³ B**

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

- c) Bilaga Maximalt lånebelopp ambulansflygplan. Bilaga § 5³ C
- d) Bilaga Villkor utlåning. Bilaga § 5³ D
- e) Förslag kreditiv. Bilaga § 5³ E
- f) Förslag revers. Bilaga § 5³ F

3

000234

2017-05-15 Landstingsstyrelsens arbetsutskott
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12—13 Landstingsfullmäktige

Dalaflyget, borgen och kortfristig kredit

Ordförandens förslag

1. Landstinget Dalarna tillhandahåller kortfristig kreditmöjlighet på 2 mnkr till Dalaflyget, att nyttja vid tillfälliga likviditetsproblem.
2. Landstinget Dalarna tecknar generell solidarisk borgen om 10 mnkr jämte ränta och avgifter för bolagets samtliga förpliktelser vid upptagande av kredit, för investeringar/leasingavtal i enlighet med den av bolaget ingivna investeringsbudgeten. Bolaget ska i samband med årlig redovisning till ägarna också redovisa utnyttjad borgensram. Skuld skall amorteras så att den står i paritet till tillgångarnas restvärde.
3. Beslutet under punkt 2 gäller under villkor att övriga ägare fattar motsvarande beslut.

Sammanfattning

Dalaflyget har behov av en kortfristig kredit utanför borgensramen, att användas vid tillfälliga likviditetsproblem.

Dalaflyget har även behov av en borgensram på 10 mnkr för kommande investeringar. Bolagets ägare tecknar därför en generell solidarisk borgen om förslaget går igenom.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Investeringsbudget
- c) Detaljerad information Kreditmöjlighet utanför borgensram
- d) Detaljerad information Borgensram för investeringar

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Kreditmöjlighet utanför borgensramen

Dalaflyget är beroende av offentliga bidrag för sin verksamhet. Vid förseningar av utbetalningar har situationer uppstått under senare år, som inneburit tillfälliga likviditetsproblem för Dalaflyget. Bolaget har därför behov av en kortfristig kreditmöjlighet på 2 mnkr utanför befintlig borgensram. Vid nyttjande av kredit skall beloppet amorteras så snart som möjligt, senast inom 6 månader från initialt nyttjande av kredit.

000235

Borgen och ny investeringsram

Dalaflyget AB får årlig täckning från ägarna för sitt driftresultat och eventuella överskott ska lämnas tillbaka. Det innebär att det enda utrymme bolaget har för investeringar är årets avskrivningar. Dalaflyget har i sin investeringsbudget gjort en sammanställning över de behov inom den närmaste fyraårsperioden, vilket motsvarar aktieägaravtalets återstående längd. Behoven beräknas uppgå till 2 mkr/år i snitt och innebär en totalram för investeringar på 8 mkr under gällande aktieägaravtal.

Bolagets framställan till landsting och kommuner innehåller förutom av styrelsen beslutad borgensram på åtta mkr över fyra år, ytterligare ett år för att avskrivningstiden på eventuella investeringar ska vara rimlig. Det betyder totalt 10 mkr (2 mkr/år i 5 år).

Landstinget och övriga delägare föreslås därför teckna en generell solidarisk borgen om 10 mkr jämte ränta och avgifter för bolagets samtliga förpliktelser vid upptagande av kredit, för investeringar/leasingavtal i enlighet med den av bolaget ingivna investeringsbudgeten.

Dalaflyget har stora investeringsbehov framöver. Förslaget väntas ge jämnare kostnader över åren och sannolikt lägre kostnader totalt, vid en given investeringsvolym. Detta då man kan minska på dyra leasingkostnader.

Ekonomi och finansiering**Kreditmöjlighet utanför borgensramen**

Dalaflyget har genom sin bolagsordning en möjlighet att uppta en kredit på 2 mkr. Som det sett ut i år, och med tanke på risken att samma likviditetsproblem som beskrivits ovan uppstår även i framtiden, så är bedömningen att bolaget behöver ha ett utrymme för en tillfällig kredit till driften på det beloppet om någon utbetalning av bidrag skulle bli fördröjd igen. Dalaflyget betalar ränta till Landstinget Dalarna vid nyttjande av kredit.

Se bilaga c "Detaljerad information Kreditmöjlighet utanför borgensram" för mer information.

Borgensram för investeringar

Bolaget köper sällan nytt utan ser vad man kan komma över i form av bra begagnad utrustning när större flygplatser köper nytt. Dalaflyget kan då göra inköp till en kostnad som kan vara en tiondel av vad ny flygplatsutrustning

skulle kosta. Under åren har anskaffning skett av maskinerier och inventarier genom leasing eller hyrköp i viss utsträckning, vilket har varit kostsamma lösningar.

AB Dalaflygets investeringsplaner är enligt bolaget nödvändiga för verksamheten och innebär en mer jämn kostnadsutveckling jämfört med nuvarande finansieringslösningar. De behov som bolaget lyfter innebär, förutsatt att inga av dessa investeringar skulle göras med hjälp av annan finansieringslösning, en succesivt ökad driftskostnad som under det fjärde året totalt skulle kunna uppgå till ca 1 600 000 kronor. Kostnadsökningen består av ökade avskrivningar på grund av investeringar. Uträkningen förutsätter att investeringar sker i en jämn takt under fyraårsperioden.

Diskussioner om bolagets behov av driftbidrag, till följd av investeringar eller andra faktorer, behöver samordnas och lyftas in i ägarnas ordinarie budgetprocesser.

Beslutet villkoras med att för det fall aktieägaravtalet inte förlängs längre än nu gällande 4 år, t o m 2020, förfaller resterande fordran till betalning i samband med aktieägaravtalets upphörande.

Vid infrikan av borgen hänvisas till regresstalan enligt aktieägaravtalet, §4. Samtliga borgensmän är skattefinansierade. Vid begäran om infrikan av borgen bedöms vardera borgensman kunna bära sin andel av borgensåtagandet. Landstingets åtagande med hänsyn tagen till medborgensmäns regressansvar kan därför beräknas till 3 200 000 kr. Detta då Landstinget Dalarnas ägarandel i Dalaflyget är 32 % enligt gällande aktieägaravtal och totalt borgensåtagande är 10 mnkr.

Bolagets delägare, tillika medborgensmän enligt förslaget, är Borlänge kommun, Falu kommun, Mora kommun samt Landstinget Dalarna.

Investeringsbudgeten bygger på bolagets bedömning av behov och prisnivåer.

Bolaget ska i samband med årlig redovisning till ägarna också redovisa utnyttjad borgensram. Skuld ska amorteras så att den står i paritet till tillgångarnas restvärde.

Se bilaga d "Detaljerad information Borgensram för investeringar" för mer information.

Samverkan med fackliga organisationer

Detta ärende är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Uppföljning sker inom ramen för ekonomidirektörens ordinarie rapportering till landstingsstyrelsen.

Projekt	Totalt	2 017	2 018	2 019	2 020
DALA AIRPORT					
Möbler restaurang, avgångshallar, lounge	400	400			
Lastmaskin	300	300			
GPU 28 V	100	100			
PicUp 132	200	200			
Dragfordon t sop o blås	400	200		200	
sop o blås	300			300	
Cateringbil	500			500	
Handikappbil	200	200			
Lastband	200		200		
Rampsnake	1 000				1000
Flygplanstrapp	300		300		
MORA					
Fälthållningsfordon	1 500		500	500	500
Friktionsbil	400	400			
Brandbil	1 000		1 000		
Ramputrustning	700	200		500	
Lastmaskin	500				500
	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000

000238

Bilaga: Detaljerad information Kreditmöjlighet utanför borgensram

Ärende Dalaflyget, borgen och kortfristig kredit
LD 17/01386

Ett exempel på när kreditmöjlighet kan behövas var under 2016, med bakgrund i EU:s krav på förnyade SGEI-förordnanden, där handläggningen drog ut på tiden vilket innebar att utbetalningen av det statliga driftbidraget dröjde. Detta i sin tur dränerade befintlig likviditet. Bolaget har löst sådana situationer på olika sätt; bl a kortfristiga lån mellan bolagen.

Landstinget skulle kunna vara en lämplig kreditgivare vid tillfälliga lån och förslaget innebär att ekonomidirektören kan delegera till ekonomichef på Dalaflyget med kontrasignering av finanschef på landstinget, att godkänna att landstinget kan lämna tillfällig kredit. Som ränta används SKLs internränta för respektive år (SKL internränta 2017 = 1,75 %) samt ett påslag på 0,5 % (Låneränta 2017 = 1,75 + 0,5 = 2,25 %). Beloppet skall amorteras så snart som möjligt, senast inom 6 månader från initialt nyttjande av kredit. Upptagande av tillfällig kredit får ske om någon utbetalning av offentligt bidrag skulle bli fördröjd igen.

I detta avtal används ett golv för referensräntan (SKLs internränta) på 0 %.

Med påslaget på 0,5 % så innebär det att räntekostnad för nyttjad kredit kan bli lägst 0,5 %. På så vis elimineras risken för scenarier där Landstinget Dalarna tvingas betala Dalaflyget pengar vid nyttjande av kredit, så kallad negativ räntekostnad.

Om referensräntan skulle ge orimliga resultat, tappa sin relevans eller upphöra att existera, så utses ny referensränta av ekonomidirektör på Landstinget Dalarna. Vad som i detta fall är orimliga resultatet och relevans avgörs av ekonomidirektör på Landstinget Dalarna.

Bilaga: Detaljerad information Borgensram för investeringar

Ärende Dalaflyget, borgen och kortfristig kredit
LD 17/01386

Dalaflyget AB får årlig täckning från ägarna för sitt driftresultat och eventuella överskott ska lämnas tillbaka. Det innebär att det enda utrymme bolaget har för investeringar är årets avskrivningar.

I Dalaflygets aktieägaravtal, § 4 står det: *"Om parterna är överens därom kan finansiering av investeringar även ske genom att parterna direkt ställer investeringsmedel till Bolagets förfogande mot skälig ränta"*. Det står också att om en part tvingas infria borgensåtagandet ska borgensansvaret slutgiltigt fördelas mellan parterna i förhållande till aktieinnehav.

I Bolagsordningen står det i § 5, Fullmäktiges rätt att ta ställning, att bolaget ska bereda ägarnas fullmäktigeförsamlingar möjlighet att ta beslut i frågor av större vikt. I § 13 sägs angående Bolagsstämman kompetens, att stämman kan ta beslut om *"Köp eller försäljning av större anläggningstillgång omfattande ny investering eller upptagande av kredit" ... "överstigande 2.000.000 kronor"*.

Samtliga beslut ska tas i respektive ägares fullmäktige innan bolagsstämman kan fatta beslut.

Dalaflyget har i sin investeringsbudget gjort en sammanställning över de behov av inventarier, fordon och material som beräknas komma inom den närmaste fyraårsperioden, vilket motsvarar aktieägaravtalets återstående längd. Behoven beräknas uppgå till 2 mkr/år i snitt. Det skulle innebära en totalram för investeringar på 8 mkr under gällande aktieägaravtal.

Bolagets framställan till Landsting och kommuner innehåller förutom av styrelsen beslutad borgensram på åtta mkr över fyra år, ytterligare ett år för att avskrivningstiden på eventuella investeringar ska vara rimlig. Det betyder totalt 10 mkr (2 mkr/år i 5 år).

På AB Dalaflygets senaste styrelsesammanträde togs beslut om en investeringsbudget på 2 mkr per år fram till år 2020 vilket sammanfaller med nuvarande aktieägaravtals utgång. Styrelsen beslutade också att "uppdra till vd att i dialog med ägarna arbeta för att få till stånd en borgensram".

OBS! Protokollet ännu inte justerat.

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 54 Dalaflyget, borgen och kortfristig kredit

Diarienummer LD17/01386

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Landstinget Dalarna tillhandahåller kortfristig kreditmöjlighet på 2 mnkr till Dalaflyget, att nyttja vid tillfälliga likviditetsproblem.
2. Landstinget Dalarna tecknar generell solidarisk borgen om 10 mnkr jämte ränta och avgifter för bolagets samtliga förpliktelser vid upptagande av kredit, för investeringar/leasingavtal i enlighet med den av bolaget ingivna investeringsbudgeten. Bolaget ska i samband med årlig redovisning till ägarna också redovisa utnyttjad borgensram. Skuld skall amorteras så att den står i paritet till tillgångarnas restvärde.
3. Beslutet under punkt 2 gäller under villkor att övriga ägare fattar motsvarande beslut.

Sammanfattning av ärendet

Dalaflyget har behov av en kortfristig kredit utanför borgensramen, att användas vid tillfälliga likviditetsproblem.

Dalaflyget har även behov av en borgensram på 10 mnkr för kommande investeringar. Bolagets ägare tecknar därför en generell solidarisk borgen om förslaget går igenom.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 54 A**
- b) Investeringsbudget. **Bilaga § 54 B**
- c) Detaljerad information Kreditmöjlighet utanför borgensram.
Bilaga § 54 C

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

d) Detaljerad information Borgensram för investeringar. **Bilaga § 54 D**

Protokollsanteckning

Ordförande Gunnar Barke (S) och ledamoten Kristina Svensson (S) samt politiske sekreteraren Björn Hammarskjöld är jäviga och deltar inte när ärendet behandlas. Vice ordförande Maja Gilbert Westholm (V) går in som ordförande.

Ledamoten Mursal Isa (MP) meddelar att Miljöpartiet bifaller förslaget, om Dalaflygets borgen och kortfristig kredit. Orsaken är att landstinget Dalarna använder Dalaflyg för bland annat organtransport, vilket ger dem en betydelsefull roll gällande hälso- och säkerhetsfrågor för Dalarnas befolkning och besökare. Det är i övrigt viktigt att Dalaflyg AB tar sitt ansvar för en långsiktig hållbar ekonomi och klarar sig själv utan statliga subventioner till förmån för andra mer miljövänliga transportslag.

000243

2017-05-15 Landstingsstyrelsens arbetsutskott
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12--13 Landstingsfullmäktige

Miljöredovisning 2016

Ordförandens förslag

1. Miljöredovisningen för 2016, enligt bilaga b), godkänns.

Sammanfattning

Miljöredovisning 2016 är en uppföljning av Landstinget Dalarnas miljömål. Utgångspunkt för uppföljningen har varit Landstingsplanen, Landstingets miljöplan 2016-2020 samt förvaltningarnas miljöredovisningar. Underlag till redovisningen har hämtats från verksamhetsgemensamma system samt rapporter från förvaltningarna.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Miljöredovisning 2016
- c) Miljöplan 2016-2020

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Miljöredovisning 2016 är en uppföljning av Landstinget Dalarnas miljömål. Utgångspunkt för uppföljningen har varit Landstingsplanen, Landstingets miljöplan 2016-2020 samt förvaltningarnas miljöredovisningar.

Systematiskt miljöarbete

Landstinget arbetar enligt miljöledningsstandarden ISO 14001, vilket ger en struktur för hur miljöarbetet ska bedrivas. Under 2015 kom en ny version av standarden där de största förändringarna är att organisationer ska arbeta utifrån ett livscykelperspektiv och att ledningens roll betonas på ett tydligare sätt.

Under 2016 har landstinget arbetat med att revidera miljöledningssystemet så att det följer standarden och integreras i landstingets gemensamma ledningssystem. Det har innefattat att omarbete de styrande dokumenten så att de både följer standarden och ger ett faktiskt stöd för landstingets verksamheter.

Rapportering av avvikelser kan ske på ett enhetligt sätt via Synergi men hanteringen av ärenden behöver förbättras inom flera verksamheter.

Upphandling och inköp

Under 2016 ställdes relevanta miljökrav i samtliga upphandlingar som genomfördes.

Landstinget har under året identifierat tolv förbrukningsartiklar att arbeta med för att minska klimatpåverkan. Totalt uppgick klimatpåverkan för dessa artiklar, beräknat som CO₂-ekvivalenter, till 620 ton för basåret 2015. Det är lika mycket som ungefär 240 mellanstora dieselbilar släpper ut årligen.

Enligt landstingets mål ska klimatpåverkan från dessa artiklar minska med 15 % till 2019. För att uppnå målet ska landstinget arbeta med att minska förbrukningen, minimera svinnet och byta ut materialet i produkterna till något som har mindre klimatpåverkan, exempelvis papper eller bioplast. Genom samarbete med andra offentliga aktörer, såväl inom Varuförsörjningen som nationellt, kommer landstinget fortsätta arbeta för att nya produkter som har en lägre klimatpåverkan ska upphandlas och utvecklas.

Avfall

Landstinget har arbetat med ett flertal aktiviteter för att förbättra avfallshanteringen och minimera avfallet. Tillsammans med avfallsentreprenören Stena har besök genomförts på samtliga lasarett för att identifiera avfallsströmmar och ta fram förslag på aktiviteter för att öka källsorteringen och minska avfallet. En aktivitetslista har upprättats med åtgärder som planeras under kommande år.

Materialåtervinningsgraden har minskat något jämfört med 2015. Det beror till stor del på att mängden avfall i de källsorterade fraktionerna, framförallt blandpapper, metall, elektronik och sekretess har minskat. Detta ska ställas i relation till att den brännbara fraktionen ligger kvar på oförändrad mängd medan deponi, trä och osorterat har ökat något vilket resulterar i att materialåtervinningsgraden sjunker. Materialåtervinningsgraden för 2016 är 25 %. Med nuvarande takt bedöms det vara svårt att nå målet för 2020 då materialåtervinningsgraden ska uppgå till minst 35 %.

Avfallsmängden per vårdtillfälle har minskat med 1,7 % för 2016 jämfört med 2015. Målet till 2020 är att mängden avfall per vårdtillfälle ska minskas med 5 % jämfört med 2015.

Energi

All el som köps in kommer från förnyelsebara källor. Energianvändningen för 2016 uppgick till 152,6 kWh/m². Målet 2020 är att energianvändningen ska uppgå till högst 150 kWh/m². Målet bedöms kunna uppnås.

Kemikalier och läkemedel

Nytt kemikaliereregister har upphandlats under slutet av 2016 som införs under första halvan av 2017. Det nya registret bedöms kunna ge bättre förutsättningar för genomförandet av riskbedömningar.

Landstinget arbetar fortsatt aktivt med antibiotikaanvändning inom både öppen- och slutenvården så att antibiotika endast används när det verkligen är nödvändigt. Antibiotikaanvändningen är ett nationellt nyckeltal som regelbundet följs upp. Under 2016 skrevs i Dalarna 268 recept per 1000 innevånare vilket är en minskning med 6,6 % jämfört med 2015.

Livsmedel

Arbetet med att öka andelen miljömärkta livsmedel pågår ständigt i landstingets kostverksamheter. Tillgången till miljömärkta livsmedel för en rimlig kostnad bedöms vara låg. Brist på uppfödning av miljömärkta djur gör att tillgången/produktionen av köttråvara är lägre än efterfrågan.

Folkhögskolorna serverar den högsta andelen miljömärkta livsmedel i LD. Fornby folkhögskola uppnådde 56,4 % miljömärkta livsmedel för 2016. Målet för Kultur och bildningsförvaltningen är att andelen miljömärkta livsmedel ska vara minst 50 % 2018.

Landstinget har som mål att till 2020 ska andelen matsvinn från patientmåltiderna vara max 8 % av total mängd utlevererad mat. 2016 uppvisar ett matsvinn på 22,6 % från patientmåltiderna. Målet bedöms vara svårt att nå.

Resor och transporter

Landstinget har fortsatt arbetet med att utveckla och implementera teknik för att möjliggöra fler distansmöten. Landstinget har nu en etablerad plattform för att koppla upp dator till dator för distansmöten, vilket medför att fler kan välja den mötesformen utan att behöva boka upp de större videokonferensrummen.

CO₂-utsläppen från tjänsteresor med personbilar var 8,3 % lägre 2016 jämfört med 2015. Målet för 2020 är att CO₂-utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar ska ha minskat med 25 % jämfört med 2015. Med nuvarande takt bedöms målet kunna nås.

2016 var utsläppen från landstingens personbilar i medeltal 105,4 g CO₂/km. Motsvarande siffra för 2015 var 112,5 g CO₂/km. Målet för 2020 är max 95 g CO₂/km. För att nå målet är det viktigt att kommande upphandlingar av nya fordon ställer tydliga krav på utsläppen.

000246

Textilier

Arbetet för att hitta en samarbetspart för återbruk inleddes under 2016.

Samverkan med fackliga organisationer

Samverkan enligt MBA äger rum 2017-05-22.

Uppföljning

Ärendet utgör en årligen återkommande uppföljning av landstingets miljöarbete.

000247

Miljöredovisning 2016

Innehåll

Förord	3
Miljöpolicy	4
Nationella miljö kvalitetsmålen	5
Landstingets miljömålsarbete	6
Systematiskt miljöarbete	7
Upphandling och inköp	9
Avfall	11
Energi	13
Kemikalier och läkemedel	14
Livsmedel	17
Resor och transporter	19
Textilier	21

Förord

I februari 2016 beslutade Landstingsfullmäktige om nya miljömål för perioden 2016-2020. Utifrån miljömålen har tjänstemannaledningen tagit fram en miljöplan med aktiviteter, uppföljningsmått och fördelat ansvar. De nya miljömålen utgör konkreta målformuleringar inom de åtta områden där landstinget har sin största miljöpåverkan. Denna redovisning är en uppföljning av 2016 års arbete för att nå landstingets miljömål.

Likt tidigare år finns det områden där landstingets arbete är mer framgångsrikt än inom andra områden. Landstingets arbete med energihushållning samt antibiotikaföreskrivning är de två områden där vi i nationell jämförelse mellan landsting och regioner ligger i framkant.

Inom livsmedel samt resor och transporter har vi fortsatt stora utmaningar att jobba med för att minska vår miljöpåverkan och nå upp till beslutade mål.

Textilier är ett område som inte funnits med i tidigare miljömål. Anledning till att textilier är ett fokusområde för Landstinget Dalarna är att landstinget bedriver ett eget tvätteri samt att miljöpåverkan från framställningen av textilier är stor. Arbetet under 2016 har fokuserat på att hitta en samarbetspartner för återanvändning av landstingets kasserade textilier. Återanvändning av textilierna innebär samtidigt minskade avfallsmängder.

Arbetet med att riskbedöma faroklassade kemikalier har hittills gått i en allt för långsam takt. Upphandling av nytt kemikalierregister som genomfördes under slutet av 2016 bedöms kunna ge större möjligheter att genomföra erforderliga riskbedömningar.

Anders Nordahl

Miljöchef

Landstinget Dalarna

Miljöpolicy

En god miljö är en förutsättning för god hälsa. Landstinget Dalarna är länets största arbetsgivare med verksamhet inom vård, utbildning och kultur och har som stor aktör i samhället en viktig roll i arbetet för en bättre miljö. Miljöarbetet ska bedrivas systematiskt och med ständiga förbättringar.

I Landstinget Dalarna ska vi ta vår del av miljöansvaret i samhället och låta hänsyn till miljön vara en naturlig del i all verksamhet genom att:

- Arbeta för att förebygga och minska utsläppen av klimat- och miljöskadliga ämnen till luft, mark och vatten
- Hushålla med naturens resurser för att minska avfallsmängderna
- Följa lagar och andra krav
- Sprida och fördjupa kunskaper om ekologiskt hållbar utveckling bland medarbetare och förtroendevalda
- Göra miljöbedömningar inför beslut
- Ställa miljökrav vid upphandling av varor och tjänster
- Samverka med andra organisationer för ett ekologiskt hållbart samhälle
- Informera om landstingets miljöarbete

Fastställd av Landstingsfullmäktige 2009-11-23

Nationella miljö kvalitetsmålen

Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som ska styra det svenska miljöarbetet. Det är regeringens ansvar att målen uppnås. Det ska gå en röd tråd från de nationella miljömålen till det regionala och lokala miljöarbetet som bedrivs av bland annat länsstyrelsen, kommuner och landsting.

I bilden nedan visas en sammanfattning av de 16 miljö kvalitetsmålen. I varje avsnitt i miljöredovisningen kommer de miljö kvalitetsmål som berörs att presenteras. Avsnitten för *Systematiskt miljöarbete* och *Upphandling och inköp* är undantagna då de kan ha en påverkan på samtliga miljö kvalitetsmål.

Illustratör: Tobias Flygar, källa: www.miljomal.se

Landstingets miljömålsarbete

Landstingets omfattande verksamhet har en stor påverkan på den yttre miljön genom användandet av naturresurser i form av energi och material samt genom utsläpp till luft, mark och vatten. Det miljöarbete som bedrivs inom landstinget utgör en del av de regionala insatserna för att nå de sexton nationella miljö kvalitetsmålen.

Landstinget har identifierat åtta strategiska miljöområden:

- Systematiskt miljöarbete
- Upphandling och inköp
- Avfall
- Energi
- Kemiska produkter och läkemedel
- Livsmedel
- Resor och Transporter
- Textilier

Utifrån landstingets miljöpolicy, nationella och regionala miljö kvalitetsmål samt inventering av miljöpåverkan från landstingets verksamheter har övergripande målområden för miljöarbetet fastställts i Landstinget Dalarnas miljöplan 2016-2020.

En viktig del i att nå de nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmålen är att samverka i både nationella och regionala nätverk. Landstinget deltar aktivt med representanter i de nationella nätverken:

- Landstingens miljöchefer (LMC)
- Varuförsörjningens miljögrupp
- Landstingens och Regionernas Avfallsråd (LRA)
- Landstingens nätverk för läkemedel och miljö
- Nationella substitutionsgruppen för kemiska tandvårdsprodukter
- Tandvård miljö

Landstinget är även aktiv i regionala nätverk:

- Byggdialog Dalarna
- Nätverket för hållbar konsumtion
- Nätverket för avfallsförebyggande
- Kommunnätverket Giffri vardag

Systematiskt miljöarbete

Mål	Måluppfyllelse
2016 ska rapportering och hantering av avvikelser ske på ett enhetligt sätt inom hela landstinget	 <p>Rapportering kan ske på ett enhetligt sätt men hanteringen av ärenden behöver förbättras.</p>
2017 ska ny miljöpolicy vara beslutad av landstingsfullmäktige	Arbetet är ej påbörjat.
2017 ska landstingets gemensamma ledningssystem innefatta miljöledning och följa ISO 14001:2015	 <p>Målet att landstinget gemensamma ledningssystem innefattar miljöledning och följa ISO 14001:2015 är påbörjat och kommer slutföras under våren 2017.</p>

Landstinget arbetar enligt miljöledningsstandarden ISO 14001, vilket ger en struktur för hur miljöarbetet ska bedrivas. Under 2015 kom en ny version av standarden där de största förändringarna är att organisationer ska arbeta utifrån ett livscykelerspektiv och att ledningens roll betonas på ett tydligare sätt.

Under 2016 har landstinget arbetat med att revidera miljöledningssystemet så att det följer standarden och integreras i landstingets gemensamma ledningssystem. Det har innefattat att omarbeta de styrande dokumenten så att de både följer standarden och ger ett faktiskt stöd för landstingets verksamheter.

Miljöutredning

2010 genomfördes en bedömning av landstingets miljöpåverkande aktiviteter och den har sedan dess legat till grund för landstingets miljöarbete. Under 2016 påbörjades en ny miljöbedömning som kommer att slutföras under första kvartalet 2017. I miljöutredningen kommer landstingets miljöpåverkande aktiviteter att identifieras utifrån de nio planetära gränsvärdena.

Utifrån miljöutredningen kan landstinget se vilka områden och åtgärder som ska prioriteras utifrån de nio olika miljöaspekterna.

Revisioner

Interna miljörevisioner genomförs i syfte att säkerställa att miljöarbetet bedrivs enligt standarden samt landstingets styrande dokument och mål. Internrevision genomförs av landstingsanställda med en speciell revisorsutbildning.

Interna revisioner har genomförts enligt plan inom Landstingsservice, Landstingsfastigheter, Folkhälsovården samt Kultur och bildning. Inom Central förvaltning och Hälso- och

sjukvårdsförvaltningen har det inte genomförts några internrevisioner med anledning av resursbrist.

Externa revisioner genomförs årligen på de certifierade förvaltningarna Landstingsfastigheter och Landstingsservice. Revisionerna ska säkerställa att verksamheterna arbetar enligt gällande ISO-standard och landstingets styrande dokument. Genomförda revisioner visar att dessa förvaltningar bedriver ett miljöarbete i enlighet med kraven.

Avvikelser och förbättringsförslag

Genom avvikelser och förbättringsförslag kan ständiga förbättringar uppnås i miljöarbetet. För att systematiskt kunna rapportera och följa upp avvikelser och förbättringsförslag krävs ett gemensamt rapporteringssystem som används inom hela organisationen. Under 2016 fick samtliga förvaltningar tillgång till avvikelsehanteringssystemet Synergi. Det finns dock fortsatta implementerings- och utbildningsbehov inom några förvaltningar.

Ledningens genomgång

Högsta ledningen ska med planerade intervall genomföra uppföljning av miljöledningssystemet för att säkerställa att organisationen når uppställda krav och mål samt hanterar avvikelser och klagomål. Denna uppföljning genomförs i ett forum som heter ledningens genomgång.

Landstingets högsta ledning genomförde ledningens genomgång våren 2016. Underlag samlades inför ledningens genomgång in, från bland annat landstingets miljöchef och förvaltningscheferna med syfte att ha ett så brett beslutsunderlag som möjligt.

På förvaltningsnivå har ledningens genomgång genomförts inom Kultur och bildning, Folkvandvården, Landstingsservice och Landstingsfastigheter.

Utbildning och kommunikation

Utbildning och kommunikation är centrala delar för ett aktivt miljöarbete. Inom samtliga förvaltningar har det genomförts träffar för verksamheternas miljöombud. Det är en möjlighet för miljöombuden att ta del av den senaste informationen samt att få utrymme att ta upp aktuella frågeställningar.

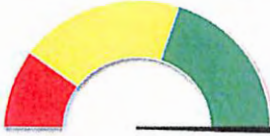
Under året genomfördes två grundkurser i miljö för chefer och miljöombud. Under kursen får deltagarna lära sig mer om komplexiteten på miljöområdet och grunden i landstingets systematiska miljöarbete. Det är även ett tillfälle för deltagarna att ta upp egna frågeställningar utifrån verksamheternas behov.

Säkerhets- och miljöavdelningen har tagit fram tre nyhetsblad under året som har publicerats på intranätet samt skickats ut till miljöombuden. Nyhetsbladen tar upp det senaste inom miljöområdet och utgör underlag till miljöombuden för att sprida information till medarbetarna vid exempelvis arbetsplatsträffar. Den externa kommunikationen om landstingets miljöarbete kan förbättras.

Inför 2017

- Slutföra miljöutredningen och analysera resultaten.
- Integrera det reviderade miljöledningssystemet i landstingets gemensamma ledningssystem.
- Ta fram en ny miljöpolicy för beslut.
- Revidera e-utbildningen miljö som ska ge en grundläggande miljökunskap för samtliga anställda.

Upphandling och inköp

Mål	Måluppfyllelse
2019 ska klimatpåverkan, räknat som CO ₂ -ekvivalenter, av de identifierade förbrukningsartiklarna minskat med 15 % jämfört med 2015	 <p>Aktiviteter för målområdet är påbörjat. Under 2016 har förbrukningsartiklarna identifierats och klimatpåverkan för basåret 2015 är fastslaget.</p>
2019 ska relevanta miljökrav ställas i samtliga upphandlingar	 <p>Under 2016 ställdes relevanta miljökrav i de upphandlingar som genomfördes.</p>

Landstinget har under året identifierat tolv förbrukningsartiklar att arbeta med för att minska klimatpåverkan. Totalt uppgick klimatpåverkan för dessa artiklar, beräknat som CO₂-ekvivalenter, till 620 ton för basåret 2015. Det är lika mycket som ungefär 240 mellanstora dieselbilar släpper ut årligen.

Enligt landstingets mål ska klimatpåverkan från dessa artiklar minska med 15 % till 2019. För att uppnå målet ska vi arbeta med att minska förbrukningen, minimera svinnet och byta ut materialet i produkterna till något som har mindre klimatpåverkan, exempelvis papper eller bioplast. Genom samarbete med andra offentliga aktörer, såväl inom Varuförsörjningen som nationellt, kommer landstinget fortsätta arbeta för att nya produkter som har en lägre klimatpåverkan ska upphandlas och utvecklas. Där kan bland annat biobaserad plast spela en stor roll för att minska klimatpåverkan.

Säkerhets- och miljöavdelningen har under året varit med och ställt specifika miljökrav i ett flertal upphandlingar, bland annat av möbler och bilar. Det har bland annat resulterat i att landstinget har upphandlat två stycken elbilar som kommer att levereras under första halvåret 2017.

Under 2016 påbörjades en uppföljning av landstingens och regionernas uppförandekod¹ avseende leverantörer av frukt- och grönt. Uppförandekoden är ett samarbete mellan samtliga landsting och regioner och den ställer krav på socialt ansvarstagande från de leverantörer som levererar varor och tjänster till landstingen och regionerna. Den ska säkerställa goda arbetsrättsliga förhållanden i hela leverantörskedjan. Uppföljningen av leverantörer inom frukt- och grönt genomförs gemensamt av Landstinget Dalarna, Region Uppsala, Region Västmanland och Region Gävleborg. Arbetet har bedrivits i ett flertal steg där det första steget var att skicka ut en frågeenkät som leverantörerna svarade på. Utifrån svaren genomfördes en revision där en revisor tillsammans med en representant från

¹ www.hallbarupphandling.se/leverantoersansvar

000256

landstingen träffade leverantören. Utifrån svaren på frågorna granskas hur leverantören säkerställer att kraven i uppförandekoden uppnås i hela leverantörskedjan.

Resultatet kommer att presenteras under första halvåret 2017.

Landstingsfastigheter beaktar miljö- och klimatfrågor genom att bygga enligt ett miljöklassningssystem där det finns en strukturerad metodik att följa. Metodiken vägleder miljöarbetet i alla delar av byggprocessen. Val av material och övrig miljöpåverkan kan sedan kommuniceras till brukare/kunder på ett enkelt och pedagogiskt sätt.

LD Hjälpmedel har under året fortsatt arbetat med att öka återanvändningsgraden av hjälpmedel. På det viset minskar miljöpåverkan från både nyinköp och avfall.

Inför 2017

- Identifiera och genomföra åtgärder för att minska klimatpåverkan av de identifierade förbrukningsartiklarna.
- Implementera miljömärkning i Raindance för att tydliggöra bästa miljöval i upphandlat sortiment.
- Genomföra uppföljningar av miljökrav och uppförandekoden i ingångna avtal.

Mål	Måluppfyllelse
2020 ska materialåtervinningsgraden uppgå till minst 35 %, exkl. matavfall och byggnadsavfall, av den totala avfallsmängden från lasarett.	 <p>Materialåtervinningsgraden för 2016 är 25 %. Med nuvarande takt bedöms det vara svårt att nå målet för 2020.</p>
2020 ska mängden avfall per vårdtillfälle minskat med 5 % i jämförelse med 2015	 <p>Avfallsmängden per vårdtillfälle har minskat med 1,7 % för 2016 jämfört med 2015.</p>

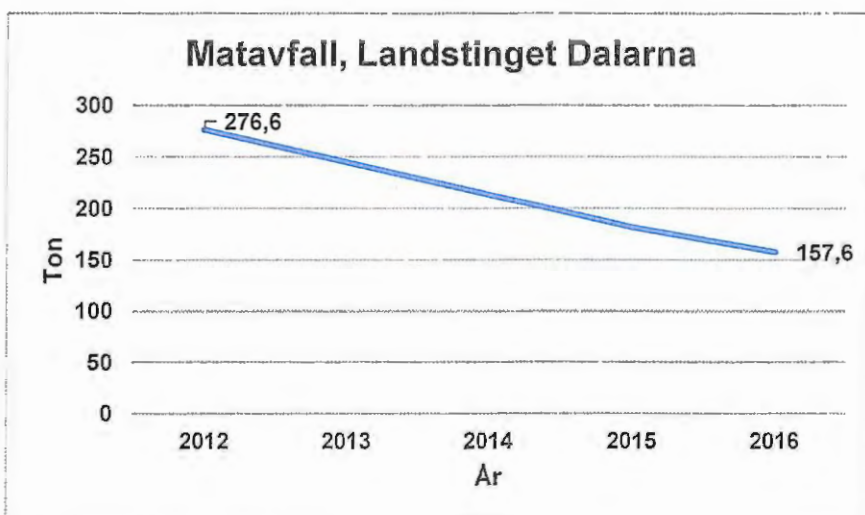
Landstinget har arbetat med ett flertal aktiviteter för att förbättra avfallshanteringen och minimera avfallet. Tillsammans med avfallsentreprenören Stena har besök genomförts på samtliga lasarett för att identifiera avfallsströmmar och ta fram förslag på aktiviteter för att öka källsorteringen och minska avfallet. En aktivitetslista har upprättats med åtgärder som planeras under kommande år.

Materialåtervinningsgraden har minskat något jämfört med 2015. Det beror till stor del på att mängden avfall i de källsorterade fraktionerna, framförallt blandpapper, metall, elektronik och sekretess har minskat. Detta ska ställas i relation till att den brännbara fraktionen ligger kvar på oförändrad mängd medan deponi, trä och osorterat har ökat något vilket resulterar i att materialåtervinningsgraden sjunker.

Matavfall

Under hösten infördes matavfallsutsortering på Avesta lasarett och därmed sorteras matavfall på samtliga lasarett och majoriteten av övriga verksamheter. Genom att sortera ut matavfall bidrar landstinget till produktion av biogas och jordförbättringsmedel. Framförallt Biogasproduktionen bidrar till ett minskat behov av fossila bränslen.

Landstinget har under en längre tid arbetat aktivt med att minska matsvinnet för att på så sätt minimera mängden matavfall. Landstingsservice arbetar aktivt med att minimera svinnet i produktionskök och i restauranger. Genom att kommunicera direkt med avdelningar och genomföra matsvinnsmätningar arbetar Landstingsservice för att minimera matsvinnet i samtliga livsmedelsled. Sedan 2012 har matavfallet minskat med 57 % och landstinget arbetar vidare för att denna positiva utveckling ska fortsätta.

LD-Returen

LD-Returen har blivit en etablerad tjänst där framförallt möbler förmedlas från möbelförråd på lasaretten till landstingets verksamheter. Återbruk av möbler är ett konkret sätt att förebygga avfall och minska klimatpåverkan genom uteblivna nyinköp. Under året har 144 möbler förmedlas till verksamheter inom landstinget vilket lett till en minskad klimatpåverkan, räknat i CO₂-ekvivalenter, med minst 3 ton.

Landstinget har initierat ett samarbete med kommunerna med syfte att se om det går att bygga upp en gemensam plattform för återbruk av möbler inom offentliga verksamheter i Dalarna. Under hösten hölls ett första möte med Falu- och Borlänge kommuner som båda visade ett intresse för frågan. Kommande år får det utkristallisera sig om det finns möjlighet att samarbeta vidare i frågan.

Byggavfall

Byggavfall exkluderas i landstingets avfallssammanställning och redovisning av nyckeltal. Landstingsfastigheter arbetar aktivt med att minska avfall från om- och nybyggnationer genom att ställa krav på entreprenörer avseende källsortering och byggmaterial.

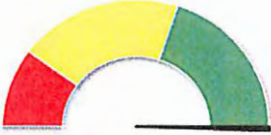
Inför 2017

- Renovera miljörum för att öka möjligheten till en god källsortering
- Inkludera LD-Returen i landstingets inköpsriktlinjer för att tydliggöra prioriteringsordningen.
- Genomföra identifierade åtgärder för att förebygga avfall och öka källsorteringen i samarbete med Stena.
- Tillsammans med andra offentliga verksamheter utreda möjligheten kring gemensam returverksamhet.

Energi

Miljö kvalitetsmål

Mål	Måloppfyllelse
2020 ska energianvändningen uppgå till högst 150 kWh/m ²	 <p>För 2016 användes 152,6 kWh/m².</p>
2020 ska all el som köps in fortsatt komma från förnyelsebara energislag	 <p>Målet är uppnått.</p>

Landstinget fortsätter att enbart köpa el från förnyelsebara energislag, 2016 var mixen 74 % vattenkraft, 24 % vindkraft och 1 % solenergi. Genom att använda el från förnyelsebara källor bidra landstinget till en hållbar elproduktion.

För att minska energianvändningen arbetar landstinget med ett antal aktiviteter. Ett sätt att motivera verksamheterna har varit miljökontrakt. I miljökontraktet förbinder sig verksamheterna att genomföra åtgärder för att minimera energianvändningen och källsortera det avfall som uppstår, i gengäld får verksamheterna 2 % hyressänkning. 2016 hade 77 % av de verksamheter som kan tecknat miljökontrakt.

Säkerhets- och miljöavdelningen genomförde under 2016 tillsammans med upphandlingsenheten, Landstingsfastigheter och Medicinsk Teknik en utvärdering av energikraven vid upphandling av medicinteknisk utrustning. Arbetet fokuserade på disk- och spoldesinfektioner samt röntgenutrustning som är stora energiförbrukare.

Arbetet mynnande ut i kunskap om energikrav som kan användas i kommande upphandlingar samt om vikten av utbildning för personalen som använder utrustningen. Framförallt har handhavandet av desinfektionsutrustning en stor påverkan på energianvändningen och genom att genomföra rätt åtgärder kan energianvändningen minska.

Inför 2017

- Revidera och marknadsföra miljökontrakt som kan tecknas med Landstingsfastigheter.
- Säkerställa att krav på energiförbrukningen ställs i relevanta upphandlingar av apparatur.

Kemikalier och läkemedel

Miljö kvalitetsmål

Mål	Måluppfyllelse
2019 ska 20 % av de kemiska produkter som finns upptagna på substitutionslista vara utbytt	Arbetet med att ta fram en substitutionslista är ej påbörjat.
2019 ska samtliga faromärkta kemiska produkter som används vara riskbedömda	 <p>Arbetet är påbörjat. Nytt kemikaliregister som införs under 2017 kan ge bättre förutsättningar för genomförandet av riskbedömningar.</p>
2019 ska antibiotikarecept inte överstiga 250 recept per 1000 innevånare och år	 <p>268 recept per 1000 innevånare 2016 vilket är en minskning med 6,6 % jämfört med 2015.</p>

Under hösten påbörjades ett arbete med att upphandla ett nytt kemikaliehanteringssystem till landstinget. Arbetet har drivits av säkerhets- och miljöavdelningen med stöd av upphandlingsenheten. Det stod klart i slutet av året att det nya systemet blir iChemistry som kommer att tas i bruk under första halvan av 2017.

För att möjliggöra ett strukturerat kemikaliearbete krävs det god kontroll över vilka kemikalier som hanteras och i vilka mängder. Landstingets kemikaliehanteringssystem bygger till stor del på en automatisk överföring av inköp från inköpssystemet Raindance.

Landstinget behöver arbeta vidare med att få samtliga inköp att gå via Raindance för att säkerställa att samtliga kemikalier som hanteras av landstingets verksamheter finns registrerat i kemikaliehanteringssystemet.

Substitutioner av kemiska produkter

Landstingets användning av utfasningsämnen sker framförallt i olika former av reagens som används i utrustning på landstingets olika laboratorier. För att minska mängden reagens med kemikalier som finns på utfasningslistan måste kemikaliekrav ställas vid upphandlingen. Detta är uppenbarligen ett arbete som landstinget måste stärka då användning av utfasningsämnen har ökat de senaste åren på grund av att ny utrustning har upphandlats utan att kemikaliekrav ställts.

Riskbedömningar

Under 2016 påbörjades arbetet med att riskbedöma samtliga CMR-ämnen (cancerogena, mutagena och reproduktionshämmande) som landstingets verksamheter använder. En riskbedömningsmall togs fram för arbetet som skickades ut till berörda verksamheter via

systemet Synergi. Det åligger verksamheterna att genomföra riskbedömningar på de aktuella produkterna och rapportera in det i Synergi. Det finns flertalet verksamheter som inte är klara med riskbedömningarna och arbetet kommer fortsätta under 2017.

Kemikalier i leksaker

En viktig del av landstingets miljöarbete är att minimera kemikalier som finns i produkter och varor. Kemikalier som finns i till exempel plastmaterial kan vid hudkontakt läcka och tas upp av kroppen, vilket kan leda till oönskade konsekvenser. Under året har landstinget arbetat fram riktlinjer för giffria leksaker. Det innebär att särskilda kemikaliekraav ska vara uppfyllda för de leksaker som landstinget köper in och samma krav gäller för att ta emot gåvor av leksaker. Som komplement har det även tagits fram en checklista som ska användas för att säkerställa att befintliga leksaker uppfyller kraven. Riktlinjerna och checklistan är ute på remiss och väntas vara beslutade under första halvåret 2017.

I befintligt avtal för inköp av leksaker har de leksaker som uppfyller kemikaliekraaven märkts ut med Naturskyddsföreningens miljösymbol "Giffri förskola" som används även av kommunerna och dess förskolor. Säkerhets- och miljöavdelningen finns även representerad i kommunnätverket Giffri vardag.

Säkerhets- och miljöavdelningen har arbetat fram en målarbok som ska finnas tillgänglig i väntrum och andra platser där barn förväntas vistas. Målarboken innehåller förutom bilder att färglägga även kemikalieinformation och tips till föräldrarna för att skapa en så giffri vardag som möjligt. Målarboken är också tänkt som ett alternativ till leksaker i väntrummet för att minska smittrisken. Under första halvåret 2017 kommer ett pilotprojekt genomföras där målarboken kommer finnas på ett antal vårdinrättningar.

Lustgas

Lustgas är en starkt klimatpåverkande gas där 1 kg lustgas (N₂O) motsvarar 298 kg CO₂-ekvivalenter. Landstingets största förbrukare av lustgas utgörs av förlossningen vid Falu lasarett. I genomsnitt används 1 kg lustgas per förlossning. Antalet förlossningar uppgår till ca 3 300 per år. Vid förlossningen finns ingen reningsanläggning så den förbrukade mängden lustgas genererar en klimatpåverkan motsvarande ca 983 ton CO₂-ekvivalenter. Lustgas används även inom tandvården och barn- och ungdomsmedicin. Vid dessa verksamheter finns mobila anläggningar för destruktion av lustgas. Landstinget kommer i början av 2017 att ansöka om bidrag till Klimatklivet för inköp och installation av en lustgasreningsanläggning vid förlossningen.

Antibiotika

Landstinget arbetar fortsatt aktivt med antibiotikaanvändning inom både öppen- och slutenvården så att antibiotika endast används när det verkligen är nödvändigt. Antibiotikaanvändningen är ett nationellt nyckeltal som regelbundet följs upp. Under 2016 skrevs i Dalarna 268 recept per 1000 innevånare vilket är en minskning med 6,6 % jämfört med 2015.

Landstingets Stramagrupp arbetar för att sprida landstingets framtagna riktlinjer och genomför utbildningsinsatser för förskrivande personal. De ger även kontinuerligt återkoppling till förskrivande personal med förskrivningsdata, allt för att landstinget ska fortsätta att ha en restriktiv hållning till användandet av antibiotika.

Varje vårdcentral får även besök av en informationsläkare två gånger per år som bland annat uppmärksammar arbetet med att minimera användningen av antibiotika. Landstinget arbetar

000262

även med att förebygga vårdrelaterade infektioner vilket leder till ett minskat behov av antibiotika.

Inför 2017

- Fortsatt arbete för att genomföra riskbedömningar.
- Identifiera möjliga substitutioner av kemiska produkter.
- Besluta om riktlinjer för giffria leksaker.
- Införa och utbilda kring nytt kemikalierregister.

Mål	Måluppfyllelse
2017 ska landstinget ha en metodik för att mäta och följa upp matsvinnet i hela livsmedelskedjan	 <p>Metodik för mätning finns. Arbete pågår med ta fram rutiner för respektive kök.</p>
2020 ska andelen miljömärkta livsmedel uppgå till 50 % (kostnad)	 <p>Andelen miljömärkta livsmedel uppgick till 32 % för 2016.</p>
2020 ska andelen matsvinn från patientmåltider vara max 8 % av total mängd utlevererade mat	 <p>Målet bedöms vara svårt att nå.</p>

Matsvinn

Kostservice på Falu lasarett mäter matsvinn en vecka per månad under en 10 månadsperiod varje år. Mätningarna genomförs i de olika delarna av livsmedelskedjan, produktionssvinn, måltidssvinn patientmåltider, beställningssvinn och tallrikssvinn i restaurang och caféer. Det ger ett gott statistikunderlag som kan användas för att genomföra åtgärder och mäta förbättringar.

Landstinget har som mål att till 2020 ska andelen matsvinn från patientmåltiderna vara max 8 % av total mängd utlevererad mat. 2016 uppvisar ett matsvinn på 22,6 % från patientmåltiderna.

Erfarenhetsutbyte sker vid nätverksträffar i länet tillsammans med andra kostverksamheter i Dalarna. Ett samarbete har även inletts mellan Kostservice och folkhögskolornas kökspersonal. Målet är att hitta gemensamma metoder för matsvinnsmätningar och att utbyta erfarenheter.

Miljömärkta livsmedel.

Arbetet med att öka andelen miljömärkta livsmedel pågår ständigt i landstingets kostverksamheter. Tillgången till miljömärkta livsmedel för en rimlig kostnad bedöms vara låg. Brist på uppfödning av miljömärkta djur gör att tillgången/produktionen av kötråvara är lägre än efterfrågan.

000264

Folkhögskolorna serverar den högsta andelen miljömärkta livsmedel i LD. Fornby folkhögskola uppnådde 56,4 % miljömärkta livsmedel för 2016. Målet för Kultur och utbildningsförvaltningen är att andelen miljömärkta livsmedel ska vara minst 50 % 2018.

Folkhögskolornas kök arbetar för att minska klimatpåverkan från livsmedlen på många olika sätt: Vegetariska dagar, mindre mängd kött i maten, kyckling (svensk) istället för nötkött, årstidsanpassade grönsaksbufféer m.m.

Inför 2017

- Fortsätta arbetet med att mäta matsvinn inom lasarettens kök.
- Få till gemensamma mätningar av matsvinn vid folkhögskolornas kök.

Resor och transporter

Miljökvalitetsmål

Mål	Måluppfyllelse
2019 ska 5 % av landstingets personbilar utgöras av elbilar	 <p>Under 2016 upphandlades landstingets två första elbilar.</p>
2020 ska CO ₂ -utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar minskat med 25 % jämfört med 2015	 <p>CO₂-utsläppen från tjänsteresor med personbilar var 8,3 % lägre 2016 jämfört med 2015.</p>
2020 ska utsläppen för landstingets personbilar vara i medeltal max 95 g CO ₂ /km	 <p>2016 var utsläppen från landstingens personbilar i medeltal 105,4 g CO₂/km. Motsvarande siffra för 2015 var 112,5 g CO₂/km.</p>

Landstinget har fortsatt arbetet med att utveckla och implementera teknik för att möjliggöra fler distansmöten. Landstinget har nu en etablerad plattform för att koppla upp dator till dator för distansmöten, vilket medför att fler kan välja den mötesformen utan att behöva boka upp de större videokonferensrummen. Det finns dock ingen statistik över användandet av distanstekniken.

Att gå över till distansmöten uppmärksammades även när årets miljöpris delades ut. Det gick till barn- och ungdomsmottagningen i Mora som på eget initiativ införskaffat en videokonferensutrustning som används till i princip samtliga möten. Den arbetstid som sparats in på den minskade restiden har möjliggjort att läkarna på mottagningen nu kan behandla tre patienter fler i veckan. De använder även videotekniken till att koppla upp sig mot specialister i Uppsala och på så sätt kan patienten träffa både en läkare i Mora och en specialist från Uppsala.

För att främja övergången till förnyelsebara bränslen och elbilar installerade landstinget den första laddstolpen på Falu lasarets besöksparkering under hösten. Den möjliggör laddning av två bilar åt gången och ska ses som ett första steg i att bygga ut infrastrukturen för elbilar.

Landstinget har även genomfört den första upphandlingen av två elbilar. De ska användas av en verksamhet som utgår från Falu lasarett och som bedriver verksamhet inom Falu

000266

kommun. Elbilarna kommer att levereras under första halvåret 2017. Investeringar som dessa är nödvändiga för att påbörja omställningen av transportsektorn som leder till minskade utsläpp av både partiklar och klimatgaser.

Det sammanlagda koldioxidutsläppet från landstingets tjänsteresor med personbilar² uppgick till 987 ton CO₂. Jämfört med 2015 så minskade koldioxidutsläppen med 8,3 % från tjänsteresor med personbil.

Utbyte av del av fordonsparken har inneburit att landstinget har 31 % miljöbilar enligt 2013 års miljöbilsdefinition. Landstingets leasingbilar släpper ut 105,4 g CO₂/km som medeltal. Jämfört med 2015 är det en minskning med 7,1 g CO₂/km (6,3 %).

För att främja resor med kollektivtrafiken har landstingets personal sedan något år tillbaka möjlighet att teckna subventionerade busskort från Dalatrafik. Under 2016 köptes 518 personer ett sådant busskort.

Landstingsservice har arbetat med ytterligare ruttoptimering för yttre transporter. Detta har resulterat i 3 % minskning i antalet körda mil (totalt 64 639 mil 2016). Samtransport sker av olika godsslag bland annat förbrukningsmaterial från Mediq, artiklar från LD Hjälpmedel, läkemedel och dialysvätskor från Apoteket, samt tvätt från Fredriksberg.

Inför 2017

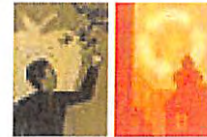
- Utvärdera möjligheten att använda HVO₃ i våra tunga fordon.
- Utvärdera användningen av de elbilar som levereras under 2017 för att skapa underlag för kommande upphandlingar.
- Ta fram en strategi gällande laddstolpar.

² Resor med leasingbilar, korttidshyrda bilar, verksamhetsägda bilar samt privata bilar.

³ Hydrerade vegetabiliska oljor, ett förnybart drivmedel som framställs från avfall och olika restprodukter.

Textilier

Miljökvalitetsmål

Mål	Måluppfyllelse
2019 ska allt textilavfall återvändas eller återvinnas	 <p>Arbetet för att hitta en samarbetspart för återbruk inleddes under 2016.</p>

Landstinget uppmärksammade under våren att företaget ReturTex etablerade sig i Avesta. Företaget som biståndsorganisationen Human Bridge står bakom tar emot och sorterar begagnade kläder som framförallt privatperson skänker genom Human Bridge insamlingsbehållare.

Etableringen medförde att landstinget tog kontakt med ReturTex i syfte att se över möjligheten att skänka uttrangerade kläder från landstinget som bistånd. Under hösten identifierade båda parter att ett sådant bistånd ska hanteras direkt av Human Bridge. Under första halvåret 2017 planeras ett samarbete att inledas med förhoppning om att så stor del av landstingets uttrangerade textilier som möjligt ska gå till bistånd. Förutom att miljön vinner på att textilierna får en förlängd livslängd så bidrar även landstinget till en förbättrad arbetsmiljö i utsatta länder.

Landstingets tre folkhögskolor har anordnat offentliga klädbytdagar för att öka återanvändningen av textilier i samhället. Miljöpåverkan från textilier har också behandlats i undervisningen på textila kurser och i samband med Agenda 2030-temadagar.

Inför 2017

- Utveckla samarbetet med Human Bridge.
- Omvärldsbevakning för att se över möjligheten till återvinning av textilier.

000268

Landstinget Dalarnas
Miljöplan
2016-2020

Landstinget
DALARNA

Förord

000269

Miljö- och klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar. Vårt sätt att leva och konsumera har bidragit till att vi nu står inför ett klimat i förändring med stora utmaningar som följd. Vi måste nu göra allt vi kan för att kunna lämna över en välmående miljö till kommande generationer. Drivkraften i vårt miljöarbete är att bidra till en god livsmiljö för nuvarande och kommande generationer.

Landstingets miljöarbete ligger i linje med EU:s och FN:s globala miljö- och klimatambitioner. Miljöplanen bidrar även till att uppnå Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål och Länsstyrelsens Dalarnas regionala miljömål.

Vi har under en längre tid arbetat med att minska landstingets miljöpåverkan.

Genom beslut från landstingsfullmäktige finns långsiktiga, mätbara mål på den övergripande nivån. Det ger en tydlig inriktning för att fortsätta utveckla och driva miljöarbetet framåt. Målet med landstingets miljöarbete är att bidra till en hållbar utveckling både ekologiskt, ekonomiskt och socialt. De tre områdena är förenliga och det krävs en balans mellan dem för att nå landstingets vision *Ett hälsosammare Dalarna-för ett friskare och tryggare liv.*

Karin Stikå-Mjöberg

Landstingsdirektör
Landstinget Dalarna

.....
Epost: landstinget.dalarna@ltdalarna.se
Telefon: 023-49 00 00

Diarienummer: LD16/00082

Version: 01

Innehållsförteckning

000270

Förord.....	2
Miljöpolicy för Landstinget Dalarna.....	4
Nationella miljö kvalitetsmål	5
Landstingets miljömålsarbete.....	6
Systematiskt miljöarbete.....	7
Upphandling och inköp	8
Avfall	9
Energi	10
Kemikalier och läkemedel.....	11
Livsmedel	12
Resor och transporter	13
Textilier	14
Sammanställning, miljömål	15

Miljöpolicy

000271

En god miljö är en förutsättning för god hälsa. Landstinget Dalarna är länets största arbetsgivare med verksamhet inom vård, utbildning och kultur och har som stor aktör i samhället en viktig roll i arbetet för en bättre miljö. Miljöarbetet ska bedrivas systematiskt och med ständiga förbättringar.

I Landstinget Dalarna ska vi ta vår del av miljöansvaret i samhället och låta hänsyn till miljön vara en naturlig del i all verksamhet genom att:

- arbeta för att förebygga och minska utsläppen av klimat- och miljöskadliga ämnen till luft, mark och vatten
- hushålla med naturens resurser för att minska avfallsmängderna
- följa lagar och andra krav
- sprida och fördjupa kunskaper om ekologiskt hållbar utveckling bland medarbetare och förtroendevalda
- göra miljöbedömningar inför beslut
- ställa miljökrav vid upphandling av varor och tjänster
- samverka med andra organisationer för ett ekologiskt hållbart samhälle
- informera om landstingets miljöarbete

Fastställd av Landstingsfullmäktige 2009-11-23

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som ska styra det svenska miljöarbetet. Det är regeringens ansvar att målen uppnås och de har i sin tur utsett vilka myndigheter som har ansvar för målen. Det ska gå en räd tråd från de nationella miljö målen till det regionala och lokala miljöarbetet som bedrivs av bland annat länsstyrelsen, kommuner och landsting.

I bilden nedan visas en sammanfattning av de 16 miljö kvalitetsmålen. Under varje målområde som landstinget har kommer det synas vilka nationella miljö kvalitetsmål som berörs. Målområdena systematiskt miljöarbete och upphandling och inköp är undantagna då de kan ha en påverkan på samtliga miljö kvalitetsmål.

1.

2.

3.

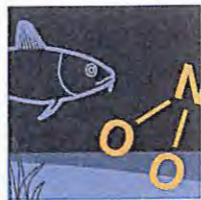
4.

5.

6.

7.

8.

9.

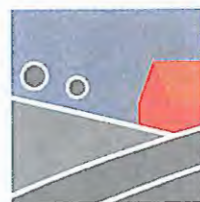
10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giffri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Illustratör: Tobias Flygar, källa: www.miljomal.se

Landstingets miljömålsarbete

Den övergripande miljöplanen beskriver hur landstinget ska arbeta för att minska den miljöpåverkan som uppstår från all verksamhet som landstinget bedriver. Miljöplanen har tagits fram utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen, landstingets politiska mål och en miljöbedömning av landstingets totala miljöpåverkan.

Landstinget har identifierat åtta strategiska målområden:

- Systematiskt miljöarbete
- Upphandling och inköp
- Avfall
- Energi
- Kemikalier och läkemedel
- Livsmedel
- Resor och transporter
- Textilier

För att kunna nå de uppsatta miljömålen och minska landstingets miljöpåverkan måste arbetet bedrivas i hela organisationen. Utifrån den övergripande miljöplanen ska varje förvaltnings- och verksamhetschef fastställa egna verksamhetsanpassade mål och handlingsplaner. Dessa ligger i sin tur till grund för verksamheternas mål.

Målstyrning och uppföljning är avgörande delar för att säkerställa att landstinget når de övergripande miljömålen och sänker den totala miljöbelastningen. Därför kommer arbetet kontinuerligt följas upp på samtliga nivåer via ledningens genomgång. Det sker inom ramen för landstingets gemensamma ledningssystem.

Systematiskt miljöarbete

Landstingets verksamheter arbetar systematiskt med miljöarbetet enligt ISO 14001. Ledningssystemet är integrerat i det dagliga arbetet och är ett verktyg för att styra, genomföra, följa upp och förbättra miljöarbetet i organisationen. Målet är att uppnå en ständigt minskande miljöpåverkan från organisationen.

Mål

2016 ska:

- rapportering och hantering av avvikelser ske på ett enhetligt sätt inom hela landstinget

2017 ska:

- ny miljöpolicy vara beslutad av landstingsfullmäktige
- landstingets gemensamma ledningssystem innefatta miljöledning och följa ISO 14001:2015

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
1.1	Genomföra en miljöbedömning och identifiera landstingets miljöpåverkande aktiviteter	Genomförd miljöbedömning på landstingsnivå	Miljöchef	2016-12-31
1.2	Tillse att samtliga verksamheter har åtkomst till avvikelshanteringssystemet Synergi	Avstämning om någon verksamhet saknar tillgång till Synergi	Landstingsdirektör, förvaltningschef	2016-12-31
1.3	Implementera LD Miljöhandbok i landstingets gemensamma ledningssystem	LD Miljöhandbok är implementerad i ledningssystemet	Miljöchef	2016-12-31
1.4	Ledningens genomgång ska innefatta en miljödel och genomföras på landstings- och förvaltningsnivå	Ledningens genomgång	Landstingsdirektör, förvaltningschef	2016-12-31
1.5	Miljömål och aktiviteter ska vara upprättade på förvaltnings- och verksamhetsnivå	Egenkontroll, intern revision	Förvaltningschef, verksamhetschef	2016-12-31
1.6	Landstingets miljöarbete ska sammanställas i en årlig redovisning med uppföljning av miljömål och aktiviteter kopplade till miljömålen	Upprättad miljöredovisning beslutad av Landstingsfullmäktige	Miljöchef	2016-12-31
1.7	Inför beslut ska miljöeffekten bedömas och vara en del av beslutsunderlaget	Egenkontroll, intern revision	Förvaltningschef, verksamhetschef	2016-12-31
1.8	Miljöutbildningar ska tillhandahållas för berörda stödfunktioner	Egenkontroll, intern revision	Miljöchef, förvaltningschef, verksamhetschef	2016-12-31

Omvärldsanalys

ISO 14001-standorden syftar till att kontinuerligt minska verksamhetens totala miljöbelastning. Med hjälp av standarden får ledningen god kontroll över miljöarbetets utveckling när det gäller både resultat och kostnader.

Upphandling och inköp

Landstingets verksamheter använder och köper in stora mängder material varje år. Miljökrav i upphandlingar är en avgörande faktor för att landstinget ska bedriva ett effektivt miljöarbete. Genom att upphandla varor och tjänster av hög kvalitet och med minsta möjliga miljöpåverkan kan man påtagligt minska verksamhetens miljöpåverkan.

Mål

2019 ska:

- klimatpåverkan, räknat i CO₂-ekvivalenter av de identifierade förbrukningsartiklarna minskat med 15 % jämfört med 2015
- relevanta miljökrav ställas i samtliga upphandlingar

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
2.1	Identifiera förbrukningsvaror av engångskaraktär med stor klimatpåverkan	Genomförd kartläggning	Miljöchef	2016-12-31
2.2	Implementera miljömärkning i Raindance	Miljömärkningen är implementerad i Raindance	Miljöchef, objektägare Raindance	2017-06-30
2.3	Samarbete med övriga landsting inom Varuförsörjningen när det gäller utredningar och krav som ställs i upphandlingar	Protokollförda möten med Varuförsörjningen	Upphandlingschef, miljöchef	2016-12-31
2.4	Främja utvecklingen av biobaserade produkter	Delta i nationella nätverksgrupper och samarbeten	Miljöchef	2016-12-31
2.5	Var en aktiv part i det nationella samarbetet Socialt ansvarstagande i offentlig upphandling	Protokollförda möten	Upphandlingschef, miljöchef	2016-12-31
2.6	Genomföra en uppföljning av uppförandekoden inom ett område	Genomförd uppföljning	Upphandlingschef, miljöchef	2016-12-31
2.7	Upphandlingsutbildning för verksamhetschefer och andra berörda inom LD	Antal genomförda utbildningstillfällen	Upphandlingschef	2016-12-31

Omvärldsanalys

Miljökrav i offentlig upphandling är ett styrmedel som under de senaste åren fått en allt större betydelse både i Sverige, inom EU och internationellt. Landstingen i Sverige köper in varor, tjänster och entreprenader för 120 miljarder kronor per år, vilket ger landstingen möjligheter att påverka företag och entreprenörer till att ta fram miljöanpassade produkter och tjänster. Landstingen kan genom sitt inflytande på marknaden vara drivande aktörer för en långsiktig hållbar konsumtion och produktion. Detta är förenligt med den nationella viljeinriktningen att den offentliga sektorn ska gå före och vara ett föredäme när det kommer till miljökrav i upphandlingar.

Avfall

000276

Miljö kvalitetsmål

Landstinget arbetar efter EU:s fastslagna avfallshierarki och strävar efter att i första hand förebygga att avfall uppstår. Det innebär att undvika anediga inköp och återanvända varor i så stor utsträckning som möjligt. Därefter ska allt avfall som uppstår källsorteras för att kunna materialåtervinna så stor andel som möjligt. Det som blir över ska gå till förbränning och i sista hand deponering.

Mål

2018 ska:

- materialåtervinningsgraden uppgå till minst 30 % exkl. matavfall och byggnadsavfall av den totala avfallsmängden från lasaretten.
- mängden avfall per vårdtillfälle¹ minskat med 2 % i jämförelse med 2015

2020 ska:

- materialåtervinningsgraden uppgå till minst 35 % exkl. matavfall och byggnadsavfall av den totala avfallsmängden från lasaretten.
- mängden avfall per vårdtillfälle¹ minskat med 5 % i jämförelse med 2015

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
3.1	LD Returen ska användas innan nyinköp av möbler genomförs.	Besparing i klimatpåverkan, CO ₂ -ekvivalenter	Förvaltningschef	2016-12-31
3.2	Inkludera LD Returen i inköpsriktlinjer	Framtagen riktlinje	Upphandlingschef, miljöchef	2017-12-31
3.3	Samarbeta med kommuner i Dalarna för att göra det möjligt att öppna LD Returen för andra offentliga verksamheter.	LD Returen	Miljöchef	2017-12-31
3.4	Ge förutsättningar till en fungerande källsortering (märkning, kärl, riktlinjer)	Antal avvikelser	Förvaltningschef Landstingsfastigheter, förvaltningschef Landstingservice, Miljöchef	2016-12-31
3.5	Identifiera materialflöden och vidta åtgärder för att minska avfallsmängden.	Rapport	Miljöchef	2017-12-31

Omvärldsanalys

En god resurshushållning med naturens ändliga resurser är en förutsättning för ett hållbart samhälle. Den avfallshierarki som samtliga medlemsländer i EU har skrivit under fastslår att det första steget i avfallshanteringen är att se till så att avfallet aldrig uppstår. Det betyder att produktval, kvalitet och materialval är det viktigaste att arbeta med för att minska avfallsmängden. Ett annat sätt är att återanvända produkter så långt som möjligt. Det är direkt kopplat mot resurshushållning då färre varor måste produceras. Det avfall som ändå uppstår ska källsorteras för materialåtervinning och i sista hand energiåtervinning eller deponering.

¹ Vårdtillfälle avgränsas av in- och utskrivning inom ett medicinskt verksamhetsområde. Utskrivning ligger till grund för beräkning av antalet vårdtillfällen under ett år.

Energi

000277

Miljökvalitetsmål

Landstinget har under en längre tid arbetat framgångsrikt med energifrågor och det arbetet ska fortgå. All el som köps in ska komma från förnyelsebara energilag och energianvändningen ska fortsätta minska. Landstingets energianvändningen uppgick 2015 till 155,3 kWh/m².

Mål

2020 ska:

- energianvändningen uppgå till högst 150 kWh/m²
- all el som köps in fortsatt komma från förnyelsebara energilag

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
4.1	Samtliga verksamheter som kan ska teckna miljökontrakt	Andel tecknade miljökontrakt i %	Förvaltningschef Landstingsfastigheter	2017-12-31
4.2	Samtliga verksamheter som tecknat miljökontrakt ska uppfylla avtalets ingående punkter	Andel dokumenterade uppföljningar/totalt tecknade miljökontrakt	Förvaltningschef Lands- tingsfastigheter, verksamhetschef	2017-12-31
4.3	Vid upphandling och inköp ska krav på energieffektivitet ställas. Exempelvis vid upphandling av utrustning, apparater och ljuskällor	Dokumenterade uppföljningar av upphandlingskrav	Upphandlingschef, verksamhetschef	2017-12-31

Omvärldsanalys

För att minska påverkan på miljön och klimatet är energiproduktion och energianvändning avgörande områden. På samtliga plan, från internationell till regional nivå arbetas det med energifrågan där fokus är på att producera el från förnyelsebara källor och att effektivisera användningen för att minska på energibehovet. Den el som inte används är kostnadsfri och medför ingen miljöpåverkan. Därför är det fokus på att hitta energieffektiveringar i samhällets samtliga nivåer som industrier och offentliga lokaler. Det går även att arbeta med inköp och installation av energisnål armatur och apparatur.

Vid produktion av el uppstår utsläpp av koldioxid och andra miljö- och hälsoskadliga ämnen i varierad grad beroende på hur elen framställs. Exempelvis har vindkraft och vattenkraft små utsläpp medan kolkraftverk ger stora utsläpp av växthusgaser. Globalt sker en stor del av elproduktionen fortfarande från kolkraftverk, men det genomförs stora satsningar runt om i världen på att öka den förnyelsebara produktionen av el. I Sverige produceras elen till största del av vattenkraft och kärnkraft.

Kemikalier och läkemedel

Landstinget använder ett stort antal kemiska produkter och läkemedel i det dagliga arbetet. Det ställer höga krav på arbetsmiljö och säkerhet för att minimera utsläpp till miljön. För att minska påverkan från kemiska produkter arbetar landstinget med att minska mängderna och byta ut hälso- och miljöfarliga kemikalier mot jämgoda alternativ som har en lägre miljöpåverkan. Landstinget arbetar även för att minimera förskrivningen av läkemedel, framförallt antibiotika. Under 2015 förskrev landstinget 287 antibiotikarecept per 1000 invånare.

Miljökvalitetsmål

Mål

2019 ska:

- 20 % av de kemiska produkterna som finns upptagna på substitutionslista vara utbytt
- samtliga faromärkta kemiska produkterna som används vara riskbedömda
- antibiotikarecept inte överstiga 250 recept per 1000 innevånare och år

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
5.1	Identifiera möjliga substitutioner	Framtagen substitutionslista	Miljöchef	2017-06-30
5.2	Genomför riskbedömningar av samtliga CMR-ämnen (cancerogena, mutagena, reproduktionshämmande)	Dokumenterade riskbedömningar	Miljöchef, förvaltningschef	2017-06-30
5.3	Ta fram riktlinjer avseende giffria leksaker	Framtagen riktlinje för inköp av giffria leksaker	Miljöchef, upphandlingschef	2016-12-31
5.4	Identifiera nyckelfaktorer för en fortsatt minskning av antibiotikaförskrivning	Identifierade nyckelfaktorer	Läkemedelskommittén, chef Läkemedelsavdelningen	2016-12-31
5.5	Tillhandahålla miljöutbildning för personal som förskriver läkemedel	Antal som genomfört utbildning	Miljöchef	2018-12-31
5.6	Utreda användningen av lustgas för att ge underlag till upphandling av reningsanläggning	Upphandling av reningsanläggning	Miljöchef	2017-06-30

Omvärldsanalys

I dagens samhälle används stora mängder kemikalier för att framställa de varor och produkter som vi efterfrågar. För att nå ett hållbart kretslopp är en viktig del att arbeta mot en giffri miljö där användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier är minimal. En säker kemikaliehantering och en effektiv substitution kräver att samtliga verksamheter genomför riskbedömningar. Även läkemedelsanvändningen medför en betydande miljöpåverkan, både vid produktion, användandet och restprodukterna som skapas. Kunskapsläget om hur läkemedel påverkar miljön, sjöar och vattendrag måste generellt sett höjas i samhället så att rätt åtgärder kan vidtas för att minimeras den påverkan som uppstår.

Livsmedel

Miljökvalitetsmål

Landstinget bedriver produktionskök vid lasaretten i Folun och Mora samt vid folkhögskolorna i Fornby, Malung och Mora. Arbetet med att minska miljöpåverkan från vår livsmedelshantering sker på två sätt. Dels genom att öka andelen miljömärkta livsmedel dels genom att minska matsvinnet. Det är även viktigt att arbeta med årstidsanpassade råvaror för att minimera miljöpåverkan från livsmedel. Andelen miljömärkta livsmedel för Landsting uppgick till totalt 31 % av inköpskostnaden under 2015.

Mål

2017 ska:

- landstinget ha en metodik för att mäta och följa upp matsvinnet i hela livsmedelskedjan

2018 ska:

- andelen miljömärkta livsmedel uppgå till 40 % (kostnad)
- andelen matsvinn från patientmåltider vara max 10 % av total mängd utlevererade mat

2020 ska:

- andelen miljömärkta livsmedel uppgå till 50 % (kostnad)
- andelen matsvinn från patientmåltider vara max 8 % av total mängd utlevererade mat

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
7.1	Vid upphandling av livsmedel ska krav ställas så att det möjliggör ökning av andelen miljömärkta livsmedel	Andel miljömärkta livsmedel	Förvaltningschef Landstingsservice	2016-12-31
7.2	Uppföljning av andelen miljömärkta livsmedel görs kvartalsvis	Antal publiceringar	Miljöchef, förvaltningschef Landstingsservice	2016-12-31
7.3	Kontinuerligt erfarenhetsutbyte mellan kökspersonalen i de olika verksamheterna	Ledningens genomgång genomförda aktiviteter	Förvaltningschef Landstingsservice	2016-12-31
7.4	Matsvinnet från vårdenheterna mäts och följs upp regelbundet	Månadsvis matsvinnsmätning	Förvaltningschef Landstingsservice	2016-12-31
7.5	Informationskampanjer genomförs för att minska matsvinnet i våra restauranger och vid folkhögskolorna	Antal genomförda kampanjer	Förvaltningschef Landstingsservice, förvaltningschef Kultur och bildning	2017-12-31
7.6	Ta fram metodik för att mäta matsvinn i produktionskökens samtliga steg.	Definierade metodiker för uppföljning av matsvinn	Förvaltningschef Landstingsservice, förvaltningschef Kultur och bildning	2017-12-31

Omvärldsanalys

Miljömärkta livsmedel framställs utan kemiska bekämpningsmedel och bidrar då till att nå en giffri miljö, som kräver att användningen av kemikalier och bekämpningsmedel minskar. Det gynnar även den biologiska mångfalden. Livsmedel står även för en stor miljöpåverkan i allt från land och vattenåtgång till att betydande utsläpp av växthusgas. Det uppstår alltid matavfall i form av skal, ben, skinn etc. och den måste hanteras på bästa sätt för att få ut den energi som den innehåller. Därefter uppstår det även ett onödigt matsvinn där riktig, ätbar mat slängs. Det ger upphov till en stor miljöpåverkan då all mark, vatten och utsläpp som krävs för att producera den maten varit helt i onödan.

Resor och transporter

Miljökvalitetsmål

Resor och transporter är en av landstingets mest betydande miljöpåverkande aktiviteter. Landstingets verksamheter bedrivs på ett geografiskt utspritt område vilket innebär omfattande transporter av gods, anställda och patienter. Med ny teknik kan många möten och andra arbeten utföras på distans.

Mål

2018 ska:

- CO₂-utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar minska med 10 % jämfört med 2015

2019 ska:

- 5 % av landstingets personbilar utgörs av elbilar

2020 ska:

- CO₂-utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar minska med 25 % jämfört med 2015
- utsläppen för landstingets personbilar vara i medeltal max 95 g CO₂/km

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
6.1	Upphandla bilar så att fordon som drivs med fossilfria bränslen alternativt hybrider kan leasas	kg CO ₂ /år, g CO ₂ /km	Upphandlingschef	2016-12-31
6.2	Följa upp efterlevnaden av landstingets mötes- och resepolicy	Tjänsteresor med personbil, km/år	Landstingsdirektör	2016-12-31
6.3	Fortsätta införandet av ny teknik för att möjliggöra fler möten på distans	Årlig uppföljning av installerad teknik som möjliggör distansmöten	IT-direktör	2016-12-31
6.4	Utreda möjligheterna för att bedriva vård på distans	Genomförd utredning	Sjukvårdsdirektör	2017-12-31
6.5	Landstinget ska arbeta för att minimera miljöpåverkan från godstransporter i egen regi	Kronor/körda mil	Förvaltningschef Landstingsservice	2016-12-31

Omvärldsanalys

Resor och transporter av gods påverkar i hög grad miljön. Transportsektorn står för betydande utsläpp av koldioxid, försurande, gödande och ozonbildande ämnen samt luftförorenade partiklar som påverkar miljön och hälsan negativt. För att minska miljöpåverkan från transportsektorn behövs åtgärder från samliga samhällsnivåer. På den globala nivån handlar det om att länder ska enas, blandat annat arbetar FN-organet UN-ECE med att ta fram globala ekonomiska styrmedel, reglering via standarder och konventioner och utveckling av nya fossilfria bränslen.

I Sverige finns en tydlig målsättning med att ställa om transportsektor för att minimera miljöpåverkan. Arbetet kräver en genomarbetad trafikinfrastruktur som gör att kollektivtrafik och tåg kan användas i första hand och öka andelen miljöbilar och även att ta fram och använda förnyelsebara bränslen för de transporter som måste göras med bil. Genom den teknik som har kommit de senaste åren kan även transportbehovet minska. Framförallt för företag och organisationer som nu kan genomföra möten och arbete på distans i stor utsträckning.

Landstinget driver ett tvätteri i Fredriksberg som levererar textilier till främst vård och tandvård. Textilier har påverkan på miljön vid framställning av råmaterial, vid tillverkning, vid transport, vid tvättning samt som avfall. Landstinget ska köpa in textilier som är framtagna med miljömässig och social hänsyn.

Mål

2019 ska:

- allt textilavfall återanvändas eller återvinnas

Nr	Aktivitet	Uppföljning	Ansvar	Klart
8.1	Identifiera möjliga samarbetspartners för återanvändning av textilier	Sammanställning över möjliga samarbetspartners	Förvaltningschef landstingsservice, miljöchef	2016-12-31
8.2	Utred möjlighet till textilåtervinning	Genomförd utredning	Förvaltningschef Landstingsservice	2017-12-31
8.3	Utred möjlighet att minska användningen av engångstextilier	Genomförd utredning	Förvaltningschef Landstingsservice, verksamhetschefer, upphandlingschef	2017-12-31

Omvärldsanalys

Textilproduktionen har en betydande miljö- och klimatpåverkan som kräver stora markytor. Det går även åt stora mängder vatten och kemikalier vid tillverkningen. Miljöpåverkan sker till största del lokalt där textilierna tillverkas. Då det till stor del är i länder med minimal miljölagstiftning för utsläppen en extra stor påverkan på närmiljön. Det påverkar även hälsan för boende i dessa områden. Det sker även en viss miljöpåverkan från de transporter som uppstår när textilier transporteras till exempelvis Sverige.

Miljöpåverkan från textilier kan begränsas genom att köpa in miljömärkta textilier som är producerade med hänsyn för miljön där kemikalieanvändningen har begränsats. Det börjar även komma fram fler metoder att producera textilier från material med lägre miljöpåverkan, exempelvis bambu. De textilier som produceras ska användas i så stor utsträckning som möjligt och om det går ska de även återbrukas. Internationellt och i Sverige pågår en utveckling av tekniken för en storskalig återvinning av textilfibrerna, på så sätt går det att minska behovet av att producera nya fibrer och därmed minskar miljöbelastningen.

Sammanställning, miljömål

Här följer en sammanfattning av landstingets miljömål under perioden 2016-2020

2016 ska:

- rapportering och hantering av avvikelser ske på ett enhetligt sätt inom hela landstinget

2017 ska:

- ny miljöpolicy vara beslutad av landstingsfullmäktige
- landstingets gemensamma ledningssystem innefatta miljöledning och följa ISO 14001:2015
- landstinget ha en metodik för att mäta och följa upp matsvinnet i hela livsmedelskedjan

2018 ska:

- materialåtervinningsgraden uppgå till minst 30 % exkl. matavfall och byggnadsavfall av den totala avfallsmängden från lasaretten.
- mängden avfall per vårdtillfälle¹ minskat med 2 % i jämförelse med 2015
- CO₂-utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar minska med 10 % jämfört med 2015
- andelen miljömärkta livsmedel uppgå till 40 % (kostnad)
- andelen matsvinn från vårdavdelningar vara max 8 % av totala antalet utlevererade portioner

2019 ska:

- klimatpåverkan, räknat i CO₂-ekvivalenter av de identifierade förbrukningsartiklarna minskat med 15 % jämfört med 2015
- relevanta miljökrav ställas i samtliga upphandlingar
- 20 % av de kemiska produkterna som finns upptagna på substitutionslista vara utbytta
- samtliga faromärkta kemiska produkterna som används vara riskbedömda
- antibiotikarecept inte överstiga 250 recept per 1000 innevånare och år
- 5 % av landstingets personbilar utgöras av elbilar
- allt textilavfall återanvändas eller återvinnas

2020 ska:

- materialåtervinningsgraden uppgå till minst 35 % exkl. matavfall och byggnadsavfall av den totala avfallsmängden från lasaretten.
- mängden avfall per vårdtillfälle¹ minskat med 5 % i jämförelse med 2015
- CO₂-utsläppen (kg/år) från tjänsteresor med personbilar minska med 25 % jämfört med 2015
- utsläppen för landstingets personbilar vara i medeltal max 95 g CO₂/km
- andelen miljömärkta livsmedel uppgå till 50 % (kostnad)
- andelen matsvinn från vårdavdelningar vara max 6 % av totala antalet utlevererade portioner
- energianvändningen uppgå till högst 150 kWh/m²
- all el som köps in fortsatt komma från förnyelsebara energislag

¹ Vårdtillfälle avgränsas av in- och utskrivning inom ett medicinskt verksamhetsområde. Utskrivning ligger till grund för beräkning av antalet vårdtillfällen under ett år.

OBS! Protokollet ännu inte justerat.

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 55 Miljöredovisning 2016

Diarienummer LD17/01234

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Miljöredovisningen för 2016, enligt bilaga b), godkänns.

Sammanfattning av ärendet

Miljöredovisning 2016 är en uppföljning av Landstinget Dalarnas miljömål. Utgångspunkt för uppföljningen har varit Landstingsplanen, Landstingets miljöplan 2016-2020 samt förvaltningarnas miljöredovisningar. Underlag till redovisningen har hämtats från verksamhetsgemensamma system samt rapporter från förvaltningarna.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 55 A**
- b) Miljöredovisning 2016. **Bilaga § 55 B**
- c) Miljöplan 2016-2020. **Bilaga § 55 C**

Protokollsanteckning

Ingvar "Nille" Niilimaa (DSP) saknar mål/måluppfyllelse avseende patienters resor till vårdinrättning (*Resor och transporter* sidan 19 i Miljöredovisningen)

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

000284

2017-05-16 Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12--13 Landstingsfullmäktige

Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018

Ordförandens förslag

1. Landstingets Dalarnas Cancerplan 2016-2018, enligt bilaga b), godkänns.

Sammanfattning

RCC (Regionalt Cancercentrum) Uppsala/Örebro har i sin Cancerplan 2016-2018 uttalat visionen "Regionalt samarbete för att minska insjuknandet i cancer och för en utvecklad cancervård med patienten i fokus". Visionen har konkretiserats i fem åtgärder. Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018 är en handlingsplan för hur de olika aktiviteterna i cancerplanen ska genomföras utifrån fem prioriterade områden.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Landstingets Cancerplan 2016-2018

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

RCC (Regionalt Cancercentrum) Uppsala/Örebro har i sin Cancerplan 2016-2018 uttalat visionen "Regionalt samarbete för att minska insjuknandet i cancer och för en utvecklad cancervård med patienten i fokus". Visionen har konkretiserats i fem åtgärder. Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018 är en handlingsplan för hur de olika aktiviteterna i cancerplanen ska genomföras utifrån fem prioriterade områden:

1. **Patienternas ställning.** Hur gör vi patienterna till medaktörer både vid policybeslut och i sin egen vård
2. **Vårdens struktur.** Hur sjukvårdsregionens sju landsting skapar en nivåstruktur som utvecklar vården på bästa sätt. Hur vi ska använda våra gemensamma resurser – både i ekonomiska frågor och i samarbetet kring medicinteknisk utrustning.
3. **Kompetensförsörjning.** Hur vi rekryterar och behåller de särskilt prioriterade yrkeskategorier som sjukvårdsregionen behöver för att bibehålla en god cancervård.
4. **Forskningssamordning.** Hur RCC och RBC påverkar förutsättningarna för sjukvårdsregionens

000285

5. Prevention och tidig diagnostik. Hur vi minskar insjuknandet i cancer

Landstinget Dalarnas lokala Cancerråd utgör tillsammans med RCC vårdprocessgrupper stommen i infrastrukturen. Alla cancerrelaterade frågeställningar bereds direkt av cancerrådet eller av cancerrådet utsedda arbetsgrupper vilket gör att landstinget styr och påverkar utvecklingen.

Patientperspektiv

Kriteriet att stärka patientens ställning är en central del i arbetet med att utveckla cancervården. Möjligheten för patienter och närstående att påverka, att förstå skeenden i den egna vården liksom att få stöd både vad gäller fysisk och psykosocial rehabilitering är mycket betydelsefull. För att patienten ska få bättre möjlighet att påverka sin egen vård ska Landstinget Dalarna pröva och/eller utveckla olika modeller för hur man på ett strukturerat sätt kan ta tillvara deras erfarenheter och kompetenser. Samtliga SVF (Standardiserade vårdförlopp) erbjuder patientföreträdare att delta i arbetet med implementeringen av det standardiserade vårdförloppet

Ekonomi och finansiering

I ett framtidsperspektiv gällande övergripande kompetensförsörjning kommer det att fortsättningsvis vara stor brist på urologer, patologer, röntgenradiologer, specialistutbildade sjuksköterskor och onkologer. Handlingsplanens genomförande kan därför medföra vissa ökade kostnader för utbildningsinsatser och rekrytering av bristspecialiteter.

Likabehandling

Vårdprocessgrupper är en sedan länge etablerad multiprofessionell grupp på RCC med representanter från samtliga landsting/regioner. De samverkar kring frågor som rör enskilda cancerdiagnoser. Via RCC i samverkan utarbetar man nationella vårdprogram. De nationella kan anpassas men ska i stort sett vara lika för alla. Det skapar goda förutsättningar för att alla landsting i Uppsala/Örebroregionen arbetar på liknande sätt.

Målet med regeringens cancersatsning på standardiserade vårdförlopp är att förbättra tillgängligheten inom cancervården genom att korta väntetiderna och minska de regionala skillnaderna. På så sätt skapas en mer jämlik cancervård med ökad kvalitet.

Barnperspektiv

Verksamheten ska utifrån den specifika vårdsituationen som barnets närstående befinner sig i informera, erbjuda stöd och stärka patienten (förälder/vårdnadshavare) i deras föräldraroll, för att patienten ska uppmärksamma och stötta sitt barn.

Barnet ska få möjlighet att komma till tals och information, råd och stöd anpassas efter barnets ålder och mognad och i samråd med barnets förälder/vårdnadshavare.

Folkhälsa

En Regional Cancerpreventionsplan är framtagen. Planen fokuserar på de levnadsvanor och relaterade risker som har visat störst påverkan på risken att drabbas av cancer, det vill säga *tobaksrökning, övervikt och fetma, fysisk aktivitet, matvanor, alkoholbruk, solvanor och amning*. Screening och vaccin utgör också centrala komponenter i det cancerpreventiva arbetet. När Cancerpreventionsplanen är beslutad inom sjukvårdsregionssamarbetet bör Cancerrådet ta fram en länsövergripande handlingsplan. Cancerrådet bör få stöd genom att en handläggare utses.

Medarbetarperspektiv och arbetsmiljö

Att fokusera på patientens perspektiv ställer nya och annorlunda krav, dels på hur vi möter och involverar patienterna i den egna vården, dels på vad vi erbjuder när det gäller cancerrehabilitering och palliativ vård som är viktiga delar av en välfungerande vårdprocess. Genom att arbeta med vårdprocesser skapar vi förutsättningar för att göra förändringar i nivåstrukturen, det i sin tur påverkar kompetensförsörjning, utbildningsbehov liksom hur vi skapar utrymme för forskning och därmed utvecklar kunskapsstyrningen ytterligare

Samverkan med fackliga organisationer

Samverkan enligt MBA äger rum 2017-05-22.

Uppföljning

Cancerplanen ses över årligen.

Central förvaltning
Hälsa- och sjukvårdsenheten
Utvecklingsavdelningen
Landstinget Dalarnas Cancerråd
Birgitta Göthman

CANCERPLAN

Datum
2017-01-31

Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018

Handlingsplanens struktur

RCC Uppsala/Örebro har visionen "Regionalt samarbete för att minska insjuknandet i cancer och för en utvecklad cancervård med patienten i fokus". Visionen har konkretiserats i fem åtgärder för att realisera visionen. Landstinget Dalarnas uppgift är att ta fram en handlingsplan för hur de olika aktiviteterna i cancerplanen ska genomföras. De fem områden RCC Uppsala/Örebro har valt att fokusera på är:

1. **Patienternas ställning.** Hur gör vi patienterna till medaktörer både vid policybeslut och i sin egen vård
2. **Vårdens struktur.** Hur sjukvårdsregionens sju landsting skapar en nivåstruktur som utvecklar vården på bästa sätt. Hur vi ska använda våra gemensamma resurser – både i ekonomiska frågor och i samarbetet kring medicinteknisk utrustning.
3. **Kompetensförsörjning.** Hur vi rekryterar och behåller de särskilt prioriterade yrkeskategorier som sjukvårdsregionen behöver för att bibehålla en god cancervård.
4. **Forskningssamordning.** Hur RCC och RBC påverkar förutsättningarna för sjukvårdsregionens
5. **Prevention och tidig diagnostik.** Hur vi minskar insjuknandet i cancer

Infrastruktur

Det lokala Cancerrådet utgör tillsammans med RCC vårdprocessgrupper stommen i infrastrukturen. Alla cancerrelaterade frågeställningar bereds direkt av cancerrådet eller av cancerrådet utsedda arbetsgrupper vilket gör att landstinget styr och påverkar utvecklingen.

Vårdprocessgrupper

Vårdprocessgrupper är en sedan länge etablerad multiprofessionell grupp på RCC med representanter från samtliga landsting/regioner. De samverkar kring frågor som rör enskilda cancerdiagnoser. Vårdprocessgrupperna står inför ett helt nytt uppdrag eftersom man via RCC i samverkan utarbetar nationella vårdprogram. De nationella kan anpassas men ska i stort sett vara lika för alla. RCC har valt att ge alla ordförande för vårdprocessgrupperna rollen som processutvecklare/ledare. Det innebär att processledarna tillsammans med de multiprofessionella vårdprocessgrupperna nu styr och leder arbetet med att kartlägga och driva regionalt utvecklingsarbete i de diagnosspecifika vårdprocessgrupperna. Det skapar goda

förutsättningar för att alla landsting i Uppsala/Örebroregionen arbetar på liknande sätt.

Satsning på standardiserade vårdförlopp (SVF)

Målet med regeringens cancersatsning och överenskommelse med SKL är att förbättra tillgängligheten inom cancervården genom att korta väntetiderna och minska de regionala skillnaderna. På så sätt skapas en mer jämlik cancervård med ökad kvalitet. Det har varit en utmaning att samtidigt som uppföljning och justering av 2015 års SVF pågått och genomföra 13 nya SVF under 2016 men samtliga 18 SVF är införda enligt den fastställda överenskommelsen. Då många SVF berör samma kliniker innebär det att många deltagare ingår i flera arbetsgrupper samtidigt. Det har varit en utmaning för medarbetarna att inte ställa in mottagningsbesök till förmån för SVF och på bekostnad av patienterna. Detta bör tas hänsyn till inför de nästkommande årens arbete med införandet av nya SVF. Under 2017 kommer det starta 10 nya SVF. Enligt överenskommelsen ska ytterligare 5 SVF tas fram under 2017 som ska implementeras under 2018, det är ännu oklart vilka diagnoser som är aktuella för 2018.

Beslutade åtgärder

- Landstinget Dalarna har anslutit sig till satsningen
- Landstinget Dalarna har anställt en projektledare för genomförandet av satsningen och utvecklar samverkar med RCC för att underlätta genomförandet av SVF de kommande åren. Projektledaren deltar i Landstinget Dalarnas Cancerråd samt i de av RCC sammankallande möten för lärande och erfarenhetsutbyte minst en gång per termin för det regionala nätverket för SVF
- Landstinget Dalarna använder den nationellt framtagna mallen för handlingsplanen
- Landstinget Dalarna använder den nationellt framtagna mallen för redovisning

Patientens ställning

Avsnittet omfattar psykosocialt stöd, rehabilitering och palliativ vård och patientens ställning. Kriteriet att stärka patientens ställning är en central del i arbetet med att utveckla cancervården. Möjligheten för patienter och närstående att påverka, att förstå skeenden i den egna vården liksom att få stöd både när gäller fysisk och psykosocial rehabilitering är mycket betydelsefull. För att patienten ska få bättre möjlighet att påverka sin egen vård ska Landstinget Dalarna pröva och/eller utveckla olika modeller för hur man på ett strukturerat sätt kan ta tillvara deras erfarenheter och kompetenser.

Beslutade åtgärder

- Samtliga SVF erbjuder patientföreträdare att delta i arbetet med implementeringen av det standardiserade vårdförloppet
- Patient och närståenderåd ska inrättas
- Utifrån svaren i PREM enkäten arbeta med förbättringsarbeten i vården
- Alla cancerpatienter ska ha tillgång till en kontaktsjuksköterska

- Alla patienter ska erbjudas individuell vårdplan. Planen ska förutom behandlingsinformation inkludera individuellt anpassade rehabiliteringsåtgärder
- Alla patienter ska erbjudas "Min vårdplan" som är patientens personliga vårdplan
- Psykosocialt stöd som en del i cancerrehabilitering ska erbjudas alla patienter och närstående vid behov
- Alla patienter och närstående ska informeras om rätten till förnyad bedömning
- Landstinget Dalarnas palliativa råd ska följa upp de sex indikatorerna i Socialstyrelsens kunskapsstöd för palliativ vård
- Barn och ungdomar under 18 år ska kunna få möjlighet till ett omhändertagande i hemmet inför livets slut
- Landstinget Dalarna säkerställer att både vuxna och barn som närstående till cancerpatienter får sina behov råd, stöd och information tillgodosedda
- Landstinget Dalarna ska påbörja att utveckla samarbete med Patientnämnden för att följa upp brister i behandling och bemötande i cancervården

Kontaktsjuksköterskefunktion

Det finns ett landstingsbeslut sedan den 31/10 2013 gällande kontaktsjuksköterskefunktionen, "*Rutin för landstingsgemensam kontaktsjuksköterskefunktion för cancervård inom den specialiserade vården i landstinget Dalarna*" (DNR: LD13/02960). Den fastslagna landstingsrutinen fastslår att alla cancerpatienter ska erbjudas en kontaktsjuksköterska inom den specialiserade vården. Det fortsatta utvecklingsarbetet innebär att vidmakthålla dessa strukturer för fortsatt utveckling av patientmedverkan i den egna vården.

Cancerrehabilitering

Landstinget har en arbetsgrupp som arbetar med frågor rörande cancerrehabilitering som initierades av Cancerrådet våren 2014. Arbetsgruppens uppgift är att bevaka, utveckla samt att kommunicera cancerrehabilitering uti verksamheterna.

Målsättningen kommande år är att utöka insatserna för att göra cancerrehabilitering mer känt och om behov finns ta upp cancerrehabilitering i patientrådet.

Arbetsgruppen för cancerrehabilitering avser att också 2016-2018 fortsätta arbeta tillsammans med kontaktsjuksköterskenätverket för att tillgodose patientens behov. Arbetsgruppen för cancerrehabilitering ska under 2016-2018 också ta del av resultatet av den regionala vårdprocessgruppen för cancerrehabiliterings uppdrag att kartlägga och definiera behoven av regiongemensamma resurser.

Landstinget Dalarnas Palliativa råd

Det lokala Palliativa rådet i Dalarna startades den 18/9 2013. Uppdraget för det Palliativa rådet innebär att verka för en god palliativ vård för alla i länet; oavsett diagnos/vårdform/bostadsort samt att utveckla samarbetet mellan alla vårdgivare/aktörer i länet. I uppdraget ingår att även inventera, föreslå och medverka vid utbildningar genom alla nivåer.

Rådet har en multiprofessionell sammansättning med representation från såväl landsting, primär- och slutenvård, som från kommunerna. Rådet har även representant från barnkliniken.

Vårdprocessgruppen palliativ vård har tagit fram "Överenskommelse om ansvar för hemsjukvårdsinsatser för barn och ungdomar upp till 18 år" som innebär att de ska kunna få möjlighet till ett omhändertagande i hemmet inför livets slut. Under 2017 har rådet påbörjat arbetet med att inventera och implementera användning av den nationella vårdplanen palliativ vård inom landsting och kommun. rådet arbetar även med att ta fram förslag på åtgärder för att stärka, framförallt den allmänna palliativa vården i regionen, utifrån de slutsatser som lyfts fram i Socialstyrelsens utvärdering av nationella riktlinjer av palliativ vård i livets slutskede.

Stöd till barn som närstående

Verksamheten ska utifrån den specifika vårdsituationen som barnets närstående befinner sig i informera, erbjuda stöd och stärka patienten (förälder/vårdnadshavare) i deras föräldraroll, för att patienten ska uppmärksamma och stötta sitt barn.

Barnet ska få möjlighet att komma till tals och information, råd och stöd anpassas efter barnets ålder och mognad och i samråd med barnets förälder/vårdnadshavare.

Beslutade åtgärder

- Information ges om dokumentationsmallen Barnperspektiv för journalregistrering och KVÅ-koder
- Klinikspecifika rutiner och handlingsplaner ska finnas tillgängliga
- Informationsmaterial ska erbjudas exempelvis foldrar till patient och dennes familj
- Handledning och stöd i familjebehandling erbjuds vid livshotande sjukdom - team inom cancervården (hematologi och gynekologi) och i den specialiserade palliativa vården (Borlänge och Falun)
- Utbildning i metoden Föra barn på tal ges
- Barnpiloter i verksamheter ska vara utsedda för att få till stånd ett aktivt barnperspektiv i verksamheten
- En stödgrupp ska erbjudas för barn och ungdomar som har en förälder eller syskon som har dött

Vårdens struktur

Plan för arbetet med nivåstrukturering i Uppsala/Örebro sjukvårdsregion

LD och Region Gävleborg fortsätter att planera för samarbetet där Falun utför totala prostatektomier med robotteknik och Region Gävleborg utför nefronsparande nefrectomier. Beräknad start för att komma igång med patientflödet januari 2018. Under 2017 kommer kirurgkliniken i Falun upphandla urologiska mottagningsbesök och urologiska dagoperationer så att urologerna i Falun enbart ansvarar för den slutna vårdens urologi.

Den nationella vårdstrukturen på regional nivå

LD stödjer vårdstrukturen på regional nivå då remissförfarandet redan idag är sådant. För att UAS skall klara av ökande volymer måste de överföra vissa volymer till länsjukhusen, våren 2017 föreligger ett bekymmersamt läge med stängda vårdplatser både på kirurgklinikerna på Falu lasarett och regionsjukhuset UAS.

Uppföljning av arbetet med nivåstrukturering

Fortsatt processarbete tillsammans med Region Gävleborg

000291

Beslutade åtgärder

Rekommendation rörande nationell och regional nivåstrukturering i cancervården LD16/04276

Digital patologi

Landstinget har beslutat att satsa på införande av digital patologi från och med år 2015. Enligt beräkningar skulle kostanden vid ett införande av digital patologi under år 2015 hamna på 1 200 000 kr och för år 2016 på 1 480 000 kr. Hemtagning av analys av vissa terapigrundande molekyllärgenetiska analyser genom ett fullt automatiserat molekyldiagnostiskt system, vilket ger en kostnad för 2017 på 500 000 kr. De standardiserade vårdförloppen kommer att ställa högre krav på kvalitet och effektivitet av morfologisk diagnostik, framförallt gällande tillgänglighet och de definierade svarstiderna varför de planerade insatserna är nödvändiga.

Kompetensförsörjning

Utbildning och kompetensförsörjning inom Landstinget Dalarna, en plan för hur Landstinget rekryterar och behåller de särskilt prioriterade yrkeskategorier som sjukvårdsregionen behöver för att bibehålla en god cancervård.

Beslutade åtgärder

- **Utbildningssatsning för primärvårdsläkare avseende SVF** ska hållas i form av en "cancerdag" med deltagande av tre av organspecialisterna.
- **Webbaserad Cytostatikakörkortsutbildning** som riktar sig till vårdpersonal som handhaver cytostatika. En inventering genomfördes i december 2016 som påvisade att 53 sjuksköterskor är i behov av att genomgå utbildningen. Beslut i Cancerrådet har tagits att webbutbildningen kan starta våren 2017 samt ekonomiska medel finns avsatta för detta.
- **Inspirationsdag för bättre cancervård 2017**
Under 2017 kommer "Inspirationsdag för bättre cancervård" att anordnas för femte året i rad. Inspirationsdagarna riktar sig till personal som kommer i kontakt med cancerpatienter i såväl primärvård som i specialiserad vård. Antal deltagare vid inspirationsdagarna uppskattas till ungefär 100 deltagare.
- **Behandling och omvårdnad av patienter med bröstcancer 7,5 H.** Denna uppdragsutbildning är beviljad av Cancerrådet.
- **Kontaktsjuksköterskeutbildning 7,5 hp**
RCC kommer att tilldela 300 000 kr i stimulans pengar för kontaktsjuksköterskeutbildning 7,5 hp (uppdragsutbildning) i Uppsala-Örebro sjukvårdsregion. Landstingsstyrelsen beslutade i samband med den reviderade versionen av nationella riktlinjer reviderade att stimulera följsamheten genom att anslå 3 miljoner kronor. Cancerrådet beslutade att satsa stimulansbidraget på finansiering av kontaktsjuksköterskeutbildningen. I landstinget är det i dagsläget fem kontaktsjuksköterskor som har genomgått Kontaktsjuksköterskeutbildningen 7,5 hp. Målet är under 2016-2018 att 15 kontaktsjuksköterskor genomgår utbildningen. Enligt Högskolan Dalarna planeras start av en kontaktsjuksköterskeutbildning under 2017. Örebro

universitet planerar start under våren 2017 och eventuellt Uppsala universitet start under hösten 2017.

Kompetensutveckling specialistläkargruppen patologi

Kraven på klinisk patologi ökar ständigt, inte bara komplexiteten av diagnostiska arbetet utan som krav på standardisering, ackreditering, biobankning, digitalisering, rapportering till olika register, handledning/utbildning, deltagande i klinisk forskning m.m. Detta leder till ett behov av ökad bemanning i samtliga yrkeskategorier på en länsklinik. Även då patologikliniken i Falun räknas som välbemannad och välfungerande, bemanningen är knappt tillfredställande redan i dag och inte är planerad så att möta framtida utmaningar.

Läkarkompetens

I Dalarna arbetar sju specialister i klinisk patologi, tjänstgöringsgrad 6,8. Åldersfördelning är relativt jämn. Tre av specialisterna kommer att nå pensionsålder om 5-6 år. Det ständigt ökande kravet på en förfinad diagnostik tvingar oss att etablera en icke formell "subspecialisering" inom klinisk patologi för vanligaste cancerformer (bröst, Gyn, GI, Uro, Hud, ÖNH). Detta innebär att rondansvarig patolog också har ett ansvar för uppföljning av vårdprogram och litteratur inom sitt område, för interna konsultationer och utbildning av ST-läkare. För att täcka upp för frånvaro i dessa områden och för att kunna fortsätta bevaka andra diagnostiska områden också, ser man ett behov för 12 specialister på en länsklinik som ett realistiskt mål. Således finns ett behov för att utöka bemanningen med 2-3 specialister inom några år.

ST-läkare

I dagsläget finns det en ST-läkare (och en beviljad vakant ST tjänst) vid Patologi och Cytologi Dalarna. Med hänsyn till längden på ST utbildningen och förväntade pensionsavgångar av specialister bör landstinget inom kort anställa två - tre ST-läkare till.

BMA

I dagsläget arbetar 12 BMA på kliniken, tjänstgöringsgrad 11,9. Det förväntas sex pensionsavgångar inom kommande 6 åren. Detta med ovanstående ökad arbetsbelastning innebär ett behov av sju nya BMA inom 6 år.

Cytodiagnostiker

I dag arbetar fem Cytodiagnostiker på kliniken, tjänstgöringsgrad 4,5. Redan i dag finns det aktiva Cytodiagnostiker som har nått pensionsålder. Laboratoriemedicin Dalarna planerar att övergå till primär HPV screening från och med 2018 vilket kan ge dem möjligheten att klara verksamheten med fem Cytodiagnostiker. Förväntade tre pensionsavgångar inom 2-4 år innebär ett behov att rekrytera/utbilda tre nya Cytodiagnostiker.

Laboratoriemedicin Dalarna ska delta i VFU (verksamhetsförlagd utbildning) av BMA studenter (finns ett avtal med Kalmar län).

- Landstinget stimulerar att fler av patologerna ska kunna delta i vårdprogramarbete
- Landstinget stödjer extern hospitering av patologer och ST-läkare inom klinisk patologi. Patologi och Cytologi Dalarna är utsedd av Europeiska

patologiföreningen för Europeisk Advance Training Center i bröstpatologi och tar emot specialister för hospitering från och med 2016.

- Dalarnas forskningslabb erbjuder tekniskt stöd till forskningsprojekt såväl i länet som till forskare utanför länet. En disputation ägde rum 2016 på kliniken.
- Viktigt med stöd till kvalitetssäkrat arbete med biobankning.
Forskningsassistent och biobankssamordnare finns på kliniken, deras tjänst behöver bibehållas, eventuellt utökas.

Det finns ett behov för utökning av antalet specialister inom klinisk patologi där utlandsrekrytering kan vara ett alternativ.

Bristspecialiteter

I ett framtidsperspektiv gällande övergripande kompetensförsörjning kommer det att fortsättningsvis vara stor brist på urologer, patologer, röntgen radiologer, specialistutbildade sjuksköterskor och onkologer.

Prevention och tidig diagnostik

Avdelningen Hälsofrämjande och hållbarutveckling, Central förvaltning, har haft huvudansvar i framtagande av den regionala Cancerpreventionsplanen som i januari 2017 sänts på remiss. När Cancerpreventionsplanen är beslutad inom sjukvårdsregionssamarbetet bör Cancerrådet ta fram en länsövergripande handlingsplan. Cancerrådet bör få stöd genom att en handläggare utses. Förutom att ett flertal av landstingets verksamheter kan involveras i planens framtagande så bör Dalarnas Kommuner, Region Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna och frivillig organisationers medverkan uppmuntras. Avdelningen Hälsofrämjande och hållbar utveckling har upparbetade kontakter med länsaktörer och bistå med vägledning och processtöd.

I remissversionen av Cancerpreventionsplanen framgår det att screening och vaccin utgör centrala komponenter i det cancerpreventiva arbetet. Denna plan avser dock att påvisa betydelsen av primärpreventiva insatser som har sin utgångspunkt i levnadsvanor. Detta med bakgrund att 30 % av all cancer kan förebyggas genom goda levnadsvanor. Planen fokuserar på de levnadsvanor och relaterade risker som har visat störst påverkan på risken att drabbas av cancer, det vill säga. *tobaksrökning, övervikt och fetma, fysisk aktivitet, matvanor, alkoholbruk, solvanor och amning.*

Cancerpreventionskalkylatorn (CPK) möjliggör simuleringar av hur förändringar i människors levnadsvanor påverkar insjuknandet i cancer och vilka effekter detta ger på de samlade samhällskostnaderna för cancer.

Befolkningens levnadsvanor är viktiga påverkbara faktorer för många cancerdiagnoser och har en särskild betydelse för den framtida ohälsan. För några cancerdiagnoser kan data om befolkningens levnadsvanor tillsammans med epidemiologiska metoder ge relativt säkra prognoser för framtida sjuklighet.

Länk nedan till Cancerpreventionskalkylatorn, på RCC:s hemsida:

<http://www.cancercentrum.se/samverkan/vara-uppdrag/prevention-och-tidig-upptackt/prevention/cancerpreventkalkylator/>

OBS! Protokollet ännu inte justerat

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 56 Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018

Diarienummer LD16/01426

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Landstingets Dalarnas Cancerplan 2016-2018, enligt bilaga b), godkänns.

Sammanfattning av ärendet

RCC (Regionalt Cancercentrum) Uppsala/Örebro har i sin Cancerplan 2016-2018 uttalat visionen "Regionalt samarbete för att minska insjuknandet i cancer och för en utvecklad cancervård med patienten i fokus". Visionen har konkretiserats i fem åtgärder. Landstinget Dalarnas Cancerplan 2016-2018 är en handlingsplan för hur de olika aktiviteterna i cancerplanen ska genomföras utifrån fem prioriterade områden.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 56 A**
- b) Landstingets Cancerplan 2016-2018. **Bilaga § 56 B**

Yrkanden

Ulf Berg (M) anser att planens namn ska ändras och yrkar att den ska heta Landstinget Dalarnas Cancervårdsplan 2016-2018.

Elin Norén (S) påpekar att det är en nationell plan och att vi därför bör behålla namnet. Hon yrkar därför bifall till ordförandens förslag enligt bilaga b).

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]

Proposition

Ordförande Gunnar Barke föreslår att Elin Noréns bifallsyrkande till ordförandens förslag ställs mot Ulf Bergs yrkande, vilket landstingsstyrelsen godkänner.

Ordföranden ställer proposition på Elin Noréns yrkande mot Ulf Bergs yrkande och finner att landstingsstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag.

000296

2017-05-03 Fastighetsnämnden
2017-05-29 Landstingsstyrelsen
2017-06-12--13 Landstingsfullmäktige

Avyttring hus 08, Biskopsgården, fastigheten Ludvika Läkaren 11

Ordförandens förslag

1. En process påbörjas i syfte att avyttra hus 08, Biskopsgården, med tillhörande mark på fastigheten Ludvika Läkaren 11
2. Fastighetsnämnden ges i uppdrag att genomföra processen och i sammanhanget träffa erforderliga överenskommelser.

Sammanfattning

Biskopsgården, hus 08, är en fristående byggnad vid Ludvika lasarett som uppfördes 1969 för sjukhem och genomgick en omfattande ROT-renovering 1993-94. Byggnaden är belägen på fastigheten Ludvika Läkaren 11 och är tre våningar hög med tillhörande vindsvåning. Den totala uthyrbara arean uppgår till 5 034 kvadratmeter lokal area.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Situationsplan Ludvika Läkaren 11
- c) Protokollsutdrag FN 2017-05-03 § 19

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Hus 08, Biskopsgården, är en fristående byggnad vid Ludvika lasarett som uppfördes 1969 för sjukhem. Byggnaden är belägen på fastigheten Ludvika Läkaren 11 som avser Ludvika lasarett. Den består av en tre våningar hög byggnad med vindsvåning. Byggnaden har en kulvertförbindelse med övriga lasarettet som kommer att avgränsas i blivande tomtgräns.

1992 genomfördes ÄDEL-reformen vilket medförde en verksamhetsöverlåtelse till Ludvika kommun. Kommunen har sedan dess hyrt övervägande del av hus 08 för äldreboendet Biskopsgården. Landstinget Dalarna har genom åren jobbat strategiskt för att s k sjukhemsfastigheter, innehållande kommunal äldreomsorg, i första hand ska ägas av verksamhetens huvudman.

Försäljningen förutsätter en avstyckning av fastigheten Ludvika Läkaren 11. Ny tomtindelning tar hänsyn till framtida utveckling av lasarettet och avser ej strategisk mark. Den avstyckade fastigheten ska vara självförsörjande vad

000297

gäller försörjning av bl. a el, vatten och avlopp. Förutsättningarna är goda för denna avstyckning.

Ekonomi och finansiering

Försäljning av fastigheten sker efter värdering av två av varandra oberoende värderingsmän.

Samverkan med fackliga organisationer

Information enligt MBA § 10 äger rum 2017-05-02.

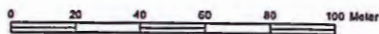
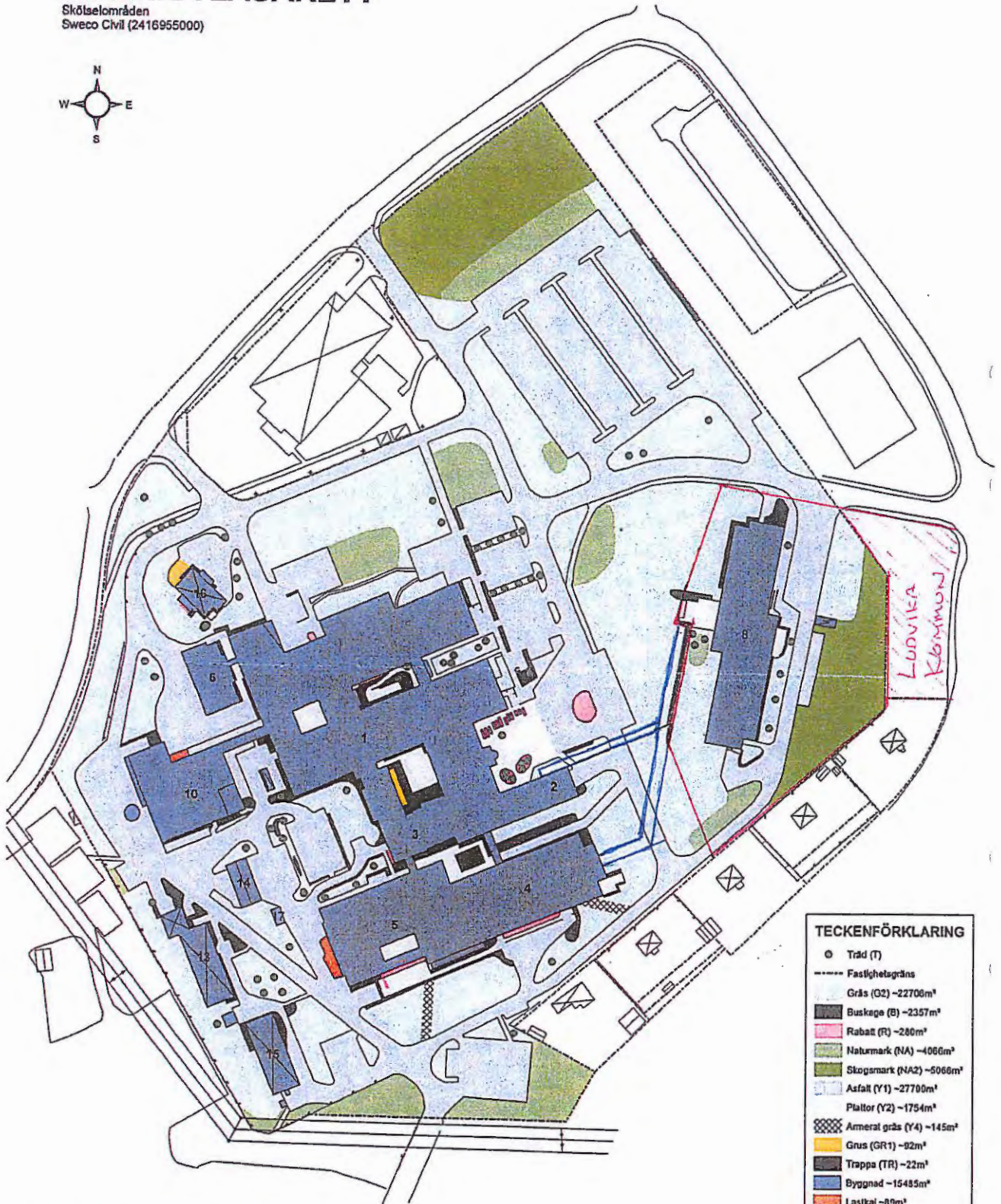
Uppföljning

Uppföljning sker i Fastighetsnämnden och uppdraget återrapporteras till Landstingsstyrelsen.

000298

LUDVIKA LASARETT

Skötselområden
Sweco Civil (2416955000)

TECKENFÖRKLARING	
○	Träd (T)
-----	Fastighetsgräns
Gräs (G2)	~22700m ²
Buskage (B)	~2357m ²
Rabatt (R)	~280m ²
Naturmark (NA)	~4066m ²
Skogsmark (NA2)	~5066m ²
Asfalt (Y1)	~27700m ²
Plattor (Y2)	~1754m ²
Armerat gräs (Y4)	~145m ²
Grus (GR1)	~92m ²
Trappa (TR)	~22m ²
Byggnad	~15485m ²
Lastkaj	~89m ²
Totalt ~79851m ²	

BYG	BYGGENOMFÖRNING	BYGGENOMFÖRNING	BYGGENOMFÖRNING
20	85	LÄKAREN 11	80 033m ²
BETECKNING LUDVIKA LASARETT			
BYG 48 053m ²	BYG 43 856m ²	BYG 16 134m ²	BYG 300
BYG Sweco, SEROGA	BYG 2016-11-07	BYG 1:1 000 (A2)	

000299

Beslutsärenden

§ 19 Avyttring av hus 08, Biskopsgården, fastigheten Ludvika Läkaren 11

Diarienummer LD17/01406

Fastighetsnämndens beslut

Rekommenderar Landstingsstyrelsen föreslå fullmäktige att

1. En process påbörjas i syfte att avyttra hus 08, Biskopsgården, med tillhörande mark på fastigheten Ludvika Läkaren 11
2. Uppdra åt Fastighetsnämnden att genomföra processen och i sammanhanget träffa erforderliga överenskommelser.

Sammanfattning av ärendet

Biskopsgården, hus 08, är en fristående byggnad vid Ludvika lasarett som uppfördes 1969 för sjukhem och genomgick en omfattande ROT-renovering 1993-94. Byggnaden är belägen på fastigheten Ludvika Läkaren 11 och är tre våningar hög med tillhörande vindsvåning. Den totala uthyrbara arean uppgår till 5 034 kvadratmeter lokal area.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Situationsplan Ludvika Läkaren 11

Utdrag exp 2017-05-09

till

1. Landstingsstyrelsen
2. Landstingsfullmäktige
3. Ingrid Eriksson
4. Stig Koch
5. Akten

Vid protokollet :

Kristina Öijer

Bestyrkes i tjänsten

OBS! Protokollet ännu inte justerat

Landstingsfullmäktiges Beslutsärenden

§ 59 Avyttring hus 08, Biskopsgården, fastigheten Ludvika Läkaren 11

Diarienummer LD17/01406

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. En process påbörjas i syfte att avyttra hus 08, Biskopsgården, med tillhörande mark på fastigheten Ludvika Läkaren 11.
2. Fastighetsnämnden ges i uppdrag att genomföra processen och i sammanhanget träffa erforderliga överenskommelser.

Sammanfattning av ärendet

Biskopsgården, hus 08, är en fristående byggnad vid Ludvika lasarett som uppfördes 1969 för sjukhem och genomgick en omfattande ROT-renovering 1993-94. Byggnaden är belägen på fastigheten Ludvika Läkaren 11 och är tre våningar hög med tillhörande vindsvåning. Den totala uthyrbara arean uppgår till 5 034 kvadratmeter lokal area.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag. **Bilaga § 59 A**
- b) Situationsplan Ludvika Läkaren 11. **Bilaga § 59 B**
- c) Protokollsutdrag FN 2017-05-03 § 19. **Bilaga § 59 C**

Utdrag exp 2017-05-29 till 1. LF
2.
3.

Vid protokollet:

Eva Bergfeldt

Bestyrkes i tjänsten

[Intygarens namn]